

An alwa' t'ilab xin dhutsám na Mateo

*Nin weje' pakélitsik na Jesukristo
(Lk. 3:23-38)*

¹ Jeché' ja'ich nin bij nin weje' pakélitsik na Jesukristo, xu kidhtaláb k'al na Dabid ani na Abraham.

² Na Abraham in kó'oy in chakámil xin bij ta Isák. Na Isák in kó'oy in chakámil xin bij ta Jakob. Na Jakob in kó'oy in chakámiltsik ani jún ti éb in bij ta Judá. ³ Nin táta' na Fares ani na Sara ja'ich na Judá ani nin nána' ja'ich na Tamar. Na Fares in kó'oy in chakámil xin bij ta Esrom ani na Esrom in kó'oy in chakámil xin bij ta Aram. ⁴ Na Aram in kó'oy in chakámil xin bij ta Aminadab, na Aminadab in kó'oy in chakámil xin bij ta Násón ani na Násón in kó'oy in chakámil xin bij ta Salmón. ⁵ Nin táta' na Bós ja'ich na Salmón ani nin nána' ja'ich na Ráb. Nin táta' na Obed ja'ich na Bós ani nin nána' ja'ich na Rut. Na Obed in kó'oy in chakámil xin bij ta Isaí. ⁶ Na Isaí in kó'oy in chakámil xin bij ta Dabid ani jeché' na Dabid ja'ich na k'wajay ti pulek tak'ix. An pulek tak'ix Dabid k'al nin tomtalwi'ik na Urías in kó'oytsik in chakámil xin bij ta Salomón.

⁷ Na Salomón in kó'oy in chakámil xin bij ta Roboam, na Roboam in kó'oy in chakámil xin bij ta Abías ani na Abías in kó'oy in chakámil xin bij ta Asa. ⁸ Na Asa in kó'oy in chakámil xin bij ta Josafat, na Josafat in kó'oy in chakámil xin bij ta Joram ani na Joram in kó'oy in chakámil xin bij ta Usías. ⁹ Na

Usías in kó'oy in chakámil xin bij ta Jotam, na Jotam in kó'oy in chakámil xin bij ta Akas ani na Akas in kó'oy in chakámil xin bij ta Esekías. ¹⁰ Na Esekías in kó'oy in chakámil xin bij ta Manasés, na Manasés in kó'oy in chakámil xin bij ta Amón ani na Amón in kó'oy in chakámil xin bij ta Josías. ¹¹ Na Josías in kó'oy in chakámiltsik ani jún ti éb ja'ich na Jekonías. Jeché' támun tam ti an israelitatsik júná ti wik'nél ban chabál xi Babilonia.

¹² Más tayíl, tam ti támnékich jeché', na Jekonías in kó'oy in chakámil xin bij ta Salatiel ani na Salatiel in kó'oy in chakámil xin bij ta Sorobabel. ¹³ Na Sorobabel in kó'oy in chakámil xin bij ta Abiud, na Abiud in kó'oy in chakámil xin bij ta Eliakim ani na Eliakim in kó'oy in chakámil xin bij ta Asor. ¹⁴ Na Asor in kó'oy in chakámil xin bij ta Sadok, na Sadok in kó'oy in chakámil xin bij ta Akim ani na Akim in kó'oy in chakámil xin bij ta Eliud. ¹⁵ Na Eliud in kó'oy in chakámil xin bij ta Eleasar, na Eleasar in kó'oy in chakámil xin bij ta Matán ani na Matán in kó'oy in chakámil xin bij ta Jakob. ¹⁶ Na Jakob in kó'oy in chakámil xin bij ta José. Jeché' na José, ja'ich nin tomkíl na María ani ba jeché' na María, taja' ti wa'chin na Jesús xu bijyáb ti Kristo.

¹⁷ Wa'chin lajuché' i kidhtalábsik, tujeý ba na Abraham asta ba na Dabid. Lajuché' jeye i kidhtalábsik wa'chin xi tujeý ba na Dabid asta tam ti an israelitatsik júná Babilonia ti wik'nél. Ani lajuché' jeye i kidhtalábsik wa'chin xi tujeý tam ti an israelitatsik júná Babilonia ti wik'nél asta ti wa'chin ti chakam na Kristo.

*Xan ti wa'chin ti chakam na Jesukristo
(Lk. 2:1-7)*

¹⁸ Enché' ti wa'chin ti chakam na Jesukristo: Na María, nin nána', k'wajat konodh abal ka tomkin k'al na José ani tam ti yabél k'wajattsik junax, jilk'on kó'odh na María k'al tin cháp an T'okat Ejattaláb. ¹⁹ Na José, nin tomkíl na María, ja'ich jun i lujat inik, por yab in le'na' kin xalk'a' max anchan' ti k'wajat na María, tokot in le'na' kin jila' chinatk'i. ²⁰ Lejat k'wajat in chalpayal jeché', in chu'u ba watsib jun in t'okat abatwálejil an Ok'óxláb ani utsan k'ál enché':

—José, xi kidhtaláb k'al na Dabid, ka bach'u na María ta tomtal ani yab ki k'wajay ta chalpay, pos an chakam xi ne'ech kin wa'chiy, k'al an T'okat Ejattaláb tu dhabaláb. ²¹ Na María ne'ech kin wa'chiy jun i chakam ani ne'ech ka bijiy ta Jesús. Anchan' ti ne'ech ka bijyat abal ne'ech kin lo'o an atiklábtsik k'al an walastaláb xin ko'oltsik.

²² Ejtal jeché' támun abal ka t'ájan xan tin ulúmal an Ok'óxláb enché' k'al nin t'iltsíxil:

²³ An tsidhan ne'ech ka jilk'on kó'odh ani ne'ech kin wa'chiy jun i chakam.

Jeché' an chakam ne'ech ka bijyat Emanuel.
An bijláb Emanuel in lé' kin ulu: Na Dios k'wajat k'al wawá'.

²⁴ Tam ti na José ezech, anchan' tin t'aja' xan ti utsan k'al nin t'okat abatwálejil an Ok'óxláb ani yab in jila' na María. ²⁵ Por yab junkun k'al na María asta tam ti na María in kó'oy an chakam ani in k'wajbantsi tin bij Jesús.

2

Alná an chakam k'al an chalpadh iniktsik

¹ Na Jesús wa'chin ban bitsow xin bij Belén xu tak'nal ban chabál xi Judea, tam ti na Erodes k'wajat ti pulek tak'ix ba jachan' an chabál. Tam ti jachan' i k'ij, ulich ban bitsow Jerusalén cháb óx i chalpadh iniktsik xi tál in lujtal xon tu kalel na k'ítsá ² ani konoxintsik enché':

—¿Jón' ti k'wajat nin pulek tak'íxal an judíotsik xi wa'chin ti chakam? Pos i chu'úmal nin ótil in lujtal xon tu kalel na k'ítsá ani u tsi'nek teché' abal ki k'ak'na'.

³ Tam tin cho'óbna' jeché' an pulek tak'ix Erodes, jilk'on t'ajat ti chalpax ani ejtal jeye an atiklábtsik xi Jerusalén. ⁴ Kanyattsik tám k'al an pulek tak'ix ejtal an ok'lek pále'tsik ani an ok'tsixtsik xin wilál nin tak'ixtal na Dios xin jilám dhutsadh na Moisés ani in konoytsik jón' ti ne'ech ka wa'chin ti chakam an Kristo. ⁵ Jajá'tsik tók'on enché':

—Ban bitsow xin bij Belén xu tak'nal ban chabál xi Judea; pos an t'iltsix enché' tin jilámal dhutsadh:

⁶ Maske Belén ja'ich jun i chakam bitsow xi k'wajat ban chabál xi Judea,

púlek ti k'wajat,

kom taja' ti ne'ech ka wa'chin jun i ok'lek,

xi ne'ech kin beletna' an atiklábtsik xi Israel.

⁷ Na Erodes in kaniy tám chinatk'i an chalpadh iniktsik ani in konoy xowk'i jun bél ti xalk'anék na ót. ⁸ In aba'tsik tám Belén ani in utsa'tsik enché':

—Ki k'aletsik taja' ani ka all'imay i tsubaxtaláb k'al tin kwenta jachan' an chakam. Tam ka ela'tsik an chakam, ti kin óltsi abal kin k'ale neye ku k'ak'na'.

⁹ Tam ti ok'on ti usnaltsik jeché' k'al an pulek tak'ix, k'aléchtsik tám. Na ót xin chu'úmaltzik in lujtal xon tu kalel na k'ítsá, ta' ti ne'ech ok'ox ani tam tin bajaw xon ti k'wajat an chakam, kubey. ¹⁰ Tam ti an chalpadh iniktsik in chu'u kubey na ót, kulbétsik t'ajat. ¹¹ Tam ti ochichtsik ban atá, in chu'u an chakam junax k'al na María. Jeché' na María ja'ich nin nána' an chakam. An chalpadh iniktsik tudhlan tám ani in k'ak'na' an chakam. In japiy tám an balixtaláb xin tsi'dháltsik ani in ch'ejwaliy ti oro, ti ikob ani ti mirra. ¹² Por óltsintsik k'al jun i watsib ke yab yejat ka witsiytsik xon ti k'wajat na Erodes, jaxtám ti witsiytsik bin chabálil, píl bél.

Ajláchtsik abal Ejipto

¹³ Tayíl, tam ti k'alnekich an chalpadh iniktsik, na José in chu'u ba jun i watsib jun in t'okat abatwálejil an Ok'óxláb ani utsan k'al enché':

—Ki ch'akay ani ki ájlách abal Ejipto. Ka júna' an chakam junax k'al nin nána' ani ki k'wajay taja' asta tam naná' tu utsa' ki witsiy. Pos na Erodes ne'ech kin aliy an chakam abal kin chemdha'.

¹⁴ Tam ti na José ezech, jachan' an akal ájlách abal Ejipto. In júna' an chakam junax k'al nin nána'. ¹⁵ Taja' ti k'wajaytsik asta ti chemech na Erodes. Jeché' támun abal ka t'ájan xan tin ulúmal enché' an Ok'óxláb k'al nin t'íltsíxil: “U utsa' ka k'ale Ejipto nu Chakámil.”

Na Erodes in abna' ka chemdhá i chakamtsik

¹⁶ Tam ti na Erodes in chu'u abal k'ambiyat k'al an chalpadh iniktsik, chakuy t'ajat ani in abna' ka chemdhá ejtal an ts'itsik kwitól xi ít ti wa'chinék

asta xin ko'olich chabtsik i tamub. In abna' ka chemdhá an ts'itsik kwitól xu k'wajíl Belén ani xu k'wajílsik taja' k'unat. Jeché' in t'aja' anchan' kom in ko'olich k'unat cháb i tamub ti wat'enek an chalpadh iniktsik. ¹⁷ Anchan' ti támun jelt xan tin jilámal dhutsadh enché' an t'iltsix Jeremías:

¹⁸ Ach'atmé ban bitsow Ramá i mímlábsik ti uk'nal ani ti t'e'pinal; ja'ich nin at kidhtaltsik na Rakel xi k'wajat in uk'intsal nin chakámiltsik ani yab in le'na'tsik ka k'ijidhmédhá, kom chemdhantsidh tin chakámiltsik.

¹⁹ Por tam ti chemnekich na Eroles, taja' Ejipto, na José in chu'u ba jun i watsib jun in t'okat abatwálejil an Ok'óxláb ani utsan k'ál enché':

²⁰ —Ki ch'akay ani ki k'ale ban chabál xi Israel. Ka júna' an chakam junax k'al nin nána' abal chemnekichtsik xin lé'wi'ik kin chemdha' an chakam.

²¹ Ch'akay tám na José ani in júna' an chakam k'ál nin nána' ban chabál xi Israel. ²² Por tam ti na José in ach'a' abal na Arkelao ja'ich na k'wajat ti tak'ix Judea in kuxyal nin táta' Eroles, jik'ey ani yab in le'na' ka k'ale taja'. Ani kom óltsinékich k'al jun i watsib xon ti yejat ka k'ale, k'ale ban chabál xi Galilea. ²³ Tam ti ulich taja', k'ale ti k'wajíl ban bitsow xin bij Nasaret. Jeché' támun anchan' abal ka t'ájan xan tin ulúmal an t'iltsixtsik, ke na Jesús ne'ech ka bijyat ti nasareno.

3

Na Juan xu pujax u t'iltsix ban chabál xon ti yab k'wajtsidh

(Mr. 1:1-8; Lk. 3:1-9, 15-17; Jn. 1:19-28)

¹ Tam ti jachan' i k'ij na Juan xu pujax ulich Judea ban chabál xon ti yab k'wajtsidh. Tujey ti t'íltsix ² ani in ulal enché':

—Ka jila'ichtsik ta walablom, pos exomich ti k'unel xowk'i ne'chich ti tak'ix na Dios.

³ Jeché' na Juan ja'ich an inik xin t'ilámal an t'íltsix Isaías tam tin ulu enché':

Ach'at in káwintal jun xita' ban chabál xon ti yab k'wajtsidh ani xu káw, in ulal kawidh enché':

“¡Ka t'ojojontsíchtsik tin bélil an Ajátikláb;

ka júna'ichtsik jun i xe'chintaláb alwa'; abal anchan', ki k'wajáchtsik t'ojojodh tam ka tsích an Ajátikláb!”

⁴ Na Juan u xeketlinal k'al i xeketláb xi t'ajadh k'al nin xi'íl an ko'nél xu bijyáb kameyo ani in wik'ál nin tsukul k'al i ót'. Nin k'apwál, ja'ich an pich'ich' ani an alte' chi'ik. ⁵ Yán i atiklábtsik xi Jerusalén, ejtaltsik xu k'wajíltsik ban chabál xi Judea ani ejtal xu k'wajíltsik k'unat ban walja' Jordán, u uleltsik abal kin ach'a' xowa' in ulal na Juan. ⁶ Tam kin ólna'ichtsik nin walab, u pujoyábsik k'al na Juan ban walja' Jordán.

⁷ Por tam ti na Juan in chu'u ke yán i fariseotsik ani i saduseotsik u ulel abal ka pujoyat, utsantsik enché' k'al na Juan:

—¡Tatá'tsik a junwal jelti an chan! ¿Jita' ti ok'tsámaltsik ka chink'ontsi an k'ak'adh yajtsik-taláb xi exomich ti k'unel? ⁸ Ki k'wajáchtsik alwa' abal ka xalk'an ke tsubax lejtal ta jila'ichtsik ta walablom. ⁹ Yab ka chalpaytsik ke i alwa' inik tin tamét na Dios abalk'i i kidhtalábsik k'al na Abraham; pos tu utsátsik ke asta ba jeché' an

t'ujubtsik na Dios ne'ech kin ejto kin wa'chindha' in kidhtaltsik a Abraham. ¹⁰ Anchan' jelt xan ti jun i inik in kwajlál jun i te' xi yab xata' ti alwa' ani in tsikál, anchan' jeye ti ne'ech kin t'aja' na Dios k'unat i k'ij k'al an atiklábtsik xi Jajá' kin chu'u ke yab alwa' inik. ¹¹ Naná' tu pujoyaltsik k'al i ja' jelti jun i exól abal a jila'ichtsik ta walablom; por xi ta' tál tayíl, ne'ech ti ki pujoyaltsik k'al an T'okat Ejattaláb ani k'al i k'amal. Jajá' más in ko'ol i awiltaláb ke naná', naná' nibal ela' in tomnál ku téntsi tin pajab. ¹² Anchan' xan ti jun i inik in jutsyal an trigo abal kin ta'pa' ban wilate' ani in tsiktsal an tin jokom, anchan' jeye ti ne'ech ka t'ajtsin an atiklábtsik k'al xi ta' tál tayíl. Ne'ech kin júna' walk'i' xi Jajá' in dhabal ani ne'ech kin pet'na' xi yab Jajá' in dhabal ban k'amal xi yab jayk'i u tepel.

Tam ti pujan na Jesús

(Mr. 1:9-11; Lk. 3:21-22)

¹³ Ulich tám na Jesús ban walja' Jordán xon ti k'wajat na Juan abal ka pujoyat, na Jesús tál Galilea. ¹⁴ Yabwi'ik u le'náb ka pujoyat na Jesús k'al na Juan, tokot u usnal enché':

—Naná' nin tomnál kin pujoyat k'al Tatá', ani ¿Tatá' a lé' tu pujoy naná'?

¹⁵ Por utsan enché' k'al na Jesús:

—Xo' ka t'aja'ich anchan'; pos yejat ki t'aja' ejtal xowa' in lé' na Dios.

In tok'óch tám na Juan. ¹⁶ Tam ti pujadhich na Jesús, kale ban ja'. Támk'i jachan', jak'pin an walk'i' ani in chu'u na Jesús nin T'okat Ejattal na Dios ti pa'íl jelti jun i kuku' ani buxkan tin éb Jajá'.

¹⁷ Ach'atmé tám jun i káwintaláb walk'i', xu káw in ulu enché':

—Jeché' ja'ich nu Chakámil xu k'anidhál t'ajat ani in kulbél t'ajat k'al Jajá'.

4

Taktamiyat na Jesús k'al an lej at'ax

(Mr. 1:12-13; Lk. 4:1-13)

¹ Júná tám na Jesús k'al an T'okat Ejattaláb ban chabál xon ti yab k'wajtsidh abal ka taktamiyat k'al an lej at'ax.

² Taja' ti k'wajay yab u k'apul chab inik a k'ítsá ani chab inik i akal ani tayíl, k'a'ay. ³ Utey tám an lej at'ax ba na Jesús abal kin taktamiy ani in utsa' enché':

—Max tsubax lejtal i Chakámláb k'al a Dios, ka utsa' jachan' an t'ujubtsik ka wenk'on ti k'apné.

⁴ Tók'oyat enché' k'al na Jesús:

—An T'okat Dhuslab in ulal enché': “Yab tokotk'i k'al i k'apné ti ejat an inik, ejat jeye k'al ejtal xowa' na Dios in ulal.”

⁵ Júná tám na Jesús k'al an lej at'ax ban t'okat bitsow Jerusalén, k'adhbá bin éb an pulek atá xon tu k'ak'náb na Dios ⁶ ani utsan enché':

—Max tsubax lejtal i Chakámláb k'al a Dios, ka pet'na' tabá' abal cha'at; pos an T'okat Dhuslab in ulal enché':

Na Dios ne'ech kin aba' nin t'okat abatwálejiltsik abal ti ki beletna'.

Ne'ech ti ki bach'u

abal yab ka cha'aw na akan k'al ni jun i t'ujub.

⁷ Tók'oyat enché' k'al na Jesús:

—In ulal jeye enché' an T'okat Dhuslab: “Yab ka taktamiy an Ok'óxláb na Diosil.”

⁸ Júná tám juní k'al an lej at'ax ba jun i t'ek'at ch'én, xalk'antsat ejtal an ti pakdha' bitsow xi teché' ti k'ay'lá xi k'wajat tak'nél k'al an pakdha' tak'ix ani nin pubíl jachan' an pakdha' bitsow⁹ ani utsan enché':

—Ne'ech tu pidha' ejtal jeché', max ki tudhlan abal ti kin k'ak'na'.

¹⁰ Utsan tám enché' k'al na Jesús:

—Lej at'ax, ki k'aléch, pos an T'okat Dhuslab in ulal enché': “Ka k'ak'na' an Ok'óxláb na Diosil ani Jajá'k'i ka t'ójontsal.”

¹¹ Jilanich tám na Jesús k'al an lej at'ax ani ulich i t'okat abatwáletsik abal ka t'ójontsat k'al na Jesús.

Na Jesús in tujúch Galilea nin t'ojlábil

(Mr. 1:14-15; Lk. 4:14-15)

¹² Tam ti na Jesús in ach'a' abal na Juan balidh ban wik'axte', witsiy ban chabál xi Galilea. ¹³ Por yab k'wajay Nasaret, k'ale ti k'wajíl Kapernaúm, jun i bitsow xi k'wajat bin wál i pujal, ban chabál xon ti k'wajineksik na Sabulón ani na Neftalí.

¹⁴ Jeché' támun abal ka t'ájan xan tin jilámal dhut-sadh an t'iltsix Isaías enché':

¹⁵ Chabál xon ti k'wajineksik na Sabulón ani na Neftalí,

xi k'wajat in lujtal ban pujal, in lujtal xon tu kalel na k'ítsá k'al an walja' Jordán, Galilea, xon tu k'wajíl xi yabtsik u judío.

¹⁶ An atiklábtsik xi k'wajat jelti max ban jik'waxtaláb, in chu'utsik jun i pulek tajaxtaláb

ani an atiklábtsik xi k'wajat jelti max in k'un'k'úmich t'ajat an chemlá, tajbayattsik k'al jun i tajaxtaláb.

17 Asta tam ti tám ti tujeý na Jesús ti t'íltsix ani in ulal enché':

—Ka jila'ichtsik ta walablom, pos exomich ti k'unel xowk'i ne'chich ti tak'ix na Dios.

Na Jesús in kaniy abal ti exóbal ché' i jixom to'oltsik

(Mr. 1:16-20; Lk. 5:1-11)

18 Tam ti na Jesús ne'ech ti belal waltsik an pujal xi Galilea, in chu'u cháb i iniktsik xin kidhábk'itsik; jún ja'ich na Simón, xi bijyat jeye ta Pedro ani na jún a Andrés. Jeché' an iniktsik, k'wajat in pet'nál nin jixáb an to'ol ban pujal, kom jajá'tsik u jixom to'ol. 19 Utsantsik tám enché' k'al na Jesús:

—Ti kin wéwna'tsik ani ne'ech tu ok'tsitsik xan ti ne'ech ka aliy an atiklábtsik xi ne'ech ti kin bela'.

20 Támk'i jachan' tin jila'tsik nin jixáb an to'ol ani k'aletsik k'al na Jesús.

21 Más asta tuwa' wé' ani', na Jesús in chu'u juní cháb i iniktsik xi aníl jeye in kidhábk'itsik. Jeché'tsik ja'ich na Jakobo ani na Juan, xu chakámlábtsik k'al na Sebedeo xi k'wajattsik ba jun i tan k'al nin táta' ti lejkix tin jixáb an to'ol. Kanyattsik k'al na Jesús 22 ani támk'i jachan' tin jila'tsik an tan. In jila'tsik jeye nin táta' ani in wéwna'tsik na Jesús.

Na Jesús in ok'tsalyán i atiklábtsik

(Lk. 6:17-19)

23 Na Jesús xe'ech in lonyal putál an chabál xi Galilea ani u kubél ti ok'tsix ban bitsowtsik ban atá xon tu t'ajnal an junkuntaláb. In t'ilál an alwa' t'ilab k'al tin kwenta xan tu tak'ix na Dios ani in jeldhál an atiklábtsik k'al xowa'kichk'i i yaw'lách. 24 Cho'óbná xant'éy in t'ajál na Jesús

k'al ejtal an atiklábtsik xu k'wajíl ban chabál xi Siria ani tsi'dhantsat ejtal xi k'wajattsik k'al i yajtsiktaláb, xu ya'ultsik, xin ko'oltsik i ch'uk'uxtaláb, xi k'wajattsik ochadh k'al i at'ax ejattalábtsik, xu wipipíltsik ani xi yabtsik in ejtawal ka yoyon. Ani jeldhátsik k'al na Jesús. ²⁵ K'al yán i atiklábtsik ti wéwná na Jesús, wéwná k'al xu k'wajíltsik Galilea, k'al xu k'wajíltsik ban bitsowtsik xi Dekápolis, xi Jerusalén, k'al xu k'wajíltsik ban chabál xi Judea ani k'al xu k'wajíltsik jeye in lujtal xon tu kalel na k'ítsá k'al an walja' Jordán.

5

An ok'tsixtaláb xin pidhna' na Jesús ban ch'én

¹ Tam ti na Jesús in chu'u ejtal an atiklábtsik, k'adhiy ba ch'én ani buxkan. Junkun tám nin exóbaliltsik malilíl xon ti Jajá' k'wajat ² ani tujey ti ok'tsinaltsik enché' k'al na Jesús:

Xita' tsubax lejtal k'wajattsik k'ijidh (Lk. 6:20-23)

³ —K'ijidh abal xin chalpayaltsik ke in yéntsál na Dios, pos ne'ech ka k'wajaytsik tak'nél k'al na Dios.

⁴ 'K'ijidh abal xu uk'naltsik, pos ne'ech ka k'ijidhmédhátsik k'al na Dios.

⁵ 'K'ijidh abal xin cha'kálsik tinbá', pos ne'ech kin bach'utsik an chabál xi usnéktsik ne'ech ka pidhan k'al na Dios.

⁶ 'K'ijidh abal xita' xin le'nálsik kin t'aja' xowa' lujat, pos ne'ech ka tolmiyattsik k'al na Dios abal kin t'aja'.

⁷ 'K'ijidh abal xita' xin yajnantsaltsik nin at kidhtal, pos ne'ech jeye ka yajnantsattsik k'al na Dios.

8 'K'ijidh abal xita' xin ko'oltsik t'okat nin ejattal, pos ne'echtsik kin chu'u na Dios.

9 'K'ijidh abal xita' xin ayaltsik an k'ijidhtaláb, pos ne'ech ka bijyattsik ti chakámláb k'al na Dios.

10 'K'ijidh abal xita' xu at'naltsik k'al tin kwenta abal in t'ajálsik xowa' lujat, pos ne'ech ka k'wajaytsik tak'nél k'al na Dios.

11 'K'ijidh abal tatá'tsik, tam ki odhbijyattsik, ki at'antsik ani ki utsantsik xowa'kich xi yab alwa' maske yab tsubax k'al Naná'k'i tu kwenta.

12 Ki kulbé ani ki k'ijidhmétsik abal ne'ech ka bach'utsik jun i ch'ejwalixtaláb púlek tú' walk'i', pos anchan' jeye ti t'ajtsinéek an t'iltsixtsik xi k'wajinek más ok'ox ke tatá'tsik.

An belomtsik k'wajat jelti an at'em ani an tajaxtaláb

(Mr. 9:50; Lk. 14:34-35)

13 'Tatá'tsik ni k'wajat jelti an at'em abal an atiklábtsik. Max an at'em ka xaw'mé, ¿jant'ó ti ne'ech ka éyná? Yabich xata' ti alwa', tokot abal ka wak'lá ani ka k'ách'ík'ná k'al an atiklábtsik.

14 'Tatá'tsik ni k'wajat jelti an tajaxtaláb abal an atiklábtsik. Jun i bitsow xi k'wajat ba ch'én, yab ne'ech kin ejto ka chink'on. 15 Yab u let'k'oyáb jun i tajbaxtaláb abal ka paxk'iyat k'al jun i kajón, u let'k'oyáb abal ka k'wajbá t'ek'at abal kin tajbay ejtal xi k'wajattsik ban atá. 16 Anchan' xan tu tajbax an tajbaxtaláb, anchan' teye ti ka xalk'a' xowa' alwa' a t'ajál abal kin chu'u an atiklábtsik ani anchan' kin pubédhantsi tin bij na Táta' Dios xi k'wajat walk'i'.

Na Jesús u ok'tsix k'al tin kwenta nin tak'ixtal na Dios xin jilám dhutsadh na Moisés

¹⁷ 'Yab ka chalpaytsik ke Naná' in tsi'nek ku wék'oy nin tak'ixtal na Dios xin jilám dhutsadh na Moisés o xowa' in jilámal dhutsadh an t'iltsixtsik; yab in tsi'nek abal ku wék'oy, in tsi'nek abal ku t'aja' xan tin ulal. ¹⁸ Pos tsubax tu utsálsik, ke lejat k'wajat an chabál ani an walk'i', yab ne'ech ka wék'ontsat ni jun xata' jeché' an tak'ixtaláb. Ko'ol ka t'ájan ok'ox ejtal xowa' k'wajat dhutsadh. ¹⁹ Jaxtám, xita' kin ch'ikat t'aja' xowa' k'wajat dhutsadh ba jeché' an tak'ixtaláb, maske ja'ich jun xata' xi más chipíl ani anchan' kin ok'tsi an atiklábtsik, cha'at t'ajat in éy ne'ech ka k'wajay xon tu tak'ix na Dios. Por xita' kin t'aja' xowa' in ulal jeché' an tak'ixtaláb ani ja'ich kin ok'tsixna', ultaláb ne'ech ka k'wajay xon tu tak'ix na Dios. ²⁰ Pos tu utsálsik, ke max yab ka t'aja' más an chápláb abal ka t'aja' xowa' in lé' na Dios ké an ok'tsixtsik xin wilál nin tak'ixtal na Dios xin jilám dhutsadh na Moisés ani an fariseotsik, yab ne'ech ka ejto ki k'wajaytsik tak'nél k'al na Dios.

*Na Jesús u ok'tsix k'al tin kwenta an chákub
(Lk. 12:57-59)*

²¹ 'A ach'ámaltsik ke an weje' pakéltsik usnék enché': "Yab ki chemdhaxin, pos xita' ka chemdhaxin yejat ka lújundhá k'al an awiltaláb." ²² Pos Naná' tu utsálsik ke xita' kin chakuntsi nin at kidháb, yejat ka lújundhá k'al an awiltalábtsik. Xita' kin odhbijiy nin at kidháb, yejat ka lújundhá k'al an Junkulom Awiltaláb ani xita' kin bijiy nin at

kidháb ti at'ax inik, in tomnách ka k'ale ban k'ibeltaláb.

²³ 'Jaxtám, max ne'chich ka k'wajbantsi ti pikbantsixtaláb na Dios ani taja' ka chalpay ke yab i k'wajat alwa' k'al na at kidháb, ²⁴ ka jila' an pikbantsixtaláb tin tamét xon tu k'wajbáb an pikbaxtaláb ani ki k'ale ok'ox ta lejkinál k'al na at kidháb. Tam i lejkinékich, ki wítsích tám ani ka k'wajba'ich an pikbantsixtaláb.

²⁵ 'Max jun xita' ti ki utsbíy ani ti ki júna' ban awíltaláb, ki lejkinsik ti bél k'al jajá' abal yab ti ki júna' ban lújundhom; pos max ti ki júna' ban lújundhom, an lújundhom ne'ech ti ki pidhna' ban belkol wik'axte' ani an belkol wik'axte' ne'ech ti ki baliy ban wik'axte'. ²⁶ Tsubax tu utsál, ke yab ne'ech ki kale taja' asta ka jalbíy ejtal xowa' a júnál.

Na Jesús u ok'tsix k'al tin kwenta an uxúmbe'taláb

²⁷ 'An weje' pakéłtsik usnék jeye enché': "Yab ki junkun k'al xi yab a tomtal." ²⁸ Por Naná' tu utsáłtsik ke xita' kin lét'endha' jun i mímláb, walbinich k'al i uxúmbe'taláb tin ejattal abal in lét'endhál jachan' an mímláb.

²⁹ 'Max na eját wal ti walbindhál, ka jixa' ani ka pet'na'; pos más alwa' ka k'ibdhá' jun peje' a t'u'úl ké ki pet'ná k'al ejtal na t'u'úl ban k'ibeltaláb. ³⁰ Ani max na eját k'ubak ti walbindhál, ka much'iy ani ka pet'na'; pos más alwa' ka k'ibdhá' jun peje' na t'u'úl ké ki pet'ná k'al ejtal na t'u'úl ban k'ibeltaláb.

*Na Jesús u ok'tsix k'al tin kwenta an júláxtaláb
(Mt. 19:9; Mr. 10:11-12; Lk. 16:18)*

³¹ 'Usnéksik jeye an weje' pakéltsik enché': "Xita' ka jíláxin k'al nin tomtal, yejat kin pidha' nin tomtal jun i úw xon tin ulal xant'ók'i tin kwenta ti ne'ech ka jíláxin." ³² Por Naná' tu utsálsik ke max jun i inik kin jila' nin tomtal ani yab abal u junkunal k'al k'e'et, in t'ajálich tám ka wenk'on ti junkux inik uxum; ani xu tomkinal k'al jun i jiladh mímláb, u walbinalich jeye k'al i uxúmbe'taláb.

Na Jesús u ok'tsix k'al tin kwenta tam jun xita' in lej tsubk'ál jun xata'

³³ 'A ach'ámaltsik jeye usnék enché' an weje' pakéltsik: "Ko'ol ka t'aja' xowa' a lej tsubk'antsámal an Ok'óxláb." ³⁴ Por Naná' tu utsálsik ke yab yejat ka éyna' ni jun xata' abal ka lej tsubk'a' xata'. Yab ka éyna' an walk'i' abal ka lej tsubk'a' jun xata', kom ja'ich jelti nin t'okat k'wajtal na Dios; ³⁵ nibal k'al an chabál, kom jelti max taja' in kubál nin akan na Dios. Nibal ka lej tsubk'a' xata' k'al an bitsow Jerusalén, kom ja'ich nin bitsówil an yejche' Pulek tak'ix. ³⁶ Yab jeye ka lej tsubk'a' xata' k'al tatá' tabá', pos yab ne'ech ka ejto ka dhakni'bédha' o ka t'unuybédha' ni jun a xi'íl. ³⁷ Tam yejat ka tok'oy jun xata', tokot ka ulu "ani'" max ani', o "yaba'" max yaba'. Pos max ka puntsiy jeché', an lej at'axich ti t'ajál ka t'aja' anchan'.

Na Jesús u ok'tsix k'al tin kwenta an wítsbántsíxtaláb

(Lk. 6:29-30)

³⁸ 'A ach'ámaltsik jeye usnék enché' an weje' pakéltsik: "Xan ti ki t'ajtsin aníl'k'i teye ti ka t'ajtsi." ³⁹ Por Naná' tu utsálsik: Yab ka tomna'tsik an inik xi at'ax, tokot ka t'aja'tsik enché': max jun xita' ti

ki pik'iy ba jun a ch'a'úb, ka pidha' jeye ti ki pik'tsi xi jun pak'e'. ⁴⁰ Max jun xita' ti ki péjey abal in lé' ti ki k'ántsi ta xekét, ka pidha' jeye kin júna' na wát. ⁴¹ Max ki t'ajtsin ti cháp'láb ka júna' jun i kitáláb jun kilómetro, ka júntsi chab kilómetro. ⁴² Max jun xita' ti ki kontsi jun xata', ka pidha' ani max ki kontsin xata' matidh, ka pidhna'.

Na Jesús in ok'tsixnál ke yejat ki k'anidha'tsik xi tu at'ál

(Lk. 6:27-28, 32-36)

⁴³ 'A ach'amaltsik jeye usnék enché' an weje' pakéłtsik: "Ka k'anidha' xi k'e'ettsik por ka pojka' xi ti at'ál." ⁴⁴ Por Naná' tu utsáłtsik: Ka k'anidha' xi ti at'áltsik, ka lábt'aja' xi ti odhbijyaltsik, ka t'ajtsi xowa' alwa' xi ti at'áltsik ani ka kontsintsi xi ti at'áltsik ani ti at'ax t'ajtsaltsik. ⁴⁵ Max ka t'aja'tsik anchan', i chakámlábichtsik tám k'al na Táta' Dios xi k'wajat walk'i'; pos Jajá' in tajbayal k'al na k'ítsá an iniktsik xi alwa' ani xi at'ax; ani in uldhantsal an ti áb xi lujattsik ani xi yab lujattsik. ⁴⁶ Max tokot a k'anidhál xi ti k'anidháltsik, ¿Jant'éy ne'ech ka áta' max anchan' a t'ajáltsik? Asta an bach'k'ul jalbixtaláb in t'ajáltsik jeye anchan'. ⁴⁷ Max tokot a chapnédhál na at kidháłtsik, ¿jant'éy exom a t'ajáltsik wat'ats? Pos asta xi yabtsik in exlál na Dios in t'ajál anchan'. ⁴⁸ Ka lujkutsik tabá', anchan' xan ti na Táta' Dios xi k'wajat walk'i' lujat Ja' t'ajat.

6

Na Jesús u ok'tsix k'al tin kwenta an tolmixtaláb

¹ 'Yab tokotk'i ka t'ajál xowa' lujat tin tamét an atiklábtsik abalk'i ki chu'tat. Pos max ka t'aja' anchan', na Táta' Dios xi k'wajat walk'i' yab ne'ech ti ki pidha' ni jun i ch'ejwalixtaláb. ² Jaxtám, tam ka pidhna' i tolmixtaláb, yab ka t'ila', jelt xan tin t'ajál an k'ambixtsik ban atá xon tu t'ajnal an junkuntaláb ani ban bél. Jeché' tin t'ajálsik anchan', ja'ich abal in lé' ka t'ílan alwa' k'al an atiklábtsik; por tsubax tu utsálsik, ke k'al jachan' in bach'walichtsik nin ch'ejwalíb. ³ Por tam tatá' ka pidhna' i tolmixtaláb, yab ka t'íltsi nibal na ja'úb; chinatk'i ti ka t'aja' ⁴ ani na Táta' Dios, xin chu'tal xowa' a t'ajál chinatk'i, ne'ech ti ki pidha' an ta ch'ejwalíb tin tamét an atiklábtsik.

*Na Jesús u ok'tsiox xan ti yejat ku ólan
(Lk. 11:2-4)*

⁵ 'Tam ki ólan, yab ka t'aja'tsik jelt xan tin t'ajál an k'ambixtsik, xin kulbetnál ti ól kubat ban atá xon tu t'ajnal an junkuntaláb ani ban bél abal ka chu'tat k'al an atiklábtsik. Tsubax tu utsálsik, ke k'al jeché', in bach'walich nin ch'ejwalíb. ⁶ Por tam tatá' ki ólan, ki ochkan ba na altájl, ka mapuy an wi'leb ani ka ólantsi na Táta' Dios xi k'wajat yab tejwa'. Max anchan' ka t'aja', na Táta' xin chu'tal xowa' a t'ajál chinatk'i, ne'ech ti ki pidha' an ta ch'ejwalíb.

⁷ 'Tam ki ólan, yab ka wíts'k'ók'liy jayéchk'i jayéchk'i xowa' a ulal, jelt xan tin t'ajál xi yabtsik in exlál na Dios abal in chalpayaltsik ke anchan' ne'ech ka axtsin k'al na Dios. ⁸ Yabtsik ka t'aja' xan ti jajá'tsik in t'ajál, pos na Táta' Dios in cho'óbich

xant'éy a yéntsaltsik, maske yabél a kontsámal.

⁹ Jaxtám, enché' ki ólantsik:

Táta', xi k'wajat walk'i',

Tatá' i t'okat t'ajat.

¹⁰ Ti ku tak'ích weye.

Ka t'ájan teché' ban chabál xowa' Tatá' a lé', jelt xan tu t'ájal tú' walk'i'.

¹¹ Ti ku pidha' xo' an ti k'apné' xi yéntsál tsudhey ka tsudhey.

¹² Ti ku pakwlantsi an ti walab, jelt xan ti wawá' i pakwlantsal xita' tu waltsal.

¹³ Yab ka walka' ku taktamiyat, tokot ti ku beletna' abal yab ku átá k'al an lej at'ax.

Pos Tatá' ni tak'ix, Tatá' na ko'ol an chápláb ani Tatá' ka kó'oy an labidh t'okattaláb malilí i k'ij. Anchan' ka t'ájan.

¹⁴ 'Jaxtám, max tatá'tsik ka pakwlantsi xi ti waltsámal, na Táta' Dios xi k'wajat walk'i' ne'ech jeye ti ki pakwlantsi an ta walastalábilsik. ¹⁵ Por max yab ka pakwlantsitsik xi ti waltsámal, na Táta' Dios yab jeye ne'ech ti ki pakwlantsi an ta walastalábilsik.

Na Jesús u ok'tsík k'al tin kwenta xan ti yejat ku k'ílin

¹⁶ 'Tam ki k'ílin, yab ka t'aja'tsik jelt xan tin t'ajál an k'ambixtsik. Jajá'tsik in k'wajbál t'e'pidh nin wal abal ka chu'tat k'al an atiklábtsik ke exom ti k'íl. Tsubax tu utsálsik ke k'al jeché' in bach'walichtsik nin ch'ejwalíb. ¹⁷ Por tatá', tam ki k'ílin, ka midhiy na wal ani ki ts'itsbaxin, ¹⁸ abal yab ki chu'tat k'al an atiklábtsik ke exom ta k'íl. Tokot ki chu'tat k'al na Táta' Dios xi k'wajat yab

tejwa' ani Jajá', xin chu'tal xowa' a t'ajál chinatk'i, ne'ech ti ki pidha' an ta ch'ejwalíb tin tamét an atiklábtsik.

Xowa' yejat ki t'aja' abal ki kó'oy xata' tú' walk'i
(Lk. 12:33-34)

¹⁹ Yab ka junku xata' xi kajbidh in jalbíl teché' ti chabál. Pos xowa' ka junku teché' ti chabál u takúlinal, u k'achel ani u kwé'yáb. ²⁰ Más alwa' ka junku tú' walk'i xowa' kajbidh in jalbíl. Taja' yab u takúlinal, yab u k'achel, nibal u kwé'yáb. ²¹ Pos xon ti ka kó'oysik xowa' xi kajbidh in jalbíl, taja' jeye ne'ech ka k'wajay na ejattal.

Ni wal k'wajat jelti nin tajbaxtal ni t'u'úl
(Lk. 11:34-36)

²² Na wal in junwal jelti nin tajbaxtal na t'u'úl. Jaxtám, max na wal alwa', putál na t'u'úl ne'ech ka k'wajay jelti max ban tajaxtaláb. ²³ Por max na wal yab alwa', ejtal na t'u'úl ne'ech ka k'wajay jelti max ban jik'waxtaláb. Ani max an tajaxtaláb xa ko'ol ka wenk'on ti jik'waxtaláb, jt'unuy t'ajat ne'ech ka xalk'an jachan' an jik'waxtaláb!

Na Dios ani an tumínladhtaláb
(Lk. 16:13)

²⁴ Yab xita' ne'ech kin ejto kin t'ójontsi cháb in ajátik, pos ne'ech kin k'anidha' xi jún ani ne'ech kin pojka' xi jún, o ne'ech kin t'ójontsi alwa' xi jún ani xi jún yaba'. Yab ne'ech ka ejto ka t'ójontsi na Dios ani an tumínladhtaláb.

Na Dios in belkóm nin chakámiltsik
(Lk. 12:22-31)

²⁵ Tu utsálsik: Yab ki k'wajay ta chalpax k'al tin kwenta xant'éy ne'ech ka k'apu o xant'éy

ne'ech ka uch'a', nibal ki k'wajay ta chalpax k'al tin kwenta na k'udhk'úmil. ¿Awxe' yab más in jalbíl na ejattal ke an k'apnél ani na t'u'úl, más ke na k'udhk'úmil? ²⁶ Ka tela' an ch'ichintsik xi xe'ech ti jumumúl; yabtsik u óm, yabtsik in junkuwal i k'apnél, nibal in ta'páltsik i k'apnél ba wile'; por bélk'i u k'apundhábsik k'al na Dios xi k'wajat walk'i'. ¿Awxe' yab más a jalbíltsik ké an ch'ichintsik? ²⁷ ¿Ani jita' xi tatá'tsik, max ka k'wajay t'ajat ti chalpax k'al jun xata' ne'ech kin ejto kin nakedha' tinbá' ela' ch'ejel metro más?

²⁸ ¿Jant'ók'i ta k'wajíltsik ta chalpax k'al tin kwenta na k'udhk'úmil? Ka tela'tsik xan tu pakel an wich xi wa'ach ban aleláb, yab u t'ojnaltsik nibal u dhutse'lix. ²⁹ Por tu utsálsik ke nibal an pulek tak'ix Salomón, k'al ejtal nin tumínladhtal, yab k'udhk'umlinék labidh jelti an wichtsik. ³⁰ Max na Dios in labidhmédhál anchan' an ch'ojóltsik, xi xo' k'wajat ban aleláb ani kalám ne'ech ka tsikan, ¿awxe' yab más ne'ech ti tolmuy tatá'tsik, atiklábtsik xi yab i lej belom? ³¹ Jaxtám, yab ki k'wajaytsik ta chalpax ani ka ulutsik enché': “¿Jant'éy ne'ech ki k'apú? O ¿jant'éy ne'ech ki uch'a'? O ¿jant'ok'ál ne'ech ku k'udhk'umlin?” ³² Pos an atiklábtsik xi yab in exlál na Dios tokot in ayaltsik ejtal jeché'; por na Táta' Dios xi k'wajat tú' walk'i', in cho'ób ke a yéntsalsik ejtal jeché'. ³³ Jaxtám, ka aliysik ok'ox xan ti ki k'wajay tak'nél k'al na Dios ani ka t'aja'tsik xowa' Jajá' in lé' ani ejtal jeché' xowa' a yéntsalsik ne'ech ki pidhan. ³⁴ Pos yab ki k'wajaytsik ta chalpax k'al tin kwenta xan ti ne'ech ka wat'na'tsik kalám, pos kalám ne'ech jeye ka wa'chin xant'ok'ál ti ki k'wajaytsik

ta chalpax. Tsudhey ka tsudhey u wa'chinal xant'ok'ál ti ki k'wajaysik ta chalpax.

7

*Yab ka teltsi xant'éy in t'ajál xi k'e'ettsik
(Lk. 6:37-38, 41-42)*

¹ Yabtsik ka walbiy xi k'e'et abal yab teye ki walbiyattsik k'al na Dios. ² Pos anchan' xan ti ka walbiytsik xi k'e'et, anchan' teye ti ne'ech ki walbiyattsik k'al na Dios ani xowa' ka t'ajtsi xi k'e'ettsik, jayéchk'i teye ne'ech ki t'ajtsintsik k'al na Dios. ³ ¿Jant'ók'i ta teltsal an ti elits xin ko'ol na at kidháb bin wal ani yab a chu'tal an yejche' elits xa ko'ol ba na wal? ⁴ ¿Janti ne'ech ka ejto ka utsa' na at kidháb: “ti kin walka' tu jixtsi an ti elits xa ko'ol ba na wal”, max tatá' más púlek an elits a ko'ol ba na wal? ⁵ ¡K'ambix!, ka jixa' ok'ox an yejche' elits xa ko'ol ba na wal ani anchan' ne'ech tám ka ejto ka chu'u alwa' abal ka jixtsi an ti elits xin ko'ol na at kidháb bin wal.

⁶ Yab ka pidha' xowa' t'okat an at'ax iniktsik xin junwal jelti an pik'o', abal yab telab, tá' ka witsiy ani ti ki t'ajtsi xowa' yab alwa' jelti tam u k'at'ux an pik'o'. Ani yab ka pidha' xowa' kajbidh in jalbíl an at'ax iniktsik xin junwal jelti an olom, abal yab tá' kin k'ách'ík'na'.

*Ka konoy, ka aliy ani ka t'eneý an wi'leb
(Lk. 11:9-13; 6:31)*

⁷ Ka konoytsik xowa' a yéntsál ani ne'ech ki pidhan k'al na Dios; ka aliytsik ani ne'ech ka ela'; ka t'eneýtsik an wi'leb ani ne'ech ki japtsin. ⁸ Pos

xita' in konyal xowa' in yéntsál, in bach'wal; xita' in ayal, in elál ani xin t'enyal an wi'leb, u japtsinal.

⁹ '¿Awxe' wa'ach jun xita' xi tatá'tsik a kidhtal, ke max ka kontsin ti pan k'al in chakámil ne'ech kin pidha' jun i t'ujub? ¹⁰ O ¿max ka kontsin jun i to'ol, kin pidha' jun i chan? ¹¹ Pos max tatá'tsik, xi yabtsik i alwa' inik, a wit'ál ka pidha' xowa' alwa' na chakámiltsik, na Táta' Dios xi k'wajat walk'i', más Ja' ne'ech kin pidha' xowa' alwa' xita' k'ál ti ka kontsin.

¹² 'Jaxtám, ejtal xowa' a lé' ka chu'u ki t'ajtsin k'al an atiklábtsik, ja'ich teye ka t'ajtsi jajá'tsik, pos jeché' ja'ich xowa' in ulal ka t'ajan nin tak'ixtal na Dios xin jilám dhutsadh na Moisés ani xowa' in dhutsámál jeye an t'íltsixtsik.

An wi'leb xi xuyat

(Lk. 13:24)

¹³ 'Ki ochichtsik ban wi'leb xi xuyat. An wi'leb ani an bél xu júnax ban k'ibeltaláb, ch'ikwat ani wejat ani yán u ocheltsik taja'; ¹⁴ por an wi'leb ani an bél xu júnax ban xe'chintaláb xi yab in ko'ol in ok'ontal, xuyat ja' ani wé' t'ajat xin elátsik.

An te' k'al in walík'i tu exláb

(Lk. 6:43-44)

¹⁵ 'Ka kó'oytsik t'ajat i kwenta k'al an k'ambix t'íltsixtsik. Jajá'tsik u ulel xon ta k'wajattsik jelti max i alwa' iniktsik. Por alk'idh tin itsích i at'ax iniktsik. ¹⁶ Tatá'tsik ne'ech ka exla' k'al xowa'k'i in t'ajá'tsik; pos yab u pitnal i uba ba k'idh, nibal u pitnal i igo ba badhuts. ¹⁷ Anchan' jeye, ejtal an te'tsik xi alwa', alwa' in walíl in kó'yal ani an te'tsik xi yab alwa', yab alwa' in walíl in kó'yal. ¹⁸ An te' xi

alwa', yab ne'ech kin ejto kin kó'oy in walíl xi yab alwa' ani an te' xi yab alwa', yab jeye ne'ech kin kó'oy in walíl xi alwa'. ¹⁹ Ejtal an te'tsik xi yab in kó'yal in walíl alwa', u kwajláb ani u tsiknal ban k'amal. ²⁰ Jaxtám, tatá'tsik ne'ech ka exla' an te' k'al nin walík'i.

Yab ejtalk'i ne'ech kin ejto ka k'wajay tak'nél k'al na Dios

(Lk. 13:25-27)

²¹ 'Yab ejtalk'i xi tin utsálsik, "Ajátik, Ajátik", ne'ech kin ejto ka k'wajay tak'nél k'al na Dios, tokot xin t'ajálsik xowa' in lé' nu Táta' xi k'wajat walk'i'. ²² Tam kin bajaw xowk'i ne'ech an lújundhaxtaláb, yán ne'ech ti kin utsa'tsik enché': "Ajátik, Ajátik, wawá' i t'ilámal k'al ta bij nin káwintal na Dios, k'al tin awital na bij i káldhámal i at'ax ejattalábsik ani i t'ajámal yán i labidh labandhaxtaláb." ²³ Por ne'ech ku utsa'tsik tám enché': "Yab jayk'i tu exlámalsik; ki wixk'intsik teché' k'al Naná', atiklábtsik xa t'ajál xowa' yab alwa'."

An atá xi kubadh ban t'ujub ani xi kubadh ban kidhib

(Lk. 6:47-49; Mr. 1:22)

²⁴ 'Jaxtám, xita' tin axtsal ani in t'ajál xowa' u ulal, in junwal jelti jun i inik xi chalpadh xin kuba' nin k'imá' ba t'ujub. ²⁵ Ulich an áb, wa'un an ik', owtsikmé an walja' ani bawtsin tin akan jachan' an atá, por kom ba t'ujub ti kubat, yab kwajlan. ²⁶ Por xita' tin axtsal ani yab in t'ajál xowa' u ulal, in junwal jelti jun i inik xi yab chalpadh xin kuba' nin k'imá' ba kidhib. ²⁷ Ulich an áb, wa'un an ik', owtsikmé an walja' ani bawtsin tin akan jachan'

an atá ani kom ba kidhib ti kubat, julpá an atá ani pakudh ejtal ti jilk'on.

²⁸ Tam ti ok'on ti káw na Jesús, an atiklábtsik laban t'ajat xin ach'a'tsik xan tu ok'tsix na Jesús.

²⁹ Pos na Jesús u ok'tsix k'al yantam i awiltaláb ani yab jelti an ok'tsixtsik xin wilál nin tak'ixtal na Dios xin jilám dhutsadh na Moisés.

8

Na Jesús in jeldha' jun i inik xu ya'ul k'al an k'wajat at'ax t'ít'

(Mr. 1:40-45; Lk. 5:12-16)

¹ Tam ti na Jesús pa'ay ban ch'én, k'al yán i atiklábtsik ti wéwná. ² Utukná tám k'al jun i inik xu ya'ul k'al an k'wajat at'ax t'ít', tudhlan tin tamét na Jesús ani in utsa' enché':

—Ajátik, max a lé', ne'ech ka ejto ti kin jeldha' k'al jeché' an yaw'lách xu ko'ol.

³ Takan tám k'al na Jesús ani utsan enché':

—U lé' ani xo' i jeléch.

Tokot tin ulu jeché', támk'i ti wék'on an k'wajat at'ax t'ít'. ⁴ Ani utsan enché' k'al na Jesús:

—Yab xita' ka t'iltsi xowa' tu t'ajtsi, tokot ki k'ale, ki utey tin tamét an pále' ani ka k'wajba' an pikbantsixtaláb xan tin ulúmal na Moisés abal ejtal kin cho'óbna' ke i jeléch k'al an yaw'lách xa ko'ol.

Na Jesús in jeldhantsi tin t'ojnálil jun i ok'lek soldado romano

(Lk. 7:1-10)

⁵ Tam ti na Jesús ochich ban bitsow xi Kaper-naúm, utukná k'al jun i ok'lek soldado romano ani pakabédhá. ⁶ Enché' ti utsan:

—Ajátik, nu t'ojnálil ta' kwachat tu k'imá', yab in ejtawal ka yoyon ani u yajlom t'ajat.

⁷ Utsan enché' k'al na Jesús:

—Ne'ech kin k'ale abal ku jeldha'.

⁸ Tók'oyat enché' k'al an ok'lek soldado:

—Ajátik, yab in tomnál ki ochich tu k'imá'; tokot ka ulu abal ka jeley nu t'ojnálil ani ne'ech ka jeley.

⁹ Pos naná' in tak'nélk'i neye tin k'wajat k'al nu ok'lékiltsik, por u ko'ol neye i soldadotsik xi naná' u tak'yal. Tam ku utsa' jun i soldado ka k'ale, u k'alel, tam ku utsa' k'e'et ka tsích, u tsi'il ani tam ku utsa' nu t'ojnálil kin t'aja' jun xata', in t'ajál.

¹⁰ Tam ti na Jesús in ach'a' jeché', laban t'ajat ani in utsa'tsik enché' xi k'ál ti wewkómte:

—Tsubax tu utsálsik, ke putál ban chabál xi Israel yab u elámal ni jun xita' xu belom jelt xan tu belom jeché' an inik. ¹¹ Naná' tu utsálsik abal yán ne'ech ka tsichtsik xon tu kalel na k'ítsá ani xon tu ochel na k'ítsá ani ne'ech ka buxkantsik k'al na Abraham, na Isák ani na Jakob xon tu tak'ix na Dios. ¹² Wa'ach an israelitatsik xin chalpaya abal ne'ech ka k'wajay xon tu tak'ix na Dios abalk'i u kidhtalábsik k'al na Abraham, por ne'ech ka káldhátsik eléb ban jik'waxtaláb. Taja' ne'ech ti uk'naltsik ani ti rech'ech'él nin kamab.

¹³ Utsan tám enché' an ok'lek soldadotsik k'al na Jesús:

—Ki k'aléch ani ka t'ájan xan ta belál. Ani támk'i jachan' i ora ti jeley nin t'ojnálil.

*Na Jesús in jeldhantsi tin mím na Pedro
(Mr. 1:29-31; Lk. 4:38-39)*

¹⁴ Na Jesús k'ale bin k'imá' na Pedro ani in chu'u nin mím na Pedro kwachat bin waytal abal u

k'ak'él. ¹⁵ Taktsin tám tin k'ubak k'al na Jesús ani wék'on an k'ak'lách; ch'akay tám an mímláb ani tu-jey ti t'ójontsáb na Jesús junax k'al nin exóbaliltsik.

*Na Jesús in jeldha' yán i ya'ultsik
(Mr. 1:32-34; Lk. 4:40-41)*

¹⁶ Tam ti jik'wchinich, júntsin na Jesús yán i atiklábtsik xi ochadh k'al i at'ax ejattaláb ani k'al nin káwintalk'i, in káldha' ejtal an at'ax ejattalábtsik ani in jeldha' jeye ejtal an ya'ultsik. ¹⁷ Jeché' támun abal ka t'ájan xan tin ulúmal an t'iltsix Isaías, tam tin ulu enché': "Jajá' in kitna' ejtal an yaw'lách xi ko'ol ani in júna' an yajtsiktaláb xi ko'ol."

*Xin lé'tsik kin wéwna' na Jesús
(Lk. 9:57-62)*

¹⁸ Tam ti na Jesús in chu'u abal k'al yán i atiklábtsik ti wilidh, in ulu ka wat'bá jun pak'e' ja'. ¹⁹ Utukná tám na Jesús k'al jun i ok'tsix xin wilál nin tak'ixtal na Dios xin jilám dhutsadh na Moisés ani utsan enché':

—Ok'tsix, u lé' tu wéwna' xón'tikichk'i ki k'ale.

²⁰ Tók'oyat enché' k'al na Jesús:

—Na wáx in ko'ol nin k'imá' ani an ch'ichintsik in ko'ol nin pák'w; por Naná', xin abadh abal kin wenk'on neye tin inik, yab u ko'ol xon ti kin koyóch.

²¹ Utsan jeye enché' k'al jún ti éb nin exóbaliltsik:

—Ajátik, ne'ech ok'ox ku aytsi ka chemech nu táta' ani tam u jolyámich, tám ne'ech tu wéwna'.

²² Tók'oyat enché' k'al na Jesús:

—Ti kin wéwna'ich, jila' ka jolyat an chemélomtsik k'al xi yabtsik u belom.

Na Jesús in kubdha' ti waw'nal an ik' ani ti múlák' an ja'

(Mr. 4:35-41; Lk. 8:22-25)

²³ Ochich tám na Jesús ban tan ani wéwná k'al nin exóbaliltsik. ²⁴ Jun jik'towál ti tujeý ti waw'nal i chapik ik' ban pujal ani múlák'in an ja' ke asta in luy'chiyalich an tan. Por na Jesús k'wajat ti wayal. ²⁵ K'ale tám ti bakyáb k'al nin exóbaliltsik ani utsan enché':

—¡Ajátik, ti ku lo'o! ¡Exomich tu lupnal!

²⁶ Tók'oyattsik enché' k'al na Jesús:

—¿Jant'ók'i ta jik'él, atiklábtsik xi wé' t'ajat ta belom?

Ch'akay tám na Jesús, in k'wiya' an ik' ani an pujal ani támk'i ti jilk'on chamamadh. ²⁷ An iniktsik laban t'ajat ani in ulutsik enché':

—¿Jitam inik awil xi jeché', ke asta k'al an ik' ani an pujal tu exbantsáb?

An iniktsik xi Gadara xi ochadh k'al i at'ax ejattalábtsik

(Mr. 5:1-20; Lk. 8:26-39)

²⁸ Tam ti na Jesús ulich jun pak'e' ja', ban chabál xi Gadara, utukná k'al cháb i iniktsik xi kale ban jólimtaláb. Chablam jeché' an iniktsik k'wajat ochadhstik k'al i at'ax ejattalábtsik ani wat'atsich t'ajat ti at'axstik ke nibalich xita' in ejtawal ka wat'ey ba jachan' an bél. ²⁹ Ani in ulutsik kawidh enché':

—¿Jant'éy a lé' k'al wawá', Jesús, xi Chakámláb k'al na Dios? ¿I tsi'nek abal ti ku yajlombédha' maske yabél in bajúmal xowk'i ne'ech an lújundhaxtaláb?

³⁰ Taja' k'unat ta' ti xe'ech yán i olomtsik ti k'apupúl ³¹ ani an at'ax ejattalábitsik in pakabédha' enché' na Jesús:

—Max ti ku káldha', ti ku walka' ku ochich nú' ban olomtsik.

³² Utsantsik tám enché' k'al na Jesús:

—Ki k'aléchtsik.

Kale tám an at'ax ejattalábitsik ban iniktsik ani ochich ban olomtsik. Támk'i jachan', ejtal an olomtsik in pet'na' tinbá' ba jun i ch'én, kwajlan ban pujal ani taja' ti lupuntsik.

³³ An belkol olomtsik, jik'eytsik t'ajat ani ájlách. Tam ti ulichtsik ban bitsow, in t'íla'tsik ejtal jeché' ani xant'éy támun k'al an iniktsik xi ochadhítsik k'al an at'ax ejattalábitsik. ³⁴ Tam ti an atíklábitsik xu k'wajíl ba jachan' an bitsow in ach'a' jeché', k'aletsik ejtal xon ti k'wajat na Jesús ani tam ti chu'tat na Jesús, pakabédhá abal yabich más ka xe'chin ba jachan' an chabál.

9

Na Jesús in jeldha' jun i ya'ul xi yab in ejtawal ka yoyon

(Mr. 2:1-12; Lk. 5:17-26)

¹ Balin tám na Jesús ban tan, wat'ey juní jun pak'e' ja' ani ulich bin bitsówil. ² Júntsin taja' kwachat ba jun i chayte' jun i inik xi yab in ejtawal ka yoyon. Tam ti na Jesús in chu'u abal u belnal k'al jajá'tsik, in utsa' enché' an ya'ul:

—Pay'lomláb, yab ka jila' tabá'; na walastalábil pakwlantsidhich ti k'wajat.

³ Tam ti na Jesús in ulu jeché', taltsik an ok'tsixtsik xin wilál nin tak'ixtal na Dios xin jilám

dhutsadh na Moisés, in chalpaytsik enché': "Jeché' in t'ajálich jelti max Jajá' u Dios." ⁴ Kom na Jesús in cho'ób xant'éy k'wajat in chalpayaltsik, in utsa'tsik enché':

—¿Jant'ók'i ti yab t'ajat alwa' i chalab a ko'oltsik?

⁵ Pos ¿jowa' más yab t'ojláb ku ulu: "Na walastalábil pakwlantsidhich ti k'wajat", o ku ulu: "Ki ch'akay ani ki beley"? ⁶ Pos alwa'ich, ne'ech tu xalk'antsitsik ke Naná', xin abadh abal kin wenk'on neye tin inik, u ko'ol i awiltaláb teché' ti chabál abal ku pakwlantsi xi walbidhtsik.

In utsa' tám enché' an inik xi yab in ejtawal ka yoyon:

—Ki ch'akay, ka dhaya' na chayté'il ani ki k'aléch ta k'imá'.

⁷ Ch'akay tám an inik xi yab in ejtawal ka yoyon ani k'aléch tám tin k'imá'. ⁸ Tam ti an atiklábtsik in chu'u jeché', labantsik ani in pubédhantsi tin bij na Dios abal in pidhámal jeché' an ti awiltaláb an iniktsik.

Na Jesús in kaniy na Mateo abal ka k'ale ti exóbal k'al Jajá'

(Mr. 2:13-17; Lk. 5:27-32)

⁹ Tam ti na Jesús kale taja', in chu'u jun i inik xin bij ta Mateo buxúl xon tin bach'wal an jalbixtaláb abal an chabál xi Roma ani in utsa' enché':

—Wana ta exóbal k'al Naná'.

Ch'akay tám na Mateo ani in wéwna' na Jesús.

¹⁰ Jun i k'ij, tam ti na Jesús k'wajat ti k'apul tin k'imá' na Mateo, ulich yán i bach'k'ul jalbixtaláb ani i walablomtsik. Jeché' an iniktsik buxkan jeye ti k'apultsik ban mesa xon ti k'wajat ti k'apul na Jesús k'al nin exóbaliltsik. ¹¹ Tam ti an fariseotsik

in chu'u jeché', in utsa' enché' nin exóbaliltsik na Jesús:

—¿Jant'ók'i tu k'apul na Ok'tsíxal k'al an bach'k'ul jalbixtaláb ani k'al an walablomtsik?

¹² Tam ti na Jesús in ach'a' jeché', in utsa'tsik enché':

—Xi k'wajattsik alwa' ani yab u ya'ul, yab in yéntsal i ilálix, por xu ya'ul, in yéntsal. ¹³ Ki k'aléchtsik ani ka exbaytsik xant'éy in lé' kin ulu jeché' an T'okat Dhuslab: “Naná' u lé' ka kó'oytsik i yajnantsixtaláb ani yabich u lé' ka pikba' i chemdhats ko'néltsik.” Pos Naná' yab in tsi'nek ku aliy xi xe'echtsik lujat, in tsi'nek ku aliy xi walbidhtsik abal kin jila'ichtsik ti walablom.

*Konyat na Jesús k'al tin kwenta an k'ílixnich
(Mr. 2:18-22; Lk. 5:33-39)*

¹⁴ Utukná tám na Jesús k'al nin exóbaliltsik na Juan xu Pujax ani konyat enché':

—¿Jant'ók'i ti wawá' ani an fariseotsik jeye u k'íl t'ajat ani na exóbaliltsik yab u k'íl?

¹⁵ Tók'oyattsik enché' k'al na Jesús:

—¿Awxe' yejat ka k'wajaytsik t'e'pidh xi kanidhtsik ba jun i tomkixtaláb, tam an tomkinél inik k'wajat k'al jajá'tsik? ¡Yaba'! Por ne'ech kin bajaw an k'ij tam ka wixk'intsattsik an ti tomkinél inik ani ne'chich jeye tám ti k'íltsik.

¹⁶ 'Yab xita' in pats'k'uyal jun i k'ej xeketláb k'al jun peje' i ít k'udhk'um; pos an ít k'udhk'um, u muchel ani in mich'ál más an k'ej k'udhk'um.

¹⁷ Nibal u balyáb an ít yajtsik uxnél ba k'ej ót' balixtaláb; pos max ka t'ajan anchan', an ót' balixtaláb u mich'k'anal ani an yajtsik uxnél ne'ech

ka wak'lan. Jaxtám ti yejat ka balyat an ít yajtsik uxnél ban ít ót' balixtaláb abal chablam yab ka k'ibchon.

Nin tsidhánil na Jairo ani an mímláb xin taktsi tin k'udhk'úmil na Jesús

(Mr. 5:21-43; Lk. 8:40-56)

¹⁸ Lejat k'wajat ti usnaltsik k'al na Jesús ejtal jeché', ulich jun in ok'lélkil an judíotsik, tudhlan tin tamét na Jesús ani in ulu enché':

—Nu tsidhánil talél ti chemech, por max Tatá' ki tsích ani ka taka', ne'ech ka ezech.

¹⁹ Ch'akay na Jesús ani k'ale k'al jachan' an inik junax k'al nin exóbaliltsik. ²⁰ Tam ti na Jesús ne'ech ti bél, utukná k'al jun i mímláb xin ne'dhálích lajucháb i tamub ti ya'ul k'al i lakúmtaláb, utey tin kúx na Jesús ani in taktsi tin wál nin k'udhk'úmil.

²¹ In t'aja' anchan' abal in chalpayal enché': “Max u ejtowalak ku taktsi tin k'udhk'úmil, ne'ech kin jeley.” ²² Por na Jesús chaw'k'in, in chu'u an mímláb ani in utsa' enché':

—Mímláb, yab ka jila' tabá'; i jeley abal i belmách.

Ani támk'i jachan', jilk'on jelnek an mímláb.

²³ Tam ti na Jesús ulich bin k'imá' an ok'lek inik ani in chu'u t'ojodhich an t'éneltsik abal an jólmách ani an atiklábtsik chapik u uk'naltsik, ²⁴ in utsa'tsik enché':

—Ki kaletsik eléb, an tsidhan yab chemnek, u wayalk'i ti k'wajat. Tam ti ach'an in ulu jeché', labídhná k'al an atiklábtsik, ²⁵ por in utsa' ka kaletsik eléb. Ochich tám na Jesús, in téyna' an tsidhan bin k'ubak ani ch'akay an tsidhan. ²⁶ Jeché' xowa'

in t'aja' na Jesús, cho'óbná putálk'i ba jachan' an chabál.

Na Jesús in jeldha' cháb i jok'oltsik

²⁷ Tam ti na Jesús kale taja', wéwná k'al cháb i jok'oltsik, xi dhájaxintsik chapik enché':

—¡Tatá' xi kuxlab k'al na Dabid, ti ku yajnantsi weye!

²⁸ Tam ti na Jesús ochich ban atá, utukná k'al an jok'oltsik ani Jajá' in konoy enché':

—¿A belálsikxe' ke ne'ech ku ejto ku t'aja' xowa' tin kontsalsik?

Jajá'tsik tók'on enché':

—I belál, Ajátik.

²⁹ Taktsintsik tám an tin wal k'al na Jesús ani utsantsik enché':

—Pos ka t'ájan xan ta belálsik.

³⁰ Chu'xinichtsik tám, por utsantsik t'ajat enché' k'al na Jesús:

—Yab ka t'íla'tsik jeché' abal yab kin cho'óbna' ni jun xita'.

³¹ Por tokot ti kaletsik taja', in t'íla' putál ba jachan' an chabál xant'éy t'ajtsintsik k'al na Jesús.

Na Jesús in káwindha' jun i mó'

³² Tam ti k'aléch an jok'oltsik, uldhantsat na Jesús jun i mó' xi ochadh k'al i at'ax ejattaláb.

³³ Tam ti na Jesús in káldha' an at'ax ejattaláb, an mó' káwinich tám. An atiklábtsik u labnal t'ajat ani in ulaltsik enché':

—Yab jayk'i i chu'úmal teché' Israel jun xata' jelti jeché'.

³⁴ Por an fariseotsik in ulal enché':

—Jeché' an inik in káldhál an at'ax ejattalábtsik k'al tin awiltal in ok'lékil an at'ax ejattalábtsik.

Na Jesús in yajnantsal an atiklábtsik

³⁵ Na Jesús xe'ech in lonyal putál an bitsowtsik ani an kwentsaltsik ani u ok'tsix ban atátsik xon tu t'ajnal an junkuntaláb xi wa'ach taja'. In t'ilál an alwa' t'ilab k'al tin kwenta xan tu tak'ix na Dios, in jeldhál ejtalk'i k'al xowa'kich i yaw'lách ani k'al xowa'kichk'i jeye i yajtsiktaláb. ³⁶ Tam tin chu'u yán an atiklábtsik, in kó'ontsi ti yajnantsix-taláb abal in chu'tal ke walbadhtsik ti k'wajat ani k'wajat jelti borregotsik xi yab in ko'ol xita' k'ál ti ka beletná. ³⁷ In utsa' tám enché' nin exóbaliltsik:

—Tsubax tu utsálsik, ke anchan' jelti tam labenek t'ajat nin walíl an t'ayabláb, anchan' jeye ti wa'ach t'ajat xita' ne'ech ti kin bela'. Por anchan' jelti tam wé' t'ajat an t'ojnaltsik wa'ach abal kin junkunsi tin walíl an t'ayabláb, anchan' jeye wé' t'ajat wa'ach xita' kin t'iltsi an ti alwa' t'ilab an atiklábtsik. ³⁸ Anchan' jelt xan ti an dhabal t'ayabláb in abál i t'ojnaltsik abal kin junkunsi tin walíl an t'ayabláb, anchan' ti ka kontsitsik na Dios kin aba' xita' kin t'iltsi an ti alwa' t'ilab an atiklábtsik.

10

*Na Jesús in takuy xi lajucháb an abatwáletsik
(Mr. 3:13-19; Lk. 6:12-16)*

¹ In kaniy tám na Jesús xi lajucháb nin abatwálejiltsik ani in pidha' ti awiltaláb abal kin káldha' i at'ax ejattalábtsik, abal kin jeldha' ejtalk'i k'al xowa'kichk'i i yaw'lách ani k'al xowa'kichk'i jeye i yajtsiktaláb.

² Jeché' ja'ich nin bij xi lajucháb an abatwáletsik: na Simón, xi bijyat jeye ta Pedro ani nin kidháb Andrés; na Jakobo ani nin kidháb Juan, xu chakámlábitsik k'al na Sebedeo. ³ Na Felipe, na Bartolomé, na Tomás ani na Mateo xin bach'wal an jalbixtaláb abal an chabál xi Roma; na Jakobo nin chakámil na Alfeo ani na Lebeo, xu bijyáb jeye Tadeo. ⁴ Na Simón, xu tak'nal ban junkuntaláb xu bijyáb kananista ani na Judas Iskariote, xi tayíl k'ál ti pidhná na Jesús abal ka chemdhá.

*Na Jesús in aba' ti t'ílsix nin exóbalitsik
(Mr. 6:7-13; Lk. 9:1-6)*

⁵ Na Jesús in aba' jeché' lajucháb, k'al jeché' an punk'untsixtaláb:

—Yab ki k'aletsik ban chabál xon tu k'wajíl xi yabtsik u judío, nibal ki ochich ban bitsowtsik xi Samaria. ⁶ Ki k'aletsik ok'ox ban yejche' bitsow Israel abal ka aliy xi yabtsik u belom. ⁷ Xon ti ki wat'ey, ka t'iláltsik abal exomich ti k'unel xowk'i na Dios ne'ech kin tak'ích an atiklábtsik. ⁸ Ka jeldha' an ya'ultsik, ka ejdha' an chemélomtsik, ka jeldha'tsik xin ko'ol an k'wajat at'ax t'ít' ani ka káldha' an at'ax ejattalábtsik. Kom anik'i ta bach'úmaltsik jeché' an awiltaláb, anik'i jeye ti ka t'aja'tsik xowa'kich an alwa'taláb.

⁹ 'Ki k'aletsik mapats, yab ka júna'tsik i tumín ¹⁰ nibal i morrál. Yab ka júna'tsik yán a xekét nibal yán a pajab, tokot xa k'wajbím, nibal ka júna'tsik a kwayab; pos an t'ojnal in tomnál ka k'apundhá xon tu t'ójonsix.

¹¹ 'Tam ki ulichtsik ba jun i bitsow o ba jun i kwentsal, ka aliysik jun xita' xi alwa' inik ani

taja' ki k'wajaytsik bin k'imá' asta kin bajaw xowk'i ti ki kaletsik taja'. ¹² Tam ki ochichtsik ba jachan' an k'imádh, ki chapnédhaxintsik enché': "Ki k'wajaytsik k'ijidh." ¹³ Max an atiklábtsik xu k'wajíl ba jachan' an atá in tomnál kin bach'utsik jeché' an chapnédhomtaláb, ne'ech ka k'wajaytsik k'ijidh, por max yab in tomnálsik kin bach'u, yab ne'ech ka k'wajaytsik k'ijidh. ¹⁴ Max yab ki bach'wattsik nibal ki le'ná ki axtsintsik, ki kaletsik tám ba jachan' an atá o ba jachan' an bitsow ani ka tiniytsik an pojodh xi palenek ba na akan. ¹⁵ Tsubax tu utsálsik ke tam kin bajaw xowk'i ne'ech an lújundhaxtaláb, más ja' púlek an yajtsik-taláb ne'ech kin bach'u jachan' an bitsow ké an yajtsiktaláb xi ne'ech kin bach'u an atiklábtsik xi k'wajinek ban chabál xi Sodoma ani Gomorra.

Ne'ech ki at'antsik

¹⁶ ¡Ka ach'a'tsik! Tu abál ka t'íla'tsik an alwa' t'ilab xon ti wa'ach i atiklábtsik xi at'ax. Jelti max exom u abál i borregotsik xon ti wa'ach i padhumtsik. Ka kó'oytsik t'ajat i kwenta jelt xan tin t'ajál an chan por ka cha'ka'tsik t'ajat tabá' jelt xan tin t'ajál an kuku'tsik. ¹⁷ Ka kó'oytsik t'ajat i kwenta, pos ne'ech ki pidhnátsik ban awiltaláb k'al an atiklábtsik xi at'ax ani ne'ech ki lekbayattsik ban atá xon tu t'ajnal an junkuntaláb. ¹⁸ Ani asta ne'ech ki júnátsik tin tamét i pakdha' awiltaláb ani tin tamét i pakdha' tak'ix k'al Naná'k'i tu kwenta. Anchan' ne'ech tám ka ejtotsik ti kin t'íla' tin tamét an awiltalábtsik ani tin tamét xi yabtsik u judío. ¹⁹ Por tam ki pidhnátsik ban awiltaláb, yab ki k'wajaytsik ta chalpax k'al tin kwenta xant'éy

ne'ech ka ulutsik o xan ti ne'ech ki tók'ontsik; pos tam kin bajúch xowk'i ne'ech ta lújundhábsik k'al an awiltaláb, na Dios ne'ech ti ki óltsi xan ti yejat ki tók'ontsik. ²⁰ Pos yab tatá'tsik ne'ech ta káw, ne'ech ti káw nin T'okat Ejattal na Táta' Dios.

²¹ 'An iniktsik ne'ech kin pidhna' nin kidháb abal ka chemdhá ani an táta'lábtsik ne'ech kin pidhna' nin chakámil abal ka chemdhá. An chakámlábtsik ne'ech kin tomna' nin táta' ani nin nána' ani ne'ech kin t'aja' abal ka chemdhátsik.

²² Ne'ech ki at'antsik k'al ejtal an atiklábtsik xi yab u belom k'al Naná'k'i tu kwenta; por xita' kin kuxuy ejtal jeché', ne'ech ka lo'wat. ²³ Tam ki at'antsik ba jun i bitsow, ki k'aletsik píl; pos tsubax tu utsálsik ke Naná', xin abadh abal kin wenk'on neye tin inik, ne'ech kin tsích juní tam tatá'tsik yabél a lonyámal ejtal in bitsówil an israelitatsik.

²⁴ Ni jun i exóbal más u awil ke nin ok'tsixel ani ni jun i t'ójontsix más uluts ke nin ajátik. ²⁵ Abal an exóbal, lejatich jeye max in bajúch jelti nin ok'tsixel ani an t'ójontsix jelti nin ajátik. Max Naná', xin k'wajat jelti max tin táta'tsik, in bijyáb tin lej at'ax, ¿jan ti ne'ech ki bijyat tatá'tsik xi k'wajat jelti max tu chakámiltsik?

Xita' yejat ki jik'na'
(Lk. 12:2-9)

²⁶ Jaxtám, yab yejat ka jik'na' an atiklábtsik. Pos yab wa'ach ni jun xata' xi yab ne'ech ka chu'tat, nibal wa'ach xata' chinat xi yab ne'ech ka cho'óbná tayíl. ²⁷ Xowa' tu utsálsik xon ti yab tejwa', ka ulutsik xon ti tejwa' ani xowa' tu utsálsik chinat, ka ulutsik xon ti yán kin ach'a'tsik. ²⁸ Yab ka jik'na' an chemdhaxtsik, pos tokot in ejtowel ti ki

chemdhantsi an ta t'u'úl ani yab in ejtawal ti ki chemdhantsi an ta ejattal. Ka jik'na'tsik na Dios xin ejtawal ti ki chemdhantsi an ta ejattal ani ti ki pet'nantsi an ta t'u'úl ban k'ibeltaláb.

²⁹ ¿Yabxe' u nujuwáb cháb i ch'ichintsik k'al wé' i tumín? Por ni jú'n xi jachan' an ch'ichintsik yab ne'ech ka kwajlan max na Táta' Dios yab anchan' tin lé'. ³⁰ Pos asta na xi'íl xa ko'oltsik ba na ók' ajidh ti k'wajat. ³¹ Pos yabtsik pé ka jik'na' ni jun xita', tatá'tsik más yán a jalbíl ké yantam i ch'ichintsik.

Xita' yab in tidhenál kin t'íla' na Jesukristo tin tamét an atiklábtsik
(Lk. 12:8-9)

³² Xita' yab kin tidhena' ti kin t'íla' tin tamét an atiklábtsik, Naná' yab neye ne'ech ku tidhena' ku t'íla' tin tamét nu Táta' xi k'wajat walk'i'. ³³ Por xita' kin tidhena' ti kin t'íla' tin tamét an atiklábtsik, ne'ech neye ku tidhena' ku t'íla' tin tamét nu Táta' xi k'wajat walk'i'.

U wa'chinal i k'éáxtaláb k'al tin kwentak'i na Jesús
(Lk. 12:51-53, 14:26-27)

³⁴ Yab ka chalpaytsik ke Naná' in tsi'nek teché' ti k'ay'lá abal ku tsi'dha' i k'ijidhtaláb; pos yab anchan', in tsi'nek abal ku tsi'dha' i péjéxtaláb. ³⁵ In tsi'nek abal ku péjéxlindha' an kwitól k'al nin táta', an tsidhan k'al nin nána' ani an al'íbe k'al nin mím. ³⁶ Ani anchan', xi k'wajattsik ba jun i atá, jajá'k'itsik ne'ech ti péjéx.

³⁷ Xita' in k'anidhál más nin táta' o nin nána' ke Naná', yab ne'ech kin ejto ka k'wajay k'al Naná'; xita' in k'anidhál más nin chakámiltsik ke Naná', yab jeye ne'ech kin ejto ka k'wajay k'al Naná' ³⁸ ani

xita' ti kin wéwna' por in ch'ejnál ka chemdhá, yab ne'ech kin ejto ka k'wajay k'al Naná'. ³⁹ Xita' in lé' kin lo'o nin xe'chintal, ne'ech kin k'ibdha'; por xita' kin k'ibdha' nin xe'chintal k'al Naná' tu kwenta, ne'ech kin lo'o.

Xowa' ne'ech ki áta'
(Mr. 9:41)

⁴⁰ Xita' ti ki bach'utsik, Naná' tin bach'wal ani xita' ti kin bach'u Naná', in bach'walich xi tin abámal. ⁴¹ Xita' kin bach'u jun i t'iltsix abal in cho'ób ke k'al a Dios ti abnék, ne'ech kin bach'u i ch'ejwalixtaláb jelti xi ne'ech kin bach'u jun i t'iltsix; xita' kin bach'u jun i lujat inik abal in cho'ób ke i lujat inik, ne'ech kin bach'u i ch'ejwalixtaláb jelti xi ne'ech kin bach'u jun i lujat inik. ⁴² Ani xita' kin pidha' jun tu' ti chamay ja' jún ti éb xi jeché'tsik abal in cho'ób ke Naná' u exóbalil, ne'ech jeye kin bach'u nin ch'ejwalíb.

11

Xi abnéktsik k'al na Juan xu Pujax
(Lk. 7:18-35)

¹ Tam ti na Jesús ok'on kin tak'iy xi lajucháb nin exóbaliltsik, k'ale ban kwentsaltsik xi k'wajat ba jachan' an chabál abal kin ok'tsitsik ani kin t'iltsitsik an ti alwa' t'ilab.

² Tam ti na Juan xi balidh ban wik'axte' in ach'a' xowa' in t'ajál na Kristo, in aba' in exóbaliltsik abal ka k'ale kin chu'u na Jesús ³ ani kin konoy enché':

—¿Tatá'ichxe' kwa' xi bijidh ne'ech ka tsich o yejat ki aytsi k'e'et?

⁴ Tók'oyattsik enché' k'al na Jesús:

—Ki k'aletsik ani ka óltsi na Juan xowa' exomtsik a chu'tal ani a ach'ál. ⁵ Ka óltsi abal an jok'oltsik u chu'xinal, an k'wech'e'tsik u jelél, xin ko'oltsik an k'wajat at'ax t'ít' u jelél, xi yabtsik u och'ox u och'xinal, an chemélomtsik u ejdháb ti ít ani an ch'ojontátsik u t'iltsinal an ti alwa' t'ilab. ⁶ K'ijidh t'ajat abal xita' ti kin bela' ani yab kin jila' ti kin bela'.

⁷ Tam ti nin exóbaliltsik na Juan k'aléch, na Jesús tujeý kin t'iltsi an atiklábtsik k'al tin kwenta na Juan, enché' tin utsa'tsik:

—¿Jant'éy i k'aletsik ka chu'u ban chabál xon ti yab k'wajtsidh? ¿Jun i pakáb xi k'wajat ti waw'yáb k'al i ik'? ⁸ Max yaba', ¿jant'éy i k'aletsik ka chu'u? ¿Jun i inik xi xeketlidh k'al i alwa' k'udhk'um? Tatá'tsik a cho'ób ke xu xeketlinaltsik k'al i alwa' k'udhk'um u k'wajítsik bin k'imá' i pakdha' tak'ix. ⁹ Max yab anchan', ¿jant'éy i k'aletsik ka chu'u? ¿Jun i t'iltsix? Ja'ich, ani ja'ich jun xita' xi más púlek ké jun i t'iltsix. ¹⁰ Na Juan ja'ich xu t'ilnal enché' k'al an T'okat Dhuslab:

Ne'ech ku okxiy nu abatwálejil
abal ti ki t'ojointsi an ti bél.

¹¹ Tsubax tu utsátsik ke ejtal an atiklábtsik xi k'wajinekich asta xo', yab jayk'i wa'chinék jun xita' más ultaláb ké na Juan xu pujax; por tu utsátsik, xi más cha'at in éy xon tu tak'ix na Dios, más ja' ultaláb ké na Juan xu pujax.

¹² 'Asta ti tsích na Juan xu pujax abal kin t'ila' an alwa' t'ilab ani asta xo', wa'ach xin t'ajátsik an chápláb abal ka k'wajay tak'nél k'al na Dios ani ja'ich jajá'tsik xi ne'ech ka k'wajay tak'nél k'al na Dios. ¹³ Ejtal an t'iltsixtsik ani nin tak'ixtal na Dios

xin jilám dhutsadh na Moisés, in ólnámal xowa' na Dios ne'ech kin t'aja' asta ti tsích na Juan ¹⁴ ani max tatá'tsik a lé' ka bela', na Juan ja'ich an t'ílsix Elías xi bijidh ne'ech ka tsích. ¹⁵ Xin ko'oltsik in och'oxtal alwa', kin exbay.

¹⁶ '¿Jant'ok'ál ne'ech ku ejto ku junbay an atiklábtsik xi jeché' i k'ij? In junwal jelti an chakamtsik xu buxkanal ti ubát' ch'ejel bitsow ani in dhájayal nin at ubát'tsik enché': ¹⁷ "I jutsuy an chúl ani yab i bixmáchtsik; i ajatna' i t'e'pidh ajatláb ani yab i uk'intsik." ¹⁸ Pos tsích na Juan, xi yab u k'apul nibal u uch'al ani a ulutsik ke in ko'ol i at'ax ejattaláb. ¹⁹ Tayíl in tsích Naná', xin abadh abal kin wen'on neye tin inik, xin k'apul ani in uch'al ani a ulutsik abal in k'apma' ani in uch'al t'ajat, ke u ja'úb i walablomtsik ani xin bach'waltsik i jalbixtaláb. Por nin chalpadhtal na Dios u xalk'anal k'al xowa' in t'ajál jun xita' xu dhabaláb k'al Jajá'.

An atiklábtsik xi yab u t'ajax ti k'ij
(Lk. 10:13-15)

²⁰ Tujeý tám kin k'wiya' na Jesús an atiklábtsik xon tin t'ajámal más yán an labidh labandhaxtalábtsik, abal an atiklábtsik xu k'wajíl taja', yab in jilámaltsik ti walablom. In ulu enché':

²¹ —¡Ch'ojontál a chu'bíl, atiklábtsik xi k'wajíl Korasín! ¡Ch'ojontál a chu'bíl, atiklábtsik xi k'wajíl Betsayda! Abal max an labidh labandhaxtaláb xi t'ájnék ba tatá'tsik, t'ájnékak ban bitsowtsik xi Tiro ani Sidón, an atiklábtsik xu k'wajíl taja', owenekichak tin jalk'uyámaltsik nin chalab, in k'wajbámalichaktsik nin kodhow k'udhk'úmil ani

buxkanékichaktsik ba k'wixix abal kin xalk'a' ke in jilámalichtsik ti walablom. ²² Jaxtám tu utsálsik ke tam kin bajaw xowk'i ne'ech an lújundhaxtaláb, más púlek an yajtsiktaláb ne'ech ka bach'utsik ké an yajtsiktaláb xi ne'ech kin bach'u an atiklábtsik xi Tiro ani Sidón. ²³ Ani tatá'tsik xi k'wajíl Kapernaúm, ¿a chalpayalxe' ke ne'ech ki t'ek'bá asta walk'i'? ¡Yaba! Ne'ech ki pet'nátsik asta ban k'ibeltaláb. Abal max an labidh labandhaxtalábtsik xi t'ájnek ba tatá'tsik, t'ájnekak ban bitsow xi Sodoma, an atiklábtsik xi k'wajinek ba jachan' an bitsow, bélak jeye ta' k'wajattsik. ²⁴ Jaxtám tu utsálsik ke tam kin bajaw xowk'i ne'ech an lújundhaxtaláb, más púlek an yajtsiktaláb ne'ech ka bach'utsik ké an atiklábtsik xi k'wajinek ban bitsow xi Sodoma.

*Ki uteytsik k'al Naná' abal ki koyóch
(Lk. 10:21-22)*

²⁵ Tam ti jachan' i k'ij, na Jesús in ulu enché':

—Táta', xa tak'yal an walk'i' ani an chabál, tu k'ak'nál abal a xalk'antsámal xin cha'kálsik tinbá' xowa' yab a xalk'antsámal xi chalpadhtsik ani u wit'omtsik. ²⁶ Táta', anchan' ta t'aja', kom anchan' ta le'na'.

²⁷ 'Nu Táta' tin pidhámalich ejtal xowa' wa'ach. Yab xita' k'ál tu exláb an Chakámláb, tokot k'al an Táta'láb ani yab xita' in exlál an Táta'láb, tokot u exláb k'al an Chakámláb ani xita' an Chakámláb in lé' kin pidha' kin exla'. ²⁸ Ki uteytsik k'al Naná', ejtal tatá'tsik xi k'wajat i walbidh ani ne'ech tu wixk'intsi an ta walab; jelti jun xita' xu wék'ontsáb tin kitál abal ka koyóch. ²⁹ Ki k'wajaytsik teye jelt xan ti Naná' in k'wajat. Ka t'aja'tsik xowa' a chu'tal

u t'ajál ani ka cha'ka' tabá' jelt xan ti Naná' u cha'kál tubá'. Max ka t'aja'tsik anchan', ne'ech tám ka k'wajách alwa' na ejattal. ³⁰ Pos xowa' Naná' tu utsálsik ka t'aja', yab t'ojláb ani yab altsik.

12

An exóbaltsik in pu'wal i trigo tin k'ítsájl an koyóxnich

(Mr. 2:23-28; Lk. 6:1-5)

¹ Tam ti jachan' i k'ij, na Jesús ne'ech ti belal tin k'ítsájl an koyóxnich xon ti t'ayadh i trigo. Nin exóbaliltsik k'a'ay ani tujeysik kin pu'u an trigo ani kin k'apu. ² Tam ti an fariseotsik in chu'u jachan', in utsa'tsik enché' na Jesús:

—Na exóbaliltsik exom in t'ajál i t'ojláb xi yab alwa' ka t'ajan tam in k'ítsájl i koyóxnich.

³ Por utsantsik enché' k'al na Jesús:

—¿Yabxe' a ajoyámal xant'éy in t'aja' jun i k'ij na Dabid tam ti jajá' ani nin juniktsik k'a'ay? ⁴ Ochich ban pulek atá xon tu k'ak'náb na Dios ani in k'apu an pan xi pikbantsidh na Dios. Jeché' an pan yab in tomnál kin k'apu na Dabid nibal nin juniktsik, tokot in tomnál kin k'apu an pále'tsik. ⁵ O ¿yab a ajoyámalsik bin tak'ixtal na Dios xin jilám dhutsadh na Moisés, ke an pále'tsik xi k'wajat ban pulek atá xon tu k'ak'náb na Dios, yab u koyoltsik tam in k'ítsájl an koyóxnich ani yab walats xowa' in t'ajálsik? ⁶ Pos tu utsálsik ke teché' k'wajat jun xita' más púlek ké an pulek atá xon tu k'ak'náb na Dios. ⁷ Tatá'tsik yab a exbayámal xant'éy in lé' kin ulu jeché' an T'okat Dhuslab: “Yabich u lé' ka chemdha'tsik i ko'nél abal ti kin pikbantsi, u lé'

ki k'ánídháxintsik.” Max a exbayalaktsik, yabich ne'ech ka walbiytsik ni jun xita' xi yab in t'ajámal ni jun xata' yab alwa'. ⁸ Pos Naná', xin abadh abal kin wenk'on neye tin inik, u ko'ol i awiltaláb abal ku ulu xowa' alwa' ka t'ajan tin k'ítsájil an koyóxnich.

*An inik xi teytemadh nin k'ubak
(Mr. 3:1-6; Lk. 6:6-11)*

⁹ Kale tám na Jesús taja' ani k'ale ban atá xon tu t'ajnal an junkuntaláb. ¹⁰ Taja', ta' ti k'wajat jun i inik xin ko'ol jun in k'ubak teytemadh ani kom u le'náb ka eltsin jun xata' xant'ok'ál ti ka walbiyat na Jesús, konyat enché':

—¿Alwa'xe' ka jeldhá jun i ya'ul tin k'ítsájil i koyóxnich?

¹¹ Tók'oyattsik enché' k'al na Jesús:

—¿Jita' xi tatá'tsik a kidhtal, max in ko'ol jun i borrego ani ka balk'in ba jun i cholax chabál tin k'ítsájil an koyóxnich, yab ne'ech ka k'ale kin jixa'?

¹² Pos más yán in jalbíl jun i inik ké jun i borrego. Jaxtám, tu utsálsik ke alwa' ka t'ajan xowa' alwa' tin k'ítsájil an koyóxnich.

¹³ Utsan tám enché' an inik k'al na Jesús:

—Ka lujku na k'ubak.

Ani tam tin lujku nin k'ubak, jeley, jilk'on alwa' jelti na jún nin k'ubak. ¹⁴ Kale tám an fariseotsik ani tujey kin aliy xan ti kin uwa' abal kin ejto kin chemdha' na Jesús.

Jun i t'íltsixtaláb k'al tin kwenta na Jesús

¹⁵ Tam ti na Jesús in cho'óbna' jeché', k'ale ani k'al yán i atiklábtsik ti wéwná. Na Jesús in jeldhál ejtalk'i an ya'ulstik, ¹⁶ ani in utsálsik abal yab

kin t'ila'tsik xitam já' jeye Jajá'. ¹⁷ Jeché' támun anchan' abal ka t'ájan xan tin ulúmal an t'ílsix Isaías tam tin ulu enché':

¹⁸ Jeché' ja'ich nu t'ójontsixil, xi Naná' u takwyámal, xi Naná' u k'anidhál ani in kulbél t'ajat k'al Jajá'.

Ne'ech ku k'wajba' nu T'okat Ejattal ba Jajá' ani ne'ech kin t'íltsi ejtal an atiklábtsik ke ne'ech ku lújundha'tsik.

¹⁹ Yab ne'ech ti péjéx, nibal ne'ech ti t'ilom kawidh, nibal ne'ech ka axtsin tin káwintal k'al ni jun xita' ban béłtsik.

²⁰ Yab ne'ech kin peja' nibal ela' jun i ma'idh pakáb,

nibal ne'ech kin tepdha' an k'amal xi xowéy t'ajat exom ti let'k'onal,

asta tam kin bajúch an k'ij xowk'i Jajá' ne'ech ti tak'ix in lujtalk'i.

²¹ Ani ejtal an atiklábtsik ne'ech kin k'wajba' nin aytsixtal ba Jajá'.

U usnal na Jesús ke in ko'ol in cháp an at'ax ejattaláb

(Mr. 3:19-30; Lk. 11:14-23; 12:10)

²² Júntsin tám na Jesús jun i jok'ol inik ani mó' xi k'wajat teykómte k'al jun i at'ax ejattaláb. Jeldhá k'al na Jesús ani an inik káwin ani chu'xin. ²³ Ejtal an atiklábtsik laban ani in ulutsik enché':

—¿Awxe' ja'ich jeché' nin kuxtal na Dabid?

²⁴ Por tam ti an fariseotsik in ach'a' jeché', in ulutsik enché':

—Jeché' an inik in káldhál an at'ax ejattalábtsik k'al tin awiltalk'i an lej at'ax, nin ok'lékil an at'ax ejattalábtsik.

²⁵ Kom na Jesús in cho'ób xant'éy na k'wajat ti chalpantsáb, in utsa'tsik enché':

—Max jun i bitsow ka k'é'áxin kwene' ti kwene' ani ka péjéxin jajá'k'itsik, ne'ech ka ok'on. Ani max jun i kwentsal o jun i k'imádh ka k'é'áxin, yab ne'ech ka k'wajay owat. ²⁶ Anchan' jeye, max an lej at'ax kin káldhál tinbá' xi k'wajat bin ejattal jun i inik, exomich tám in k'e'ál tinbá'; max kin t'aja' anchan', ¿jan ti ne'ech kin ejto ka k'wajay owat ti tak'ix? ²⁷ Tatá'tsik a ulal ke Naná' u káldhál an at'ax ejattalábtsik k'al tin awiltal an lej at'ax; pos max anchanak, ¿jita' k'ál tu pidhnal ti awiltaláb xi tatá'tsik ti wéwnál abal kin káldha' an at'ax ejattalábtsik? Jaxtám, jajá'tsik ti xalk'antsal abal i uk'pinéksik ta k'wajat. ²⁸ Por Naná' u káldhál an at'ax ejattalábtsik k'al tin cháp nin T'okat Ejattal na Dios ani jeché', in lé' kin ulu ke xan tu tak'ix na Dios ulnekich xon ta k'wajattsik.

²⁹ Pos, ¿jan ti ne'ech kin ejto jun xita' ka ochich bin k'imá' jun i likat inik ani kin k'ántsi xowa' in ko'ol, max yab kin wik'a' ok'ox? Tokot ne'ech kin ejto kin k'ántsi xowa' in ko'ol, max kin wik'a' ok'ox.

³⁰ Xita' yab junax k'al Naná', tin at'ál. Ani xita' yab tin tolmiyal ku utu an atiklábtsik ba na Dios, jachan', ja'ich xin t'ajál abal an atiklábtsik yab ka utey ba na Dios.

³¹ Jaxtám tu utsálsik, ke an iniktsik ne'ech ka pakwlantsat xowa'kichk'i i walastaláb kin t'aja' ani xowa'kichk'i i odhbijixtaláb kin ulu; por max kin odhbijiy an T'okat Ejattaláb, yab ne'ech ka pakwlantsat. ³² Xita' tin odhbijiy Naná', xin abadh abal kin wenk'on neye tin inik, ne'ech ka pakwlantsat; por xita' kin odhbijiy an T'okat Ejattaláb,

yab jayk'i ne'ech ka pakw'lantsat, ne'ech ka jilk'on walbidh malilíl i k'ij.

An te' k'al in walílk'i tu exláb
(Lk. 6:43-45)

³³ Max an te' alwa', alwa' in walíl in kó'yal ani max an te' yab alwa', yab alwa' in walíl in kó'yal. Pos an te', k'al in walílk'i tu exláb. ³⁴ Tatá'tsik a junwal jelti an chan. ¿Janti ne'ech ka ejto ka ulutsik xowa' alwa', max tatá'tsik yab i alwa'? Pos na wi' in ulal xowa' wa'ach ta ejattal. ³⁵ An alwa' inik, in ulal xowa' alwa', kom alwa' xowa' wa'ach tin ejattal ani an at'ax inik, in ulal xowa' at'ax, kom at'ax xowa' wa'ach tin ejattal. ³⁶ Por tu utsá'tsik, ke tam kin bajaw xowk'i ne'ech an lújundhaxtaláb, ejtaltsik ne'ech ka lújundhá k'al tin kwenta an ani' t'ilab xin ulúmaltsik. ³⁷ Pos k'al xowa'k'i in ulúmal k'ál ti ne'ech ka chu'tat max walbidh o yaba'.

An walablom atiklábtsik in konyal jun i labidh exól
(Mr. 8:12; Lk. 11:29-32)

³⁸ Utsan tám enché' na Jesús k'al taltsik i fariseot-sik ani k'al an ok'tsixtsik xin wilál nin tak'ixtal na Dios xin jilám dhutsadh na Moisés:

—Ok'tsix, i lé' ki chu'u ka t'aja' jun i labidh labandhaxtaláb abal ti exól.

³⁹ Tók'oyattsik enché' k'al na Jesús:

—An atiklábtsik xi at'ax ani u walablom, in konyal jun i labidh labandhaxtaláb abal ti exól; por yab ne'ech ka pidhan más ti exól, tokot xan ti támun k'al an t'íltsix Jonás. ⁴⁰ Pos anchan' xan ti na Jonás k'wajay óx a k'ítsá ani óx i akal alk'idh bin tsukul an yejche' to'ol, anchan' neye Naná', xin abadh abal kin wenk'on neye tin inik, ne'ech kin

k'wajay óx a k'ítsá ani óx i akal alk'idh ban chabál. ⁴¹ Tam kin bajaw xowk'i ne'ech an lújundhaxtaláb, an atiklábtsik xi k'wajinek Nínibe, ne'ech ka ejecht-sik ti ít ani ne'ech kin walbiy an atiklábtsik xi jeché' i k'ij. Pos an atiklábtsik xi k'wajinek Nínibe, in jila'tsik ti walablom tam ti t'íltsin an tin káwintal na Dios k'al na Jonás. Ani xo' teché' k'wajat jun xita' más púlek ké na Jonás. ⁴² Tam kin bajaw xowk'i ne'ech an lújundhaxtaláb, an pulek tak'ix mímláb xi alál, ne'ech ka ejech ti ít ani ne'ech kin walbiy an atiklábtsik xi jeché' i k'ij. Pos jeché' an mímláb tsích ów chabál abal kin axtsi tin chalpadhtal na Salomón. Ani xo' teché' k'wajat jun xita' más púlek ké na Salomón.

*An at'ax ejattaláb xu witsél xon ti kalnek
(Lk. 11:24-26)*

⁴³ Tam jun i at'ax ejattaláb ka kale ba jun i inik, u xe'chinal ban waynek chabátsik in ayal xon ti ka koyóch; ani max yab kin ela', in chalpayal enché': ⁴⁴ "Ne'ech kin witsiy ban inik xon tin kalnek." Tam ka witsiy, in elál jachan' an inik jelti jun i atá xi yab k'wajtsidh, k'wetodh ani lejkikidh. ⁴⁵ Ne'ech tám juní ka k'ale ani ne'ech kin ik'i' búk i at'ax ejattalábtsik xi más at'ax ké jajá' ani ejtal ne'ech ka ochichtsik ti k'wajíl ba jachan' an inik. Jachan' an inik ne'ech tám ka jilk'on más k'ibenek ké tam ti k'wajatwi'ik. Anchan' jeye ne'ech ka támun k'al jeché' an atiklábtsik xi at'ax.

*Nin nána' ani nin kidhábsik na Jesús
(Mr. 3:31-35; Lk. 8:19-21)*

⁴⁶ Bél k'wajat ti káw na Jesús k'al an atiklábtsik, tam ti ulich nin nána' ani nin kidhábsik abal in

lé'tsik ti t'ilolól k'al na Jesús. Kom eléb ti jilk'ontsik, ⁴⁷ k'ale ti óltsinal na Jesús k'al jun xita' ani utsan enché':

—Na nána' ani na kidhábsik nú' k'wajat eléb ani in lé'tsik ti t'ilolól k'al Tatá'.

⁴⁸ Por Jajá' in tók'oy enché' xi k'ál ti k'alnek ti usnal:

—¿Jitam já' nu nána' ani jitam já' nu kidhábsik?

⁴⁹ In ts'útsbiy tám nin exóbaliltsik ani in ulu enché':

—Jeché'tsik ja'ich xi k'wajattsik jelti nu nána' ani nu kidhábsik. ⁵⁰ Pos xita' in t'ajál xowa' in lé' nu Táta' xi k'wajat walk'i', jachan', ja'ich nu kidháb, nu ixám ani nu nána'.

13

An junbaxtaláb k'al tin kwenta an óm inik

(Mr. 4:1-9; Lk. 8:4-8)

¹ Tam ti jachan' i k'ij, na Jesús kale ban atá xon tu t'ajnal an junkuntaláb ani k'ale ti buxkanal bin wál an pujal. ² Kom yán i atiklábtsik junkun xon ti k'wajat, ochich na Jesús ba jun i tan ani buxkan. Ani ejtal an atiklábtsik jilk'on bin waltsik an ja'. ³ In ok'tsitsik tám yán xata' k'al i junbaxtalábki. Enché' tin utsa'tsik:

—Jun i inik kale ti búk'ul iyaláb, ⁴ tam ti ne'ech an ti búk'ul iyaláb, taltsik an iyaláb kwajlan ba bél, ulich an ch'ichintsik ani in k'apu an iyaláb.

⁵ Taltsik kwajlan ba t'ujublom, xon ti yab lej wa'ach i lukuk ani jachan' an iyalábtsik jik'at ti ixk'an abal an chabál yab lej owtsik. ⁶ Por tam ti yajbé an k'ak'al, tsikan ani kom yab ibidh, wayey.

⁷ Taltsik kwajlan ba k'ídhlom, pakey an k'ídhtsik ani

paŋk'iyat an t'ayabláb. ⁸ Por wé' an iyaláb, kwajlan ban chabál xi alwa' ani labey t'ajat; taltsik, k'al jún tokot i itsixlek, in kó'oy bo' inik i itsixlek. Taltsik ox inik i itsixlek ani taltsik jun inik láju i itsixlek. ⁹ Max a ko'oltsik a och'oxtal alwa', ¡ka exbaytsik!

*Xant'ók'i tu ok'tsux na Jesús k'al i junbaxtalábki
(Mr. 4:10-12; Lk. 8:9-10)*

¹⁰ Utukná tám na Jesús k'al an exóbaltsik ani konyat enché':

—¿Jant'ók'i ta tawnál an atiklábtsik k'al i junbaxtalábki?

¹¹ Tók'oyattsik enché':

—Tatá'tsik, ti pidhál na Dios ka cho'óbna' xowa' in ko'ol yab tejwa' k'al tin kwenta xan ti Jajá' tu tak'ix; por jajá'tsik yab u pidhnal kin cho'óbna'.

¹² Xita' xin bach'úmalich an alwa' t'ilab, ne'ech ka pidhan kin cho'óbna' más; por xita' xi yab in bach'úmal, ne'ech ka wixk'intsat xowa' in chalpayal in ko'ol wé'. ¹³ Jaxtám tu tawnáltsik k'al i junbaxtalábki; pos jajá'tsik in chu'tal, por u jilk'onaltsik jelti max yab xata' in chu'úmal; in ach'áltsik, por yabtsik xata' in exbayal, jelti max yab xata' in ach'áltsik. ¹⁴ Anchan', u támnalich k'al jajá'tsik jelt xan tin ulúmal an t'iltsix Isaías enché':

Ne'ech ka ach'a'tsik, por yab ne'ech ka exbay; ne'ech ka chu'utsik, por jelti max yab a chu'tal.

¹⁵ Abal nin itsích jeché' an atiklábtsik in chapikmédhámal t'ajat,

wetsik t'ajat tin ach'áltsik k'al nin och'oxtal.

Ani mut'utsik tin ko'ol nin wal;

abal yab ka chu'xintsik k'al nin wal,

ani yab ka och'xintsik k'al nin och'oxtal,

nibal kin exbaytsik k'al nin itsích,

ani nibal ka uteytsik k'al Naná' abal ku jeldha'.

¹⁶ 'Por k'ijidh abal tatá'tsik, abal i chu'uxtsik ani i och'oxtsik. ¹⁷ Tsubax tu utsálsik, ke yán i t'íltsix ani i alwa' iniktsik in le'námal kin chu'u xowa' tatá'tsik a chu'tal, por yab in chu'úmaltsik; in le'námaltsik kin ach'a' xowa' tatá'tsik a ach'ál, por yab in ach'ámal.

*Na Jesús in wila' xant'éy in lé' kin ulu an junbax-taláb k'al tin kwenta an óm inik
(Mr. 4:13-20; Lk. 8:11-15)*

¹⁸ 'Pos ka ach'a'tsik xant'éy in lé' kin ulu an junbaxtaláb k'al tin kwenta an óm inik. ¹⁹ Taltsik an atiklábtsik in ach'ál an tsubaxtaláb k'al tin kwenta xan tu tak'ix na Dios, por kom yabtsik in exbayal, u ulel an lej at'ax ani u wék'ontsáb an ti tsubaxtaláb xin bach'úmal tin itsích. Jeché' an atiklábtsik in junwal jelti an iyalábtsik xi kwajlan ban bél. ²⁰ Taltsik an atiklábtsik, tam kin ach'a' an tsubaxtaláb in bach'wal k'al yantam i kulbétaláb, por tam ka taktamiyat o ka at'an k'al tin kwenta jeché' an tsubaxtaláb, in jilálsik jeché' an tsubaxtaláb. ²¹ Jeché' an atiklábtsik in junwal jelti an iyaláb xi kwajlan ban t'ujublom, kom yab owtsik nin ibíl tin ko'ol, yab u owel. Pos tam kin ach'a' i yajtsiktaláb o ka at'an k'al tin kwenta abal in belámal nin káwintal na Dios, in jilálsik kin bela'. ²² Taltsik an atiklábtsik in ach'ál an tsubaxtaláb, por u chal-paxtsik t'ajat k'al tin kwenta xowa' wa'ach ban k'ay'lá, u k'ambiyábsik k'al an tumín ani yabtsik u walkanal kin t'aja' k'al xowa' alwa'. Jeché' an atiklábtsik in junwal jelti an iyaláb xi kwajlan ban k'ídhlom, u paxk'iyáb k'al an k'ídh ani yab u walkanal ka walin. ²³ Taltsik an atiklábtsik xin ach'ál

an tsubaxtaláb, in exbayal ani in t'ajálsik t'ajat xowa' alwa', in junwal jelti an iyaláb xi kwajlan ban alwa' chabál ani labey t'ajat. Taltsik in junwal jelti an itsixlek xin kó'oy bo' inik i itsixlek, taltsik jelti xin kó'oy ox inik láju ani taltsik jelti xin kó'oy jun inik láju.

An junbaxtaláb k'al tin kwenta an trigo ani an at'ax ch'ojól

²⁴ T'iltantsik jeye k'al na Jesús jeché' an ti junbaxtaláb:

—Xan tu tak'ix na Dios, in junwal jelti jun i inik xin t'aya' i alwa' iyaláb bin ale; ²⁵ por tam ti ejtalich u wayaltsik, ulich jun xita' xi k'ál tu at'nal an dhabal ani t'aytsin ti at'ax ch'ojól xon tin t'ayámal an trigo ani tam tin t'ayámalich, k'ale. ²⁶ Tam ti pakey an trigo ani t'u'unich, xalk'an jeye an at'ax ch'ojól. ²⁷ K'aletsik tám an t'ojnaltsik kin utsa' enché' an dhabal: “Ajátik, max i alwa' iyaláb a t'ayámal ba na ale, ¿jón' pé tám ti tsi'nek an at'ax ch'ojól?” ²⁸ Utsantsik enché' k'al an dhabal: “Jun xita' xi tin at'ál in t'ajámal jeché'.” Konyat tám enché' k'al an t'ojnaltsik: “¿A lé'xe' ku k'ale ki pu'u an at'ax ch'ojól?” ²⁹ Por utsantsik enché': “Yaba', pos max ka pu'u an at'ax ch'ojól, ne'ech jeye ka pú'un an trigo. ³⁰ Jila' ka pakey chablank'i asta kin bajaw xowk'i ti ne'ech ki junku an trigo; tam ne'ech ki junkúch an trigo, ne'ech ku utsa' enché' an t'ojnaltsik: Ka junku ok'ox an at'ax ch'ojól ani ka k'wajba' ti wik'e'tsik abal ka tsikan; por an trigo ka junku abal ka ta'pá ban wile'.”

An junbaxtaláb k'al tin kwenta in itsích an mostasa

(Mr. 4:30-32; Lk. 13:18-19)

³¹ T'iltsintsik jeye jeché' an ti junbaxtaláb:

—Xan tu tak'ix na Dios in junwal jelti jun in itsích i mostasa xi jun i inik in t'ayál bin ale.

³² Jeché' ja'ich an iyaláb xi más chipíl ké xi k'e'et an iyalábtsik, por tam ka ixk'an ani ka pubey, u pubel t'ajat ké xi k'e'et an t'ayablábsik ani u k'we'nal t'ajat. U ulel an ch'ichintsik ani in t'ajál taja' nin pák'w.

An junbaxtaláb k'al tin kwenta an jilbédhaxtaláb k'oye

(Lk. 13:20-21)

³³ T'iltsintsik jeye jeché' an ti junbaxtaláb:

—Xan tu tak'ix na Dios in junwal jelti an jilbédhaxtaláb k'oye xi jun i mímláb in xuk'yal k'al ox lejab i che'edh trigo ani in jilbédhál ejtal an xo'kadh che'edh trigo.

Xant'ók'i tu ok'tsix na Jesús k'al i junbaxtaláb

(Mr. 4:33-34)

³⁴ Na Jesús in t'iltsi ejtal jeché' an atiklábsik k'al i junbaxtalábk'i, yab in t'ila' xata' xi yab k'al i junbaxtaláb. ³⁵ Jeché' támun anchan' abal ka t'ájan xan tin ulúmal enché' an t'iltsix:

Ne'ech tin káw k'al i junbaxtalábk'i,

ne'ech ku t'ila' xata' xowa' k'wajinek chinat asta tam ti na Dios in t'ajám an k'ay'lá.

Na Jesús in wila' an junbaxtaláb k'al tin kwenta an trigo ani an at'ax ch'ojól

³⁶ Tam ti na Jesús in utsa'ich an atiklábtsik abal ka k'aléch, Jajá' ochich altá. Utukná tám k'al nin exóbaliltsik ani utsan enché':

—Ti ku wiltsi an ti junbaxtaláb k'al tin kwenta an at'ax ch'ojól xi t'ayan ban aleláb.

³⁷ Tók'oyattsik tám enché' k'al na Jesús:

—Xita' nin t'ayál an alwa' iyaláb, ja'ich Naná', xin abadh abal kin wenk'on neye tin inik. ³⁸ An aleláb, ja'ich an k'ay'lá; an alwa' iyaláb, ja'ich an atiklábtsik xin walkál tinbá' ka tak'yat k'al na Dios ani an at'ax ch'ojól, ja'ich an atiklábtsik xu dhabaláb k'al an lej at'ax. ³⁹ Xita' nin t'aya' an at'ax ch'ojól, ja'ich an lej at'ax. Xowk'i ti ne'ech ka junkuwat an trigo, ja'ich an pakwenib; ani an junkuxtsik, ja'ich an t'okat abatwáletsik.

⁴⁰ Anchan' jelt xan tu junkuwáb an at'ax ch'ojól ani u pet'náb ban k'amal abal ka t'a'ay, anchan' jeye ne'ech ka támun tam kin bajaw an pakwenib.

⁴¹ Xi Naná'ich xin abadh abal kin wenk'on neye tin inik, ne'ech ku aba' nu t'okat abatwálejiltsik kin junku xi k'wajattsik xon ti Naná' in tak'ix, xu walbindhaxtsik ani xin t'ajáaltsik xowa' yab alwa'. ⁴² Ne'ech ka pet'nátsik ban k'amal, ne'ech ti uk'naltsik ani ti rech'ech'él nin kamab. ⁴³ Jachan' i k'ij, xi k'wajatichtsik alwa' k'al na Dios, ne'ech ka k'wajaytsik xon tu tak'ix an Táta'láb; ne'ech ka xalk'antsik ch'axixíl, jelti nin ch'axixíltal na k'ítsá. Xita' in ko'ol in och'oxtal alwa', kin ach'a' xowa' u ulal.

An junbaxtaláb k'al tin kwenta an tumín xi jolidh

⁴⁴ 'Xan tu tak'ix na Dios, in junwal jelti tumín xi jolidh ba jun i aleláb, xi jun i inik in elál ani

in chinál juní táyk'i; ani kulbenek k'al jeché' tin kwenta, u k'alel kin nuju ejtal xowa' in ko'ol ani in ch'a'yal jachan' an chabál.

An junbaxtaláb k'al tin kwenta an perla xi kajbidh t'ajat in jalbíl

⁴⁵ Aníl jeye, xan tu tak'ix na Dios in junwal jelti jun i ch'a'um inik xi xe'ech in ayal i perlatsik xi alwa' t'ajat. ⁴⁶ Tam tin ela' jun i perla xi kajbidh t'ajat in jalbíl, k'ale kin nuju ejtal xowa' in ko'ol ani in ch'a'ay jachan' an perla xi kajbidh t'ajat in jalbíl.

An junbaxtaláb k'al tin kwenta nin jixáb an to'ol

⁴⁷ Aníl jeye, xan tu tak'ix na Dios in junwal jelti jun in jixáb i to'ol xu pet'náb ban pujal ani in yak'wál xowa'kich i to'oltsik. ⁴⁸ Tam ka yák'wanich yán an to'oltsik, an jixom to'oltsik in káldhál walte' nin jixáb an to'ol. Taja' u buxkanaltsik ti tákul an ti to'ol, xi alwa' in balyal ban t'oknaltsik ani xi yab alwa' in pet'nál. ⁴⁹ Anchan' jeye ne'ech ka támun tam kin bajaw an pakwenib; ne'ech ka kale an t'okat abatwáletsik kin takuy an atiklábtsik xi at'ax ani xi alwa'. ⁵⁰ Xi at'axtsik ne'ech ka pet'ná ban k'amal, taja' ne'ech ti uk'naltsik ani ti rech'ech'él nin kamab.

An tsubaxtaláb xi ítich ani an tsubaxtaláb xi weje'ich

⁵¹ Konyattsik tám enché' k'al na Jesús:

—¿A exbayaltsikxe' ejtal jeché'?

Jajá'tsik tók'on enché':

—I exbayal, Ajátik.

⁵² Utsantsik tám enché':

—Tam jun i ok'tsix xin exlál nin tak'ixtal na Dios xin jilám dhutsadh na Moisés, kin exla' jeye xan

tu tak'ix na Dios, in junwal jelti jun xita' xin ko'ol xata' kajbidh in jalbíl.

*Tam ti na Jesús k'wajat ban bitsow Nasaret
(Mr. 6:1-6; Lk. 4:16-30)*

⁵³ Tam ti na Jesús in ok'oy kin t'ila' jeché' an junbaxtalábtsik, k'ale. ⁵⁴ Ulich bin chabálil ani in tuju ti ok'tsix ban atá xon tu t'ajnal an junkuntaláb. Ejtal xin ach'átsik xan tu ok'tsix, u labnal ani in ulaltsik enché':

—¿Jón' tin wit'ámal jeché' an inik ejtal jeché' xowa' in ok'tsixnál? ¿Jan tin ejtawal kin t'aja' jeché' an labidh labandhaxtaláb? ⁵⁵ Pos jeché' ja'ich nin chakámil an dhakúm ani nin nána' ja'ich na María. In kidháb na Jakobo, na José, na Simón ani na Judas ⁵⁶ ani nin ixámstik teché' jeye u k'wajíl xon ti wawá' u k'wajíl. ¿Pos, jón' pé tám tin wit'ámal ejtal jeché'?

⁵⁷ Jaxtám ti yab le'ná ka t'ajan ti k'ij. Por ut-santsik enché' k'al na Jesús:

—Putálk'i tu k'ak'náb jun i t'iltsix, tokotk'i bin chabálil ani k'al xu k'wajíltsik bin k'imá' ti yab u k'ak'náb. ⁵⁸ Ani yab in t'aja' yán i labidh laband-haxtaláb taja', kom yab u belnal k'al jajá'tsik.

14

*Tam ti chemdhá na Juan xu pujax
(Mr. 6:14-29; Lk. 9:7-9)*

¹ Tam ti jachan' i k'ij, na Erodes, xi k'wajat ti tak'ix Galilea, in ach'a' u t'ilnal na Jesús ² ani in utsa'tsik enché' xi tá'tsik ti k'wajat k'al jajá':

—Jachan' ja'ich xóna' na Juan xu pujax, xi ejnek ti ít. Jaxtám tin ko'ol an chápláb kin t'aja' i labidh labandhaxtalábsik.

³ Jeché' na Erodes in ulúmal ka yak'wan na Juan ani ka balyat wik'adh ban wik'axte'. In t'aja' anchan' k'al tin kwentak'i na Erodías, nin tomtal nin kidháb Felipe. ⁴ Na Juan in utsámal enché' na Erodes:

—Yab alwa' ki junkun k'al nin tomtal na kidháb.

⁵ Na Erodes in lé' kin chemdha' na Juan, por in jik'nál an atiklábtsik abal ejtal in cho'óbsik ke na Juan k'al a Dios ti abadh ti t'ílsix. ⁶ Por tam ti na Erodes in ajíbna' nin tamúbil, nin tsidhánil na Erodías bixmách tin tamét an ajíblomtsik ani in kulbetna' t'ajat na Erodes ⁷ ke in utsa' tsubax t'ajat ke ne'ech kin pidha' xowa' ka kontsin. ⁸ Utsan tám an tsidhan k'al nin nána' abal kin utsa' enché' na Erodes:

—Ti kin pidha' ba jun i talab nin ók' na Juan xu pujax.

⁹ Tam ti an pulek tak'ix Erodes in ach'a' jeché', t'e'pin; por kom in lej tsubax ulúmal ani axnék k'al an ajíblomtsik, in ulu abal ka pidhan xowa' in konyal. ¹⁰ In ulu ka kotsin tin ók' na Juan ban wik'axte' ¹¹ ani tám ti tsi'dhá ba jun i talab. Pidhanich tám an tsidhan ani an tsidhan in pidha' nin nána'.

¹² Ulich tám nin exóbaliltsik na Juan ani in júna'tsik kin jolij nin putálíl nin t'u'úl na Juan ani tayíl k'aletsik kin óltsi na Jesús.

*Na Jesús in k'apundha' bo' mil i iniktsik
(Mr. 6:30-44; Lk. 9:10-17; Jn. 6:1-14)*

¹³ Tam ti na Jesús in cho'óbna' jeché', balin kwetém ba jun i tan ani k'ale ba jun i chabál xon ti yab xita' wa'ach. Por an atiklábtsik in cho'óbna' abal k'ale na Jesús ani k'aletsik jeye belal abal kin wéwna'. ¹⁴ Tam ti na Jesús kale ban tan, in chu'u abal yán an atiklábtsik ta' ti k'wajat, in kó'ontsitsik ti yajnantsixtaláb ani in jeldha' xu ya'ultsik. ¹⁵ Tam ti exomich ti jik'wchinal, utey an exóbaltsik ba na Jesús ani in utsa' enché':

—Dhamúlich ani teché' yab xita' u k'wajíl. Ka utsa' an atiklábtsik ka k'aléch abal ka k'ale ban kwentsaltsik kin ch'a'ay i k'apnéł.

¹⁶ Utsantsik enché' k'al na Jesús:

—Yab yejat ka k'aletsik; tatá'tsik ka k'apundha'.

¹⁷ Jajá'tsik tók'on enché':

—Yab i ko'ol teché' yán i k'apnéł, tokot bó' i pan ani cháb i to'ol.

¹⁸ Utsantsik enché' k'al na Jesús:

—Ka tsi'dha' teché'.

¹⁹ In utsa' tám an atiklábtsik ka buxkan ban tóm. In téyna' xi bó' an pan ani xi cháb an to'ol, in tela' walk'i', in pidha' ti jalbintsixtaláb na Dios. In peja' tám an pan ani in pidha' nin exóbaliltsik ani jajá'tsik in pidha'ich tám an atiklábtsik. ²⁰ Ejtal k'apúchtsik asta ajwé ani tayíl in ts'utsiytsik la-jucháb i t'oknal k'al an pejmatstaláb xi jilk'on.

²¹ Bo' mil iniktsik xóna' xi k'apúch, yab ajidh i mímlábtsik nibal i chakamtsik.

Na Jesús beley bin ebtsik an ja'

(Mr. 6:45-52; Jn. 6:16-21)

²² Tayíl, na Jesús in utsa' nin exóbaliltsik ka balin ban tan abal ka okxinichtsik ka wat'ey ban pu-jal ani ka k'ale jun pak'e', lejat Jajá' k'wajat in

chapnédhál an atiklábtsik. ²³ Tam ti ok'on kin chapnédha' an atiklábtsik, na Jesús k'adhiy ba jun i ch'én abal ti ól kwetém. Tam ti jik'wchinich, na Jesús taja' ti k'wajat kwetém, ²⁴ lejat an tan junax ch'ejel pujalich ti ne'ech. U lanyáb an tan k'al an múlák' ja' abal tin tamét tu waw'yáb k'al an ik'. ²⁵ Tam ti dhajaw akalich, utuknátsik k'al na Jesús. Por na Jesús tál belal ebtsik an ja'. ²⁶ Tam ti chu'tat k'al an exóbaltsik ti belal ebtsik an ja', jik'eytsik ani k'al an jík'ib, dhájantsik kawidh enché':

—¡I labax!

²⁷ Por tawnátsik k'al na Jesús ani utsantsik enché':

—¡Ka likedha'tsik tabá'; Naná', yab ki jik'eytsik!

²⁸ Tók'oyat tám k'al na Pedro ani utsan enché':

—Ajátik, max Tatá' lejtal, ti kin utsa' neye kin beley ebtsik an ja' ani kin ulich asta xon ta k'wajat.

²⁹ Ani utsan enché' k'al na Jesús:

—Jala'ich.

Pa'ay tám ban tan na Pedro ani in tuju ti belal ebtsik an ja' abal ka k'ale xon ti k'wajat na Jesús.

³⁰ Por tam tin ach'a' abal chapik u waw'nal an ik', jik'ey; ani kom tujey ti luy'chinal, dhájan kawidh enché':

—¡Ajátik, ti kin lo'o!

³¹ Támk'i jachan', téyná bin k'ubak k'al na Jesús ani utsan enché':

—¡Wé' t'ajat ta belom! ¿Jant'ók'i ta jila' tin bela'?

³² Tam ti k'adhíchtsik ban tan, kublan ti waw'nal an ik'. ³³ Tam tin chu'utsik jeché' xi tá'tsik ti k'wajat ban tan, uteytsik tin tamét na Jesús ani in k'ak'na'tsik enché':

—Tsubax lejtal i Chakámláb k'al a Dios.

Na Jesús in jeldha' i ya'ultsik ban chabál xi Jenesaret

(Mr. 6:53-56)

³⁴ Tam tin wat'na'ichtsik an pujal, ulich ban chabál xi Jenesaret. ³⁵ Tam ti exlá na Jesús k'al an atiklábtsik xu k'wajíltsik taja', t'ílan ba putálk'i jachan' an chabál ani tsi'dhantsat ejtal an ti ya'ultsik xon ti Jajá' k'wajat. ³⁶ U pakabédháb abal kin walka' ka taktsin tin waltsik nin k'udhk'úmil ani ejtal xita' k'ál tu taknal, u jeléltsik.

15

Xowa' k'ál tu ch'ó'nal ni ejattal

(Mr. 7:1-23)

¹ Utukná tám na Jesús k'al taltsik i fariseotsik ani i ok'tsixtsik xin wilál nin tak'ixtal na Dios xin jilám dhutsadh na Moisés. Jeché'tsik tál ban bitsow Jerusalén ani konoxintsik enché':

² —¿Jant'ók'i na exóbaliltsik ti yabich in t'ajál xowa' u jiltsidh ki t'aja' k'al ni weje' pakélil? Pos yabtsik in t'akál ok'ox nin k'ubak tam ne'ech ti k'apulstik.

³ Por tók'oyattsik enché' k'al na Jesús:

—¿Ani jant'ók'i teye ta ch'ikat t'ajtsaltsik tin tak'ixtal na Dios, abal a óntsal ka t'aja' xowa' i jiltsidh ka t'aja' k'al na weje' pakéiltsik? ⁴ Pos na Dios in ulúmal enché': “Ka k'ak'na' na táta' ani na nána!” ani “Xita' kin odhbijiy nin táta' ani nin nána', yejat ka chemdhá.” ⁵ Por tatá'tsik a ulal ke jun xita' awil kin utsa' enché' nin táta' o nin nána': “Yabich ne'ech ku ejto tu tolmiy, pos ejtal xowa' u ko'ol u pikbantsámalich a Dios”; ⁶ ani ke xita' kin ulu anchan', yabich yejat kin tolmiy nin táta' o nin

nána'. Anchan', a t'ajálightsik jelti max yab xata' in jalbíl nin tak'ixtal na Dios abal a óntsal ka t'aja' xowa' i jiltsidh ka t'aja' k'al na weje' pakéiltsik. ⁷ ¡K'ambixtsik! Tsubax t'ajat tin ulu an t'ílsix Isaías k'al tatá'tsik ta kwenta, tam tin dhutsa' enché':

⁸ Jeché' an atiklábtsik k'al in wi'k'i tin k'ak'nálsik, por nin ejattal ów t'ajat ti k'wajat k'al Naná'.

⁹ Yab xata' in jalbíl xan tin k'ak'nálsik, pos tokot in ok'tsixnálsik in tak'ixtal i iniktsik.

¹⁰ In kaniy tám an atiklábtsik ka utey xon ti Jajá' k'wajat ani in utsa'tsik enché':

—Ka ach'a'tsik ani ka exbaytsik: ¹¹ Yab u ch'ó'nal nin ejattal an inik k'al xowa' in k'apal. U ch'ó'nal k'al xowa' in ulal.

¹² Utukná tám na Jesús k'al nin exóbaliltsik ani utsan enché':

—¿A cho'óbxe' ke an fariseotsik chakuy tam tin ach'a'tsik xowa' a ulu?

¹³ Por Jajá' in tók'oysik enché':

—Xowa'kich an t'ayabláb xi yab Jajá' in t'ayámal nu Táta' xi k'wajat walk'i', ne'ech ka pu'wat asta bin ibíl. ¹⁴ Jila' k'wajat, pos in junwal i jok'oltsik xi k'wajat in lot'ok'nál in at jok'ol. Ani max jun i jok'ol kin lot'ok'na' in at jok'ol, chablam ti éb ne'ech ka kwajlan ban jól.

¹⁵ Utsan tám enché' na Jesús k'al na Pedro:

—Ti ku wiltsi jeché' an ti junbaxtaláb.

¹⁶ In ulu tám enché' na Jesús:

—¿Yabtsik teye a exbayal? ¹⁷ ¿Yabxe' a cho'óbsik ke ejtal xowa' i k'apal u k'alel ba ni tsukul ani tayíl ne'ech ki wak'la' alte'? ¹⁸ Por xowa' i ulal, ba ni itsích tu tsi'il ani max ki ulu xowa' yab alwa', k'al tu ch'o'tsinal an ti ejattal. ¹⁹ Pos ba ni itsích tu kalel

an at'ax chalab, an chémdháxtaláb, an kwé'taláb, an k'ámbíxtaláb ani an odhbíjíxtaláb. Táyk'i jeye tu tsi'il an chalab xu junkunal k'al xi yab in tomtal ani xu xe'chinaltsik yab exbadh. ²⁰ Ejtal jeché' k'al tu ch'o'tsinal tin ejattal an inik; por max ka k'apúch yab t'akadh nin k'ubak, yab u ch'o'tsinal k'al tin ejattal.

*Belan na Jesús k'al jun i mímláb xi yab u israelita
(Mr. 7:24-30)*

²¹ Na Jesús kale taja' ani k'ale ban chabál xi Tiro ani Sidón. ²² Ani jun i mímláb xi Kanán xu k'wajíl ba jachan' an chabál, utey ba na Jesús ani in ulu kawidh enché':

—¡Ajátik, xi kuxlab k'al na Dabid, ti kin yajnantsi neye! Nu tsidhánil ochadh k'al jun i at'ax ejattaláb ani exom t'ajat ti yajlombédháb.

²³ Por yab tók'oyat níwé' k'al na Jesús. Utukná tám na Jesús k'al nin exóbaliltsik ani pakabédhá enché':

—Ka utsa' ka k'aléch, pos nú' tál tu wewkóm ani kawidh u tawnax.

²⁴ In ulu tám enché' na Jesús:

—Na Dios tin abámal abal tokot ku aliy an atiklábtsik xi Israel xi xe'echtsik k'ibchonék.

²⁵ Por an mímláb utey, tudhlan tin tamét na Jesús ani in ulu enché':

—¡Ajátik, ti kin tolmiy neye!

²⁶ Tók'oyat enché' k'al na Jesús:

—Yab alwa' ki k'ántsi ti k'apné! an chakamtsik ani ki pidha' an pik'o'tsik.

²⁷ Por an mímláb in ulu enché':

—Tsubax k'ejle xowa' a ulal Ajátik, por asta an pik'o'tsik in k'apal in mu'mats an k'apné! xu kwajlanal tin ál nin mesajil nin ajátiktsik.

²⁸ Utsan tám enché' k'al na Jesús:

—¡Mímláb, tin belál t'ajat! Ka t'ájan jelt xan ta lé'. Ani támk'i jachan' ti jilk'on jelnek nin tsidhánil.

Na Jesús in jeldha' yán i ya'ultsik

²⁹ Wat'ey na Jesús taja' ani k'ale tin waltsik an pujal xi Galilea; k'adhiy ba jun i ch'én ani buxkan taja'. ³⁰ Yán i atiklábtsik ulich xon ti Jajá' k'wajat ani in tsi'dháltsik i k'wech'e'tsik, i jok'oltsik, i mó'tsik, i mocho'tsik ani yán más k'e'et i ya'ultsik. K'wajbátsik tin tamét na Jesús ani Jajá' in jeldha'tsik. ³¹ An atiklábtsik u labnal tam tin chu'u ke an mó' káwin, xi mocho'tsik u jelél, xu k'wech'e'tsik u belal ani xu jok'oltsik u chu'xinal. Ani in k'ak'na'tsik nin Diosil an israelitatsik.

Na Jesús in k'apundha' che' mil i iniktsik

(Mr. 8:1-10)

³² Na Jesús in kaniy tám nin exóbaliltsik ani in utsa'tsik enché':

—U yajnantsal t'ajat jeché' an atiklábtsik, abal in ko'olich óx a k'ítsá ti k'wajíl teché' k'al Naná' ani yab in ko'oltsik xant'éy kin k'apu. Yab u lé' ku aba'tsik tin k'imá' u k'a'íl abal yab tá' ka palmétsik ti bél.

³³ Utsan tám enché' k'al nin exóbaliltsik:

—Por, ¿jón' ne'ech ki ela' i k'apné! abal ejtal jeché' an atiklábtsik, teché' xon ti yab xita' u k'wajíl?

³⁴ Konyattsik enché' k'al na Jesús:

—¿Jáy i pan a ko'oltsik?

Ani jajá'tsik in ulu enché':

—I ko'ol búk i pan ani cháb óx i ts'itsik to'ol.

³⁵ In utsa' tám ka buxkan chabál an atiklábtsik, ³⁶ in téyna' xi búk an pan ani an to'oltsik ani in pidha' ti jalbintsixtaláb na Dios. Tayíl in peja', in pidha' nin exóbaliltsik ani an exóbaltsik in pidha' an atiklábtsik. ³⁷ Ejtal k'apúchtsik asta ajwé. Ani tayíl in ts'utsiytsik búk i t'oknal k'al an pejmatstaláb xi jilk'on. ³⁸ Che' mil iniktsik xóna' xi k'apúch ani yab ajidh i mímlábtsik nibal i chakamtsik. ³⁹ Tayíl, na Jesús in aba'ich tám ka k'ale an atiklábtsik. Na Jesús balin ban tan ani k'ale ban chabál xi Magdala.

16

An fariseotsik ani an saduseotsik in konyal jun i labidh labandhaxtaláb abal ti exól

Mr. 8:11-13; Lk. 12:54-56)

¹ K'ale ti chu'táb na Jesús k'al i fariseotsik ani k'al i saduseotsik, ani abal ka walbindhá, kontsin kin t'aja' jun i labidh labandhaxtaláb abal kin xalk'a' ke tsubax lejtal k'al a Dios ti abadh. ² Por na Jesús tók'on enché':

—Tam dhamúlich, a ulaltsik: “Alwa' i k'ij ne'ech ka k'wajay, abal chakni' t'ajat an walk'i'”; ³ ani tam dhajaw a ulaltsik: “Xo' yab alwa' i k'ij ne'ech ka k'wajay, abal chakni' t'ajat an walk'i' ani tokwidh.” ¡K'ambixtsik! A wit'álsik ka exbantsi an exól xin k'wajbál an walk'i', por yab a wit'álsik ka exbay ke xowa' u t'ajál, u t'ajál k'al tin cháp na Dios. ⁴ Jeché' an atiklábtsik xi at'ax ani u walablom, in konyal jun i labidh labandhaxtaláb abal ti exól; por yab ne'ech ka pidhan ti exól, tokot xowa' támun k'al an t'ílsix Jonás. Jilónátsik tám ani k'ale na Jesús.

Nin ok'tsixtal an fariseotsik xin junwal jelti an jilbédhaxtaláb k'oye

(Mr. 8:14-21)

⁵ An exóbaltsik wat'ey jun pak'e' pujal, por in uk'tsámaltsik kin júna' i pan. ⁶ Utsantsik tám enché' k'al na Jesús:

—Ka ach'a'tsik; ka kó'oytsik i kwenta k'al nin ok'tsixtal an fariseotsik ani k'al nin ok'tsixtal an saduseotsik, xin junwal jelti i jilbédhaxtaláb k'oye.

⁷ Tujeý tám an exóbaltsik ti útsáx jajá'k'itsik enché':

—Jeché' tin ulal abal yab i tsi'dha' an pan.

⁸ Ach'antsik k'al na Jesús ani utsantsik enché':

—¿Jant'ók'i ti wé' t'ajat tin belál? ¿Jant'ók'i ta ulaltsik ke yab a ko'ol i pan? ⁹ ¿Yabxe' bél a exbayámtsik, nibal a chalpayaaltsik tam tu k'apundha' bo' mil i iniktsik k'al xi bó' an pan?

¿Ani jáy i t'oknaltsik a ts'utsiy k'al an pejmatstaláb xi jilk'on? ¹⁰ ¿Nibal a chalpayaal xi búk an pan xu k'apundha' k'al che' mil i iniktsik? ¿Ani jáy i t'oknaltsik a ts'utsiy k'al an pejmatstaláb xi jilk'on?

¹¹ ¿Jant'ók'i ti yabtsik a exbayal ke yab in k'wajat u t'ilál i pan, tam tu utsa'tsik abal ka kó'oy i kwenta k'al nin jilbédhaxtaláb k'oyéjil an fariseotsik ani an saduseotsik?

¹² In exbáchtsik tám ke yab usnéktsik k'al na Jesús kin kó'oy i kwenta k'al an jilbédhaxtaláb xu éynáb abal ka t'ajan an pan, usnéktsik kin kó'oy i kwenta k'al nin ok'tsixtal an fariseotsik ani an saduseotsik.

Na Pedro in ulu ke na Jesús ja'ich an Kristo

(Mr. 8:27-30; Lk. 9:18-21)

13 Tam ti na Jesús ulich Sesarea, an bitsow xu tak'nal Filipino, in konoy enché' nin exóbaliltsik:

—¿Jita' tin ulal an atiklábtsik ke Naná' neye xin abadh abal kin wenk'on neye tin inik?

14 Jajá'tsik tók'on enché':

—Juntsik in ulal ke Tatá' i Juan xu pujax, k'e'ettsik in ulal ke i Elías xi xe'chinék ti t'iltsix ti weje' ani taltsik in ulal ke i Jeremías o jun i k'e'et t'iltsix.

15 Konyattsik tám juní enché' k'al na Jesús:

—Ani tatá'tsik, ¿jita' ta ulaltsik ke Naná' neye?

16 Tók'oyat tám enché' k'al na Simón Pedro:

—Tatá' i Kristo, nin Chakámil na Dios xi ejat.

17 Tók'oyat enché' k'al na Jesús:

—K'ijidh t'ajat abal tatá', Simón, xi chakámláb k'al na Jonás, pos jeché' yab i óltsinék k'al jun i inik, i óltsidh k'al nu Táta' xi k'wajat walk'i'. 18 Ani Naná' tu utsál ke tatá' i Pedro, xin lé' kin ulu t'ujub, ani ba jeché' an t'ujub ti ne'ech ku k'wajba' xi ne'ech ti kin bela'tsik ani yab ne'ech ka ejtowat ka átá k'al an chemlá. 19 Naná' ne'ech tu pidha' ti awiltaláb abal ka cho'óbna' xan ti ne'ech kin ejto ka k'wajay jun xita' tak'nél k'al na Dios. Xita' ka pakwlantsi teché' ti k'ay'lá, ne'ech jeye ka pakwlantsat tú' walk'i' ani xita' yab ka pakwlantsi teché' ti k'ay'lá, yab jeye ne'ech ka pakwlantsat tú' walk'i'.

20 Utsantsik tám an exóbaltsik k'al na Jesús abal yab xita' kin óltsi max Jajá'ich nu Kristo.

Na Jesús in ulu abal ne'ech ka chemdhá

(Mr. 8:31-9:1 Lk. 9:22-27)

21 Asta tam ti tám, na Jesús in tuju kin wiltsi nin exóbaliltsik ke Jajá' ko'ol ka k'ale Jerusalén ani

ke ne'ech t'ajat ka at'ax t'ajtsin k'al nin ok'lékil an judíotsik, an ok'lek pále'tsik ani an ok'tsixsik xin wilál nin tak'ixtal na Dios xin jilám dhutsadh na Moisés. In utsa'tsik jeye ke Jajá' ne'ech ka chemdhá, por tin óxláb a k'ítsá ne'ech ka ejech ti ít.
²² Júná tám pílk'i k'al na Pedro ani tujeý ti k'wiyнал enché':

—¡Ajátik, ke na Dios yab kin walka' ka tamu anchan'! ¡Ke yab jayk'i ka támun jeché'!

²³ Por chaw'k'in na Jesús ani utsan enché' na Pedro:

—¡Ki wixk'in teché' lej at'ax! Tatá' tin t'ojliyalk'i, pos yab a chalpayal xan ti na Dios tin chalpayal, tokot a chalpayal xan tin chalpayal an iniktsik.

²⁴ Utsan tám enché' an exóbaliltsik k'al na Jesús:

—Max jun xita' in lé' ti kin wéwna', yejat kin uk'tsi tinbá' ani tin wéwna' por yab kin ajay tinbá' maske ka chemdhá. ²⁵ Pos ejtal xita' in lé' kin lo'o nin xe'chintal, ne'ech kin k'ibdha'; por xita' kin k'ibdha' nin xe'chintal k'al Naná'k'i tu kwenta, ne'ech kin kó'oy an xe'chintaláb xi yab in ko'ol in ok'ontal. ²⁶ Pos, ¿jant'ó ti alwa' max jun xita' kin bajaw kin kó'oy ejtal xowa' wa'ach ban k'ay'lá ani kin k'ibdha' nin ejattal ba k'ibeltaláb? O ¿jant'éy ne'ech kin ejto kin pidhna' an inik abal kin lo'o nin ejattal? ²⁷ Pos Naná', xin abadh abal kin wenk'on neye tin inik, ne'ech kin tsích k'al ejtal nin labidh t'okát nu Táta' ani k'al nin t'okat abatwálejiltsik ani tám ne'ech ku pidha' an atiklábtsik xowa' in lujyal kin bach'u k'al tin kwentak'i xowa' in t'ajámal. ²⁸ Tsubax tu utsálsik, ke wa'ach taltsik xi xo' teché' jeye k'wajat, ke yab ne'ech ka chemech asta kin

chu'utsik ok'ox kin tsích tin tak'ix Naná', xin abadh abal kin wenk'on neye tin inik.

17

Tam ti na Jesús in jalk'uy tinbá'

(Mr. 9:2-13; Lk. 9:28-36)

¹ Akak a k'ítsá más tayíl, na Jesús in kaniy na Pedro, na Jakobo ani na Juan nin kidháb na Jakobo ani k'ale jajá'k'itsik ba jun i t'ek'at ch'én. ² Taja', na Jesús in jalk'uy tinbá' tin tamét nin exóbaliltsik xi k'alnek k'al Jajá'. Nin wal ch'axk'in jelti na k'ítsá ani nin k'udhk'úmil dhakni'bé jelti an tajaxtaláb. ³ Támk'i jachan', in chu'utsik jeye na Moisés ani na Elías, ti t'ilólól k'al na Jesús. ⁴ Utsan tám enché' na Jesús k'al na Pedro:

—Ajátik, jalwa' t'ajat abal teché' u k'wajat! Max Tatá' a lé', ne'ech ki t'aja' óx i padhel, jún abal Tatá', jún abal na Moisés ani jún abal na Elías.

⁵ Lejat na Pedro k'wajat ti káw, dhabyattsik k'al jun i ch'axixíl tokow ani ban tokow ach'atmé jun i káwintaláb, xu káw in ulu enché':

—Jeché' ja'ich nu Chakámil xu k'anidhál t'ajat ani in kulbél t'ajat k'al Jajá'. Ka axtsitsik xowa' Jajá' in ulal.

⁶ Tam tin ach'a'tsik jeché', an exóbaltsik tudhlan kututsik asta chabál ani jik'eytsik t'ajat. ⁷ Utey tám na Jesús xon ti k'wajattsik, takan ani utsantsik enché':

—Ki ch'akaytsik ani yab ki jik'ey.

⁸ Tam ti ch'akaytsik ani in tela', yab más xita' in chu'u, tokot na Jesús kwetém.

⁹ Tam ti exomich ti pa'íltsik ban ch'én, utsantsik enché' k'al na Jesús:

—Yab xita' ka t'íltsi xowa' a chu'utsik, asta tam kin chemdhá Naná', xin abadh abal kin wenk'on neye tin inik ani in ejnekich ti ít.

¹⁰ Konyat tám enché' k'al nin exóbaliltsik:

—¿Jant'ók'i pé tám an ok'tsixtsik xin wilál nin tak'ixtal na Díos xin jilám dhutsadh na Moisés tin ulaltsik ke ko'ol ka tsích ok'ox na Elías?

¹¹ Tók'oyattsik enché' k'al na Jesús:

—Tsubax k'ejle ke na Elías ne'ech ka tsích ok'ox ani ne'ech kin lejkiy ejtal. ¹² Por Naná' tu utsálsik ke na Elías tsi'nekich, por yab exlá, tokot t'ajtsin xowa' ka le'ná. Anchan' neye ti ne'ech kin t'ajtsin Naná', xin abadh abal kin wenk'on neye tin inik.

¹³ In exbách tám an exóbaltsik ke na Jesús k'wajat in t'ilál na Juan xu pujax.

Na Jesús in jeldha' jun i kwitól xu wipipíl

(Mr. 9:14-29; Lk. 9:37-43)

¹⁴ Tam ti ulichtsik xon ti k'wajat an atiklábtsik, utukná na Jesús k'al jun i inik, tudhlan tin tamét ani utsan enché':

¹⁵ —Ajátik, ka kó'ontsi ti yajnantsixtaláb nu chakámil; pos ochadh k'al i at'ax ejattaláb ani in ach'ál t'ajat i yajtsiktaláb; yánílich kwajlanék ba k'amal ani ba ja'. ¹⁶ U tsi'dhantsám na exóbaliltsik, por yab in ejtómál kin káldhantsi an ti at'ax ejattaláb.

¹⁷ Tók'oyat enché' k'al na Jesús:

—¡Atiklábtsik xi jeché' i k'ij, yab lejtál t'ajat i belom ani i walablomtsik t'ajat! ¿Asta jowk'i ko'ol kin k'wajay k'al tatá'tsik? ¿Asta jowk'i ko'ol tu kuxuytsik? Ka tsi'dha' teché' an kwitól.

¹⁸ In k'wiya' tám na Jesús an at'ax ejattaláb, kale ani támk'i jachan' jilk'on jelnek an kwitól.

¹⁹ Tayíl an exóbaltsik in kaniy tám pílk'i na Jesús ani in konoytsik enché':

—¿Jant'ók'i wawá' ti yab i ejto ki káldha' an at'ax ejattaláb?

²⁰ Utsantsik enché' k'al na Jesús:

—Pos tatá'tsik wé' t'ajat ta belom. Tsubax tu utsá'tsik max i belomak ela' wé', jelt in pubíl jun in itsích i mostasa, ne'ech ka ejto ka utsa'tsik jeché' an ch'én: “Ki wixk'in teché' ani ki k'ale pí” ani an ch'én ne'ech ka k'ale. Ejtal ne'ech ka ejto ka t'aja'tsik max i belomak. ²¹ Por jelti jeché' an at'ax ejattaláb tokot ne'ech ka ejtotsik ka káldha' max ki ólan ani ki k'ílin.

Na Jesús in ulu juní ke ne'ech ka chemdhá

(Mr. 9:30-32; Lk. 9:43-45)

²² Tam ti k'wajattsik Galilea, na Jesús in utsa' enché' nin exóbaliltsik:

—Naná'ich xin abadh abal kin wenk'on neye tin inik, ne'ech kin pidhná ban walablom iniktsik ²³ ani ne'ech kin chemdhá, por tin óxláb a k'ítsá ne'ech kin ejech ti ít. Tam tin ach'a'tsik jeché' xowa' utsan, t'e'pintsik t'ajat.

An jalbixtaláb abal an pulek atá xon tu k'ak'náb na Dios

²⁴ Tam ti na Jesús ani nin exóbaliltsik ulich ban bitsow xi Kapernaúm, utukná na Pedro k'al xin bach'waltsik an jalbixtaláb k'al tin kwenta an atá xon tu k'ak'náb na Dios ani konyat enché':

—¿Yabxe' Ja' in pidhnál na Ok'tsíxal an jalbixtaláb abal an pulek atá xon tu k'ak'náb na Dios?

²⁵ Tók'on enché' na Pedro:

—In pidhnál.

Tam ti na Pedro ochich altá, tsusbél ti utsan enché' k'al na Jesús:

—¿Janta chu'tal, Simón? An ok'leksik xi teché' ti k'ay'lá jita' nin kotsaltsik an ti jalbixtaláb ¿nin at kidhtaltsik o xi píłtsik?

²⁶ Tók'oyat enché' k'al na Pedro:

—Xi píłtsik.

Utsan tám enché' k'al na Jesús:

—Tám, yab yejat ka jalbixin xi teché'tsik. ²⁷ Por abal yab ki it'ixbédha'tsik, ki k'ale ban pujal, ka pet'na' nin jixáb an to'ol ani ka yak'wa' an jidhtal to'ol xi ka palk'an. Ka ch'a'tsi tin wi' ani taja' ne'ech ka ela' jun i pat'ál tumín, ka jixtsi ani ka júna' abal ka jalbiy xi tatá' a lujyal ani xi Naná' neye.

18

Na Jesús in ok'tsixnál xita' já' na más ultaláb

(Mr. 9:33-37; Lk. 9:46-48)

¹ Tam ti jachan' i k'ij, utey an exóbaltsik ba na Jesús ani in konoytsik enché':

—¿Jita' já' na más ultaláb xon tu tak'ix na Dios?

² In kaniy tám na Jesús jun i chakam kwitól, in k'wajba' junax ch'ejel xon ti k'wajattsik ³ ani in ulu enché':

—Tsubax tu utsáłtsik, ke max yabtsik ka jalk'uy tabá' ani yabtsik ka junu jelti an chakamtsik, yab ne'ech ka ejto ki k'wajaytsik tak'nél k'al na Dios.

⁴ Jaxtám, xita' na más ultaláb xon tu tak'ix na Dios, ja'ich xin cha'kál tinbá' ani in junwal jelti jeché' an chakam. ⁵ Ani xita' in bach'wal jun i chakam jelti jeché' k'al Naná' tu bij, Naná' tin bach'wal.

Ka kó'oy i kwenta abal yab ka wala'
(Mr. 9:42-48; Lk. 17:1-2)

⁶ 'Xita' kin walbindha' jún ti éb jeché' an chakamtsik xi tin belálightsik, más alwa' abal an walbindhom ka wik'tsin bin núk' jun i yejche' cha' t'ujub ani ka pet'ná ban pujal abal ka luy'chin.
⁷ ꞑch'ojontál in chu'bíl an atiklábsik xi teché' ti k'aylá abal wa'ach t'ajat xant'ok'ál ti ka walbindhá! Ech'ek'i ne'ech ka wa'chin xant'ok'ál ti ka walbindhá, por ꞑch'ojontál in chu'bíl xita' ka walbindhaxin!

⁸ 'Jaxtám, max na k'ubak o na akan ti walbindhál, ka kotoy ani ka pet'na' ów; pos más alwa' ki ochich mocho' o k'wech'e' ban xe'chintaláb xi yab in ko'ol in ok'ontal ani yab k'al chablam na k'ubak o chablam na akan ki pet'ná ban k'ibeltaláb. ⁹ Ani max na wal ti walbindhál, ka jixa' ani ka pet'na' ów; pos más alwa' ki ochich ban xe'chintaláb xi yab in ko'ol in ok'ontal k'al jún tokot na wal ani yab k'al chablam na wal ki pet'ná ban k'ibeltaláb.

An junbaxtaláb k'al tin kwenta an borrego xi k'ibchonék
(Lk. 15:3-7)

¹⁰ 'Ka kó'oytsik i kwenta abal yab ka pojka'tsik ni jun xita' xi tin belálightsik. Pos tu utsálsik ke nin t'okat abatwálejiltsik tú' walk'i' ech'ek'i k'wajat tin tamét nu Táta' xi k'wajat walk'i'. ¹¹ Pos Naná', xin abadh abal kin wenk'on neye tin inik, in tsi'nek ku lo'o xi k'ibchonékichtsikwi'ik ti k'wajat.

¹² 'ꞑJan ta chu'taltsik? Max jun i inik in ko'ol bo' inik i borregotsik ani kin k'ibdha' jún, ꞑyabxe' ne'ech kin jila' xi che' inik lajubeléju abal ka k'ale

ban ch'énlom kin aliy xi k'ibchonék? ¹³ Ani max kin ela', tu utsálsik tsubax ke más ne'ech ka kulbé k'al tin kwenta jachan' xi k'ibchonék ké k'al tin kwenta xi che' inik lajubeléju xi yab k'ibchonék. ¹⁴ Anchan' jeye, na Táta' xi k'wajat walk'i', yab in lé' kin chu'u ka k'ibchon ni jun xita'.

Xan ti yejat ku pákwlántsixin
(Lk. 17:3)

¹⁵ Max na at kidháb ti t'ajtsi jun xata' yab alwa', ki k'ale abal ki t'ilololách tatá'k'itsik. Max ti ki axtsi xowa' ka utsa', ne'ech tám kin exbay ke yab alwa' xowa' in t'aja'. ¹⁶ Por max yab ti ki axtsi, ka kaniy tám jún o cháb i belomtsik abal ka tawná jeye k'al cháb o óx i belomtsik. ¹⁷ Max yab jeye kin axtsi xi jeché'tsik, ka ulu tám tin tamét an kidháblábsik; ani max yab jeye kin axtsi an kidháblábsik, ka kó'óchtsik tám jelti jun i píl inik o jelti jun i bach'k'ul jalbixtaláb xi yab in exlál a Dios.

¹⁸ Tsubax tu utsálsik, ke xita' ka pakwlantsitsik teché' ti k'ay'lá, ne'ech jeye ka pakwlantsat tú' walk'i' ani xita' yab ka pakwlantsitsik teché' ti k'ay'lá, yab jeye ne'ech ka pakwlantsat tú' walk'i'.

¹⁹ Tu utsálsik jeye, ke max cháb xi tatá'tsik a kidhtal xi k'wajat teché' ti k'ay'lá kin t'aja'tsik i káw abal kin kontsi jun xata' nu Táta' xi k'wajat walk'i', ne'ech ka pidhantsik. ²⁰ Abal xon ti ka junkun cháb o óx k'al Naná' tu bij, taja' neye in k'wajat k'al jajá'tsik.

²¹ Utukná tám na Jesús k'al na Pedro ani konyat enché':

—Ajátik, ¿jáyíl ko'ol ku pakwlantsi nu at kidháb max tin waltsi? ¿Asta búkíl?

22 Tók'oyat enché' k'al na Jesús:

—Yab ne'ech tu utsa' ke tokot búkíl, yejat ka pakwlantsi ech'ek'i.

An junbaxtaláb k'al tin kwenta an t'ójontsix xi yab pakwlantsixin

23 Jaxtám, xan tu tak'ix na Dios in junwal jelti jun i pulek tak'ix xin le'na' kin t'aja' i kwenta k'al nin t'ojnáliltsik. 24 Tam ti tám in tujwal kin t'aja' an kwenta, uldhantsat jun xita' xu júntsinal k'ál yán i tumín. 25 Kom jachan' an t'ójontsix yab in ko'ol xan ti kin jalbiy, an pulek tak'ix in ulu abal ka nujwat jachan' an t'ójontsix k'ál nin tomtal, nin chakámiltsik ani ejtal xowa' in ko'ol abal ka jalbin nin júntsixtal. 26 Tudhlan jachan' an t'ójontsix tin tamét an pulek tak'ix ani in pakabédha' enché': “Ajátik, ti kin aytsintsi neye ani ne'ech tu jalbintsi ejtal xowa' tu júntsal.” 27 Kó'ontsat ti yajnantsix-taláb k'al nin ajátik, pakwlantsat an tin júntsixtal ani walká. 28 Por tam ti kale jachan' an t'ójontsix, in ela' jun in at t'ójontsix, xu júntsinal k'ál wé' i tumín. In yak'wa' bin núk' ani in tuju kin k'uch'édha', in utsa' enché': “¡Tin witsbantsi xi tin júntsal!” 29 Tudhlan tám nin at t'ojnal tin tamét ani pakabédhá enché': “Tin aytsintsi neye ani ne'ech tu jalbintsi ejtal xowa' tu júntsal.” 30 Por jajá' yab in le'na' kin aytsintsi, k'ale kin ulu ka balyat ban wik'axte' asta kin jalbiy ejtal xu júntsinal. 31 Tam tin chu'u nin at t'ojnaltsik xowa' támun, t'e'pintsik t'ajat ani k'aletsik kin t'iltsi an ajátikláb ejtal xowa' támun. 32 In abna' tám an ajátikláb ka kanyat an t'ojnal xi yab pakwlantsixin ani in utsa' enché': “¡At'ax t'ójontsix! Naná' tu pakwlantsi ejtal ta

júntsixtal, abal tin pakabédha'. ³³ ¿Yabxe' yejat ka pakwlantsiwi'ik teye na at t'ojnal, jelt xan ti naná' tu pakwlantsi?" ³⁴ An ajátikláb chakuy t'ajat ani in ulu ka at'ax t'ajtsin an t'ojnal xi yab pakwlantsixin asta kin jalbiy ejtal xowa' in júnál.

³⁵ 'Anchan' jeye ne'ech kin t'aja' k'al tatá'tsik nu Táta' xi k'wajat walk'i', max yab ka pakwlantsitsik na at kidhábsik k'al ejtal na ejattal.

19

Na Jesús u ok'tsux k'al tin kwenta an júláxtaláb (Mr. 10:1-12; Lk. 16:18)

¹ Tam ti na Jesús ok'on kin ulu ejtal jeché', kale Galilea ani k'ale ban chabál xi Judea xi k'wajat tin ejsím kalel k'ítsá k'al an walja' Jordán. ² K'al yán i atiklábtsik ti wéwná ani in jeldha' taja' an ya'ultsik.

³ Utukná tám na Jesús k'al cháb óx i fariseotsik ani abal ka taktamiyat, konyat enché':

—¿Alwa'xe' kin jila' jun xita' nin tomtal k'al xowa'kichk'i tin kwenta?

⁴ Tók'oyattsik enché' k'al na Jesús:

—¿Yabxe' a ajyámalsik ban T'okat Dhuslab, ke tam ti tujeyk'i, na Dios in t'aja' jun i inik ani jun i mímláb? ⁵ In ulu jeye enché': “Jaxtám, an inik ne'ech kin jila' nin táta' ani nin nána' abal ka k'wajay junax k'al nin tomtal ani xi jeché' cháb, jún tokot ti ne'ech ka ájin.” ⁶ Yabich cháb ti ne'ech ka ájin, jún tokot. Jaxtám, an inik yab yejat kin k'é'áxliy xowa' in júnkúxliyámal na Dios.

⁷ Konyat tám enché' na Jesús:

—¿Jant'ók'i pé tám na Moisés tin ulu ka pidhan an tomikláb mímláb jun i úw xon tin ulal xant'ók'i tin kwenta ti ne'ech ka jilan?

⁸ Utsantsik enché' k'al na Jesús:

—In ulu ka t'ajan anchan', kom tatá'tsik wat'ats ta tanchu'; jaxtám tin ulu ke awil ka jila'tsik na tomtal, por tam ti tujeyk'i yab anchan' ti tujenek.

⁹ Naná' tu utsá'tsik ke xin jilá'tsik nin tomtal ani yab abal u junkunal k'al k'e'et ani ka tomkin k'al k'e'et i mímláb, u walbinalich k'al i uxúmbe'taláb; ani xita' ka tomkin k'al jun i jiladh mímláb, u walbinalich jeye k'al i uxúmbe'taláb.

¹⁰ Utsan tám enché' k'al nin exóbalitsik:

—Max anchan' u támnal, más alwa' abal an inik yab ka tomkin.

¹¹ Utsantsik tám enché' k'al na Jesús:

—Yab ejtalk'i ne'ech kin ejto ka k'wajay kwetém, tokotk'i xi bijtsidh k'al na Dios ke anchan' ne'ech ka k'wajay. ¹² Yán wa'ach xant'ók'i tin kwenta ti yab ne'ech kin ejto ka tomkin an iniktsik: taltsik u wa'chinal abal yab ka tomkin, taltsik yab in ejtawal ka tomkin abal t'ajtsidh jun xata' k'al an iniktsik ani taltsik yab u tomkinal abal in lé' kin t'ójontsi na Dios ani ka k'wajay tak'nél k'al Jajá'. Xita' in ejtawal ka k'wajay kwetém, ka k'wajay kwetém.

Na Jesús in lábt'ajál an chakamtsik

(Mr. 10:13-16; Lk. 18:15-17)

¹³ Utuntsat tám na Jesús cháb óx ti chakamtsik abal kin k'wajba' nin k'ubak ban chakamtsik ani ka ólan k'al jajá'tsik tin kwenta; por an exóbaltsik tujey kin k'wiya' xita' nin utwal an chakamtsik.

¹⁴ In ulu tám enché' na Jesús:

—Ka walka'tsik ti kin utukna' an chakamtsik ani yab ka tamk'uytsik; pos xita' kin walka' tinbá' ka tak'yat k'al na Dios, jelt xan tin walkál tinbá' ka tak'yat jun i chakam, jachan' ja'ich xi ne'ech kin ejtotsik ka k'wajay tak'nél k'al na Dios.

¹⁵ In k'wajba' tám nin k'ubak ban chakamtsik ani tayíl k'ale píl.

*Jun i tumínladh kwitól inik káwin k'al na Jesús
(Mr. 10:17-31; Lk. 18:18-30)*

¹⁶ K'ale ti chu'táb na Jesús k'al jun i kwitól ani konyat enché':

—Alwa' Ok'tsix, ¿jant'om alwa'taláb yejat ku t'aja' abal ku ejto ku kó'oy an xe'chintaláb xi yab in ko'ol in ok'ontal?

¹⁷ Utsan enché' k'al na Jesús:

—¿Jant'ók'i tin bijyal tin alwa'? Jún tokot wa'ach xita' alwa', na Dios. Por max a lé' ka kó'oy an xe'chintaláb xi yab in ko'ol in ok'ontal, ka t'aja' xowa' in ulal an tak'ixtaláb.

¹⁸ Konyat enché' k'al an kwitól:

—¿Jowa' tak'ixtaláb?

Ani tók'oyat enché' k'al na Jesús:

—Yab ki chemdhaxin, yab ki junkun k'al xi yab a tomtal, yab ki kwé'lách, yab ka jantsi ti káw ni jun xita', ¹⁹ ka k'ak'na' na táta' ani na nána' ani ka k'anidha' xi k'e'ettsik jelt xan ta k'anidhál tabá'.

²⁰ Utsan enché' k'al an kwitól:

—Ejtal jeché' u t'ajál asta tin chipíl, ¿jant'éy más yejat ku t'aja'?

²¹ Utsan enché' k'al na Jesús:

—Max a lé' lejtal ki xe'chin lujat, ki k'ale ka nuju ejtal xowa' a ko'ol ani ka pidha' an ti tumín an

ch'ojontálsik, anchan' ne'ech ka kó'oy tú' walk'i xowa' xin jalbíl; ki tsích tám ani ti kin wéwna'.

²² Tam ti an kwitól in ach'a' jeché', u t'e'pinal t'ajat ti k'ale, abal jajá' yán xata' in ko'ol.

²³ Utsan tám enché' an exóbaltsik k'al na Jesús:

—Tsubax tu utsálsik, ke t'ojláb t'ajat kin jila' tinbá' ka tak'yat k'al a Dios jun i tumínladh inik.

²⁴ Tu utsálsik jeye, ke más yab t'ojláb ka wat'ey jun i ko'nél xin bij kameyo bin chultál jun i t'idhab ké kin walka' tinbá' jun i tumínladh inik ka tak'yat k'al na Dios.

²⁵ Tam ti an exóbaltsik in ach'a' jeché', labantsik t'ajat ani kónóxin jajá'k'itsik enché':

—¿Pos jita' pé tám ne'ech kin ejto ka lo'ey?

²⁶ Teloloyattsik k'al na Jesús ani utsantsik enché':

—Na Dios ejtal in ejtawal kin t'aja', por an iniktsik, yaba'. Tokot na Dios in ejtawal kin lo'o xita'kichk'i.

²⁷ Konyat tám enché' k'al na Pedro:

—Ajátik, wawá' i jilámal ejtal xowa' i ko'ol abal ku xe'chin k'al Tatá', ¿jant'éy pé weye ne'ech ki kó'oy?

²⁸ Tók'oyattsik enché' k'al na Jesús:

—Tsubax tu utsálsik, ke tam kin bajaw an k'ij tam ejtal ka ítmédhájich, tam Naná', xin abadh abal kin wenk'on neye tin inik, kin buxkan bu t'okat k'wajtal, tatá'tsik xi tin wéwnámal, ne'ech ki buxkantsik teye ba lajucháb i t'okat k'wajtaláb. Ne'ech ki buxkantsik abal ka lújundha' nin kidhtaltsik xi lajucháb nin chakámiltsik na Israel.

²⁹ Ani ejtal xin jilámaltsik in k'imá', o in kidhábsik, in ixámstik, in táta' o in nána', in tomtal, in

chakámiltsik o in chabáiltsik, k'al Naná'k'i tu kwenta, ne'ech ka pidhantsik más yán k'al na Dios ani ne'ech jeye kin kó'oytsik an xe'chintaláb xi yab in ko'ol in ok'ontal. ³⁰ Por yán xi xo' k'wajattsik ultaláb, ne'ech ka jilk'on tayíl ani yán xi xo' k'wajat tayíl, ne'ech ka k'wajaytsik ultaláb.

20

An junbaxtaláb k'al tin kwenta an t'ojnaltsik

¹ Xan tu tak'ix na Dios in junwal jelti jun i dhabal t'ójomtaláb xi kale dhajawe ti álim t'ojnaltsik abal ka k'ale ti t'ojnal xon tin ko'ol t'ayadh i uba. ² In ela' an t'ojnaltsik ani utsan ne'ech ka tolmiyat. In utsa' ne'ech kin jalbiytsik jun i denario ta k'ítsá ani in aba' ti t'ojnaltsik xon tin ko'ol t'ayadh an uba. ³ Tayíl, tam ti beléjuch xóna' i dhajaw, kale juní, in ela' k'e'et xi yabtsik xata' in t'ojnal ⁴ ani in utsa'tsik enché': "Ki k'aletsik teye ta t'ojnal xon tu ko'ol t'ayadh an uba ani ne'ech tu pidha'tsik xowa' in tomnál ka áta'." Ani k'aletsik. ⁵ An dhabal t'ojláb kale juní tam ti ch'ejelich a k'ítsá ani tam ti óxich i wákal ani anílk'i tin t'aja'. ⁶ Tam ti bó'ich i wákal, kale juní ani in ela' k'e'et xi ta' ti k'wajattsik yab xata' in t'ajál ani in utsa'tsik enché': "¿Jant'ók'i ta k'wajattsik teché' putál a k'ítsá yab xata' a t'ojnal?" ⁷ Tók'oyat enché': "Teché'k'i u k'wajat kom yab xita' tu kanyámal tu t'ojnal." Utsantsik tám enché': "Ki k'aletsik teye ta t'ojnal xon tu ko'ol t'ayadh an uba ani ne'ech tu pidha'tsik xowa' in tomnál ka áta'." ⁸ Tam ti jik'wchinich, an dhabal aleláb in utsa' enché' an ok'lek t'ojnal: "Ka kaniy an t'ojnaltsik ani ka jalbiy, ok'ox ka

jalbiy xi tayílichtsik ti ochenek ti t'ojnal ani tayílich ka jalbiy xi ok'oxtsik ti ochenek.” ⁹ Ulichtsik tám xi ochenektsik ti t'ojnal bó'ich i wákal ani kidhat jeye pidhantsik juntsik i denario. ¹⁰ Tayíl, tam tin bajúchtsik jeye kin bach'utsik nin jalbíl xi ok'oxtsik ti ochenek ti t'ojnal, in chalpay ke más yandha' ne'ech ka pidhantsik; por tokot jeye juntsik i denario pidhan. ¹¹ Tam tin bach'utsik, tujeysik ti it'ixbél ¹² ani in utsa'tsik enché' an dhabal t'ojláb: “Jeché'tsik xi ulich tayílich, tokot t'ójonsik jun i ora ani anílk'i jeye ta jalbiytsik jelti wawá', xu t'ójnék ani i kuxyámal nin yájtsík an k'ak'al putál a k'ítsá.” ¹³ Por an dhabal t'ojláb tók'on ani in utsa' enché' jún ti éb xi k'wajat an ti káw: “Ja'úb, yab exom tu t'ajtsal ni jun xata' yab alwa'. ¿Yabxe' tu utsa' abal jún tokot i denario ne'ech tu jalbiy ta k'ítsá? ¹⁴ Ka bach'u na jalbíl ani ki k'aléch. Por naná' u lé' ku pidha' anílk'i jeye xan tu pidha' tatá' jeché' xi ochich tayílich an ti t'ojnal. ¹⁵ ¿Awxe' yab alwa' ku t'aja' xowa' naná' u lé' k'al xowa' u ko'ol? O ¿i chakúl abal a chu'tal ke naná' in alwa' inik?” ¹⁶ Pos anchan' pé, xi xo' k'wajat ultalábtsik, ne'ech ka jilk'on tayíl ani xi xo' k'wajat tayíl, ne'ech ka k'wajaytsik ultaláb. Pos yán t'ajat xi kanidhtsik, por wé' t'ajat xi takudhtsik.

*Na Jesús in ulu tin oxtal ke ne'ech ka chemdhá
(Mr. 10:32-34; Lk. 18:31-34)*

¹⁷ Tam ti na Jesús ne'chich abal Jerusalén, in kaniy pílk'i xi lajucháb nin exóbaliltsik ani in utsa'tsik enché':

¹⁸ —A chu'taltsik ke u ne'chich Jerusalén ani taja', Naná', xin abadh abal kin wenk'on neye tin

inik, ne'ech kin pidhná ban ok'lek pále'tsik ani ban ok'tsixtsik xin wilál nin tak'ixtal na Dios xin jilám dhutsadh na Moisés. Ne'ech kin ulutsik abal kin chemdhá ¹⁹ ani ne'ech kin pidhná ban píl iniktsik abal kin labídná k'al jajá'tsik, ne'ech kin lekbayat ani ne'ech kin chemdhá pajk'idh ban peltsidh te'; por tin óxláb a k'ítsá ne'ech kin ejech tí ít.

*Xant'éy in konoy nin nána' na Jakobo ani na Juan
(Mr. 10:35-45)*

²⁰ Utey tám ba Jesús nin nána' na Jakobo ani na Juan, xu chakámlábsik k'al na Sebedeo junax k'al jajá'tsik ani tudhlan tin tamét na Jesús abal kin kontsi jun i alwa'taláb. ²¹ Konyat enché' k'al na Jesús:

—¿Jant'éy a lé'?

In ulu enché' an nána'láb:

—Tam kin bajaw xowk'i ne'ech ta tak'ixich, tu kontsal ke jún tí éb nu chakámil ka buxkan ta eját ani xi jún ta k'watab.

²² Por tók'oyattsik enché' k'al na Jesús:

—Tatá'tsik yab a cho'ób xant'éy a konyal. ¿Ne'echxe' ka ejto ka wat'na'tsik an yajtsiktaláb xi ne'ech ku wat'na' ani an chemlá jeye?

Jajá'tsik tók'on enché':

—Ne'ech ki ejto.

²³ Utsantsik enché' k'al na Jesús:

—Ani' k'ejle. Tatá'tsik ne'ech ka wat'na'tsik jeché' an yajtsiktaláb ani an chemlá jeye; por k'al tin kwenta xita' ne'ech ka buxkan tu eját ani tu k'watab, yab Naná' ne'ech ku ulu, tokot ne'ech ka buxkantsik xitam já' na takudhtsik k'al nu Táta'.

²⁴ Tam tin ach'a'tsik jeché' xi láju an exóbaltsik, in chakuntsitsik xi jeché' cháb an kidháblábsik.

²⁵ Kanyattsik tám k'al na Jesús ani utsantsik enché':

—Anchan' xan ta cho'óbichtsik, an pakdha' tak'ix u tak'ix jelti ajátiklábsik ani xi más ultalábsik, u chapik tak'ixtsik t'ajat. ²⁶ Por tatá'tsik yab yejat ka t'aja' anchan'. Xita' in lé' ka k'wajay más púlek k'al tatá'tsik, yejat kin t'ójontsi ejtalk'i ²⁷ ani xita' in lé' ka k'wajay más ultaláb k'al tatá'tsik, yejat kin t'ójontsi ejtalk'i. ²⁸ Pos Naná', xin abadh abal kin wenk'on neye tin inik, yab in tsi'nek abal kin t'ójontsat, in tsi'nek tin t'ójontsix ani ku pidhna' tubá' kin chemdhá abal ku jalbiy an lo'eltaláb xi yán ne'ech kin bach'utsik.

*Na Jesús in jeldha' cháb i jok'oltsik
(Mr. 10:46-52; Lk. 18:35-43)*

²⁹ Tam ti exomichtsik ti kalel ban bitsow xi Jerikó, k'al yán i atiklábsik ti wéwná na Jesús. ³⁰ Tá' ti buxutsik wal bél cháb i jok'oltsik ani tam tin ach'a'tsik ke na Jesús exom ti wat'el taja', in ulutsik kawidh enché':

—¡Ajátik, xi kuxlab k'al an pulek tak'ix Dabid, ti ku yajnantsi weye!

³¹ K'wiyantsik k'al an atiklábsik abal ka chamk'an, por jajá'tsik más kawidh ti dhájaxintsik:

—¡Ajátik, xi kuxlab k'al an pulek tak'ix Dabid, ti ku yajnantsi weye!

³² Kubey tám na Jesús, in kaniy an jok'oltsik ani in konoytsik enché':

—¿Jant'éy a lé' tu t'ajtsitsik?

³³ Jajá'tsik tók'on enché':

—Ajátik, ti ku chu'xindha' weye.

³⁴ Kó'ontsattsik tám ti yajnantsixtaláb k'al na Jesús ani taksintsik an tin wal. Támk'i ti chu'xin an jok'oltsik ani in wéwna'tsik na Jesús.

21

*Na Jesús ochichich ban bitsow Jerusalén
(Mr. 11:1-11; Lk. 19:28-40; Jn. 12:12-19)*

¹ Tam ti k'unatichtsik ti k'wajat Jerusalén ani ulichtsik ban kwentsal xin bij Betfajé, xi k'wajat k'unat ban ch'én xin bij Olibos, na Jesús in aba' cháb nin exóbaliltsik ² ani in utsa'tsik enché':

—Ki k'aletsik ban kwentsal xi nú' k'wajat tametláb. Taja' ne'ech ka ela' wik'ats jun i uxum burru ani taja' jeye k'wajat in t'ám. Ka wila' ani ti kin tsi'dhantsi. ³ Ani max ki tawná k'al jun xita', ka utsa'tsik abal an Ajátikláb in yéntsál, por jik'at ne'ech kin witsba'.

⁴ Jeché' támun abal ka t'ájan xan tin ulúmal an t'íltsix, tam tin dhutsa' enché':

⁵ Ka utsa' an atiklábtsik xu k'wajíl Sión:

“Ka tela', nú'ich tál na Pulek Tak'íxal, xin cha'kál t'ajat tinbá', punat ba jun i burru, ba jun i burru, in t'ám jun i ko'nél xu kitandháb.”

⁶ K'ale tám an exóbaltsik ani in t'aja' jelt xan ti usnétsik k'al na Jesús. ⁷ In tsi'dha'tsik an uxum burru k'al nin t'ám, in tatlabiy k'al nin k'udhk'úmiltsik ani puney na Jesús. ⁸ Ani yán an atiklábtsik xi taja' ti ne'ech, in nuk'áaltsik nin k'udhk'úmil ban bél xon ti ne'ech ka wat'ey na Jesús ani k'e'ettsik in pejál in k'we'él an te' ani in umáaltsik ban bél. ⁹ An atiklábtsik xi ne'ech ok'ox ani xi táaltsik jeye kuxlek, in ulaltsik kawidh enché':

—¡Ajátik, xi kidhtaláb k'al an pulek tak'ix Dabid, ti ku lo'óch xo"! ¡Lábt'ajadh xi tál tin bij an Ok'óxláb! ¡Ok'óxláb tú' walk'i', ti ku lo'óch xo"!

¹⁰ Tam ti na Jesús ochich Jerusalén, ejtal an atiklábtsik xu k'wajíl taja', xakwan ani yán konox-intsik enché':

—¿Jitam já' jeye jeché' an inik?

¹¹ Ani an atiklábtsik in ulaltsik enché':

—Jeché' ja'ich an t'ílsix Jesús, xu k'wajíl Nasaret, an bitsow xu tak'nal Galilea.

Na Jesús in t'oko an pulek atá xon tu k'ak'náb na Dios

(Mr. 11:15-19; Lk. 19:45-48; Jn. 2:13-22)

¹² Tayíl ochich na Jesús ban pulek atá xon tu k'ak'náb na Dios ani in káldha' eléb ejtaltsik xi ta' ti k'wajat taja' ti nújultsik ani ti ch'a'umtsik. In k'et'pantsi tin mesajíl xi ta' ti k'wajattsik taja' in jaltsal ti tumín an atiklábtsik. In k'et'pantsi jeye tin laktémil an nújul kuku'tsik ¹³ ani in utsa'tsik enché':

—Ban T'okat Dhuslab in ulal enché': “Nu k'imá' abal i ólábki' ti bijidh ne'ech ka éyná”; por a wenk'ómalichtsik tin chink'ontal i kwé'.

¹⁴ Taja' ban pulek atá xon tu k'ak'náb na Dios, utukná na Jesús k'al cháb óx i jok'oltsik ani i k'wech'e'tsik ani Jajá' in jeldha'tsik. ¹⁵ Por tam ti an ok'lek pále'tsik ani an ok'tsixtsik xin wilál an tak'ixtaláb in chu'u an labidh labandhaxtaláb xin t'ajál na Jesús ani in ach'a'tsik jeye ke an chakamt-sik kawidh in ulaltsik enché' ban pulek atá xon tu k'ak'náb na Dios: “¡Kin bach'u an labidh t'okattaláb xu kuxlab k'al an pulek tak'ix Dabid!”, chakuytsik ¹⁶ ani in utsa'tsik enché' na Jesús:

—¿A ach'álxe' xant'éy in ulal xi jeché' k'wajattsik?

Tók'oyattsik enché' k'al na Jesús:

—U ach'ál. ¿Yabxe' a ajyámaltsik ban T'okat Dhuslab xan tin ulal k'al jeché' tin kwenta? In ulal enché':

A t'ajamal ke xi ts'itsik ani an chakamtsik xi bél u tsutsul kin ajatna' alwa' i ajatláb.

¹⁷ Jilanichtsik tám k'al na Jesús. Kale tám na Jesús ba jachan' an bitsow, k'ale ban kwentsal xi Betania ani taja' tin wat'na' an akal.

Na Jesús in k'wiya' in akan an igo abal yab walidh

(Mr. 11:12-14, 20-26)

¹⁸ Tam ti dhajaw, tam ti ne'chich juní ban bitsow, na Jesús in ach'a' u k'a'íl. ¹⁹ In chu'u jun akanlek i igo bin wál an bél, utey taja', por yab in eltsi ni jun in walíl, tokot in xekél. Utsan tám k'al na Jesús jachan' nin akan an igo:

—¡Yab jayk'i ne'ech ki witsiy ta walim!

Ani támk'i ti wayey jachan' nin akan an igo.

²⁰ Tam ti an exóbaltsik in chu'u jeché', labantsik t'ajat ani in konoytsik enché' na Jesús:

—¿Jant'ók'i ti jik'at t'ajat ti wayey nin akan an igo?

²¹ Tók'oyattsik enché' k'al na Jesús:

—Tsubax tu utsáaltsik, max i belomtsik ani yab ka jálk'úk'liytsik na chalab, yab tokotk'i ne'ech ka ejto ka t'aja'tsik xowa' a chu'u u t'ajtsi nin akan an igo, ne'ech jeye ka ejtotsik ka utsa' jeché' an ch'éen: “Ki wixk'in teché' ani ka pet'na' tabá' ban pujal” ani anchan' ne'ech ka t'ájan. ²² Ejtal xowa'

ka kontsitsik na Dios, max ka bela'tsik ke ne'ech ti pidha', ne'ech ka bach'utsik.

An awitaláb xin ko'ol na Jesús

(Mr. 11:27-33; Lk. 20:1-8)

²³ Tam ti ulich na Jesús ban pulek atá xon tu k'ak'náb na Dios, ochich ani ok'tsixin taja'. Lejat k'wajat ti ok'tsix, utukná k'al an ok'lek pále'tsik, k'al nin ok'lékil an judíotsik ani konyat enché':

—¿K'al jant'om awitaláb ta t'ajál jeché'? ¿Jita' ti pidhámal jeché' an ti awitaláb?

²⁴ Tók'oyattsik enché' k'al na Jesús:

—Ne'ech tu konoytsik jun xata'; max tin tók'oytsik, ne'ech tám tu utsa'tsik neye k'al jant'om awitaláb tu t'ajál jeché'. ²⁵ ¿Jita' k'al ti abnék na Juan ti pújal? ¿K'al a Dios o k'al i iniktsik?

Tujeysik tám ti káwlíx jajá'k'itsik ani u útsáxtsik enché':

—Max ki ulu ke k'al a Dios ti abnék, ne'ech tu tók'oy enché': ¿Jant'ók'i pé tám ti yab a beltsitsik?

²⁶ Ani max ki ulu ke k'al i iniktsik, ne'ech ku t'ajtsin xata' yab alwa' k'al an iniktsik; pos ejtal in belátsik ke na Juan k'al a Dios ti abnék ti t'ílsix.

²⁷ Jaxtám tin utsa'tsik enché' na Jesús:

—Yab i cho'ób.

Utsantsik tám enché' k'al na Jesús:

—Pos yab neye ne'ech tu utsa'tsik k'al jant'om awitaláb tu t'ajál jeché'.

An junbaxtaláb k'al xi cháb an chakámlábsik

²⁸ Utsantsik enché' k'al na Jesús:

—¿Jant'éy a chalpayaltsik k'al jeché' xowa' ne'ech tu t'ílsitsik? Jun i inik in ko'ol cháb in chakámiltsik ani in utsa' enché' jún ti éb: “Chakam,

ki k'ale xo' ta t'ojnal xon tu ko'ol t'ayadh an uba.”
²⁹ Tók'on enché' an chakámláb: “¡Yab u lé!” Por
 tayíl in jalk'uy nin chalab ani k'ale an ti t'ojnal.
³⁰ Tayíl, k'ale an táta'láb kin chu'u xi jún ani in utsa'
 jeye anílk'i ani jeché' an chakámláb tók'on enché':
 “Ne'ech.” Por yab k'ale. ³¹ ¿Jowa' já' xi jeché' cháb
 in t'aja' xowa' in lé' an táta'láb?

In ulutsik enché':

—Xi jidhtal.

Utsantsik tám enché' k'al na Jesús:

—Tsubax tu utsálsik, ke xin bach'waltsik an jal-
 bixtaláb ani an junkux inik uxumtsik, ok'ox ne'ech
 kin walka'tsik tinbá' ka tak'yat k'al na Dios ké
 tatá'tsik. ³² Pos na Juan xu pujax tsích ti ok'tsitsik
 xan ti yejat ki k'wajaytsik ani yabtsik a beltsi; por
 xin bach'waltsik an jalbixtaláb ani an junkux inik
 uxumtsik in beltsitsik ja'. Por tatá'tsik, maske a
 chu'úmal jeché', yab a jila'tsik ta walablom abal ka
 beltsitsik xowa' in ulu.

*An junbaxtaláb k'al tin kwenta an at'ax
 t'ojnaltsik*

(Mr. 12:1-12; Lk. 20:9-19)

³³ Ka ach'a'tsik jeye jeché' k'e'et an junbaxtaláb:
 Jun i dhabal chabál in t'aya' yán i akanlek i uba ani
 in mapuy; in t'aja' jun i balixtaláb abal kin wat'iy
 taja' an uba ani jun i púnchéy abal kin beletna' taja'
 an ubalom.

Tayíl in matintsi jachan' an ti aleláb k'e'et i
 t'ojnaltsik ani jajá' k'ale ów ti belal. ³⁴ Tam tin ba-
 jaw xowk'i ne'ech ti pitnal an uba, in aba' cháb óx
 in t'ojnáliltsik abal kin kontsi jachan' an t'ojnaltsik
 xowa' in lujyal kin bach'u an dhabal aleláb. ³⁵ Por
 an mat chabálsik in yak'wa' nin t'ojnáliltsik an

dhabal alelé, jún in cha'aw, jún in chemdha' ani jún in t'ujbay. ³⁶ An dhabal alelé in aba' juní más yán i t'ojnaltsik ké tam tin jidhtal; por ejtaltsik yab bach'wat alwa' k'al an mat alelé.

³⁷ Tin ok'ontal in aba' nin chakámil, kom in chalpay enché': "Ne'ech xóna' kin k'ak'nantsat tu chakámil." ³⁸ Por tam tin chu'utsik an chakámláb, an mat alelé útsáxintsik enché': "Jeché' ja'ich xi ne'ech ti dhabal tayíl, wana ki chemdha' abal wawá' ki dhabalna' an alelé." ³⁹ Jaxtám tin yak'wa'tsik, in káldha' eléb alelé ani in chemdha'.

⁴⁰ Konyattsik tám enché' k'al na Jesús:

—Pos tam ka tsích an dhabal alelé, ¿jant'éy ne'ech ka t'ajtsintsik jachan' an mat alelé?

⁴¹ Utsantsik enché':

—Ne'ech kin chemdha' jachan' an at'ax mat alelé ani ne'ech kin matintsi k'e'et i t'ojnaltsik jachan' an ti alelé, xi ka pidhan k'al xowa' jajá' in lujoyal kin bach'u tam kin bajaw xowk'i ne'ech ti pitnal an uba.

⁴² Utsantsik tám enché' k'al na Jesús:

—¿Yabxe' jayk'i a ajyámaltsik ban T'okat Dhuslab xin ulal enché'?:

An t'ujub xi pojká k'al an kúbal atátsik, ja'ich nin bajaw ka k'wajay más ultaláb.

Jeché' in t'ajámal an Ok'óxláb

ani wawá' i chu'tal jelti jun i pulek labandhax-taláb.

⁴³ Jaxtám tu utsátsik, ke yab ne'ech ki kó'yattsik tak'nél k'al na Dios; tokot ne'ech ka k'wajaytsik tak'nél k'al na Dios, xita' kin t'aja' xowa' in lé' na Dios. ⁴⁴ Xita' ka kwajlan ba jeché' an t'ujub ne'ech

ka mu'kan ani xita' ka t'u'chiyat k'al, ne'ech ka jilan jelti pojodh.

⁴⁵ Tam ti an ok'lek pále'tsik ani an fariseotsik in ach'a' an junbaxtaláb xin ulu na Jesús, in exbaytsik ke jajá'tsik k'wajat ti t'ilnal. ⁴⁶ In le'na'tsik tám kin yak'wa', por in jik'náltsik an atikláb, kom an atiklábtsik in belál ke na Jesús k'al a Dios ti abnék ti t'iltsix.

22

An junbaxtaláb k'al tin kwenta an ajíblomsik ban tomkixtaláb

¹ In óntsi tám juní ti káw na Jesús k'al i junbaxtaláb k'i ani in utsa'tsik enché':

² —Xan tu tak'ix na Dios in junwal jelti jun i tomkixtaláb xi jun i pulek tak'ix in t'aja' abal nin chakámil. ³ In aba' nin t'ojnáliltsik abal kin kaniy xi k'wajatichtsik kanidh, por jeché'tsik yab in le'na' ka k'ale. ⁴ In aba' juní k'e'et nin t'ojnáliltsik ani in utsa' enché': “Ka utsa' xi k'wajatichtsik kanidh abal t'ojojodhich u ko'ol an k'apné. Ka utsa' abal chemdhatsich an bákatsik, an ko'néltsik xi k'osdha' ani ejtalich k'wajat t'ojojodh; ka utsa' abal ka tsíchichtsik.” ⁵ Por xi kanidhtsik yab in t'aja' ti k'ij. Jún k'ale bin ale, jún k'ale xon tin t'ajál nin álimtal ⁶ ani xi k'e'ettsik, in yak'wa' nin t'ojnáliltsik an pulek tak'ix, in at'ax t'ajtsitsik ani in chemdha'. ⁷ Tam ti an pulek tak'ix in ach'a' jeché', chakuy t'ajat ani in aba' nin soldadojiltsik kin chemdha' jachan' an chemdhax iniktsik ani abal kin tsiktsi tin bitsówil. ⁸ Tayíl in utsa' enché' nin t'ojnáliltsik: “Ejtalich k'wajat t'ojojodh abal an tomkixtaláb, por jachan' xi kanidhtsik yab xóna' in tomnál ka

tsích. ⁹ Pos ki k'aletsik pé xon tu xay'manal an bél ani ka kaniy ban tomkixtaláb ejtalk'i xita' ka ela'tsik.” ¹⁰ Kale tám an t'ójontsixtsik ban bél ani in junku ejtal xin ela'tsik, xi alwa' iniktsik ani xi at'ax iniktsik. Anchan' ti ts'utsich an altá k'al an atiklábtsik.

¹¹ Ochich tám an pulek tak'ix kin chu'u xi kanidhtsik ani in chu'u jun i inik xi ta' jeye ti k'wajat, por yab xeketlidh jelt xan tu xeketlinal jun xita' xu k'alel ba jun i tomkixtaláb. ¹² Ani in utsa' enché': “Ja'úb, ¿jan ta ochenek teché' ani yab i xeketlidh jelt xan tu xeketlinal jun xita' xu k'alel ba jun i tomkixtaláb?” Por yab t'ajat xata' in ulu. ¹³ An pulek tak'ix in utsa' tám enché' xi k'wajattsik ti t'ojójol: “Ka wik'a' bin akan ani bin k'ubak ani ka káldha' eléb ban jik'waxtaláb, xon ti ne'ech ti uk'nal ani ti rech'ech'él nin kamab.” ¹⁴ Pos yán t'ajat xi kanidhtsik, por wé' t'ajat xi takudhtsik.

An jalbixtaláb k'al tin kwenta xu pidhnal an lej pulek tak'ix romano

(Mr. 12:13-17; Lk. 20:20-26)

¹⁵ K'ale tám an fariseotsik ani in t'aja' i káw abal kin aliy xan ti kin uwa'tsik kin t'aja' kin ulu jun xata' yab alwa' na Jesús ani anchan' kin ejto kin ólna'. ¹⁶ Jaxtám tin aba' cháb óx nin kidhtaltsik junax k'al nin kidhtaltsik jeye na Erodos ani utsan enché' na Jesús:

—Ok'tsix, i cho'ób abal tsubax xowa' a ulal ani a ok'tsixnál in lujtalk'i xan tu tak'ix na Dios ani yab a ódhál ti kwenta xant'éy in ulal an iniktsik, pos yab a telál an iniktsik eblidhk'i. ¹⁷ Pos ti ku utsa': ¿Alwa'xe' ki pidha' ti jalbixtaláb an lej pulek tak'ix romano o yaba'?

18 Por na Jesús in chu'u abal k'wajatk'i ti tak-tamiyáb ani in utsa'tsik enché':

—K'ambixtsik, ¿jant'ók'i tin taktamiyaltsik? 19 Ti kin óltsi jun i pat'ál tumín xi k'ál tu t'ajnal an jalbixtaláb.

Pidhan tám jun i denario. 20 Konyattsik tám enché' k'al na Jesús:

—¿Jita' in wal ani in bij xi jeché' k'wajat ch'ilbadh?

21 Tók'oyat enché':

—An lej pulek tak'ix romano.

Utsantsik tám enché' k'al na Jesús:

—Pos ka pidha' an lej pulek tak'ix romano xowa' in lujyal kin bach'u ani ka pidha' na Dios xowa' Jajá' in lujyal kin bach'u.

22 Tam tin ach'a'tsik jeché', labantsik t'ajat. Jilan tám na Jesús ani k'aletsik.

An konoxtaláb k'al tin kwenta max u ejel ti ít an chemélomtsik

(Mr. 12:18-27; Lk. 20:27-40)

23 Jayéchk'i jachan' a k'ítsá, k'ale ti álnáb na Jesús k'al cháb óx i saduseotsik. Jeché' an saduseotsik, in ulal ke an chemélomtsik yabich u ejel ti ít; jaxtám ti konyat enché' na Jesús:

24 —Ok'tsix, na Moisés in ulu ke max jun i tomkidh inik ka chemech ani yab kin jila' i chakamtsik, nin kidháb yejat ka tomkin k'al jachan' an chemtsidh mímláb abal kin kó'oy i chakamtsik jelti max in chakámil nin kidháb xi chemech. 25 Pos alwa'ich, k'al wawá' tá'wi'ik ti k'wajat búk i kwitóltsik in kidhábk'itsik. Xi jidhtal tomkin ani chemech. Kom yab in jila' in chakámiltsik, in jiltsi an tin tomtal nin chabtal

kidháb. ²⁶ Anchan' jeye ti támun k'al xin chabtal, k'al xin oxtal ani anchan' ti támun k'al xi búk an kwitóltsik. ²⁷ Más tayíl chemech jeye an mímláb. ²⁸ Tam ka ejech ti ít an chemélomtsik, ¿K'al jowa' já' xi búk an kwitóltsik ti ne'ech ti tomikláb jachan' an mímláb, abal ejtal an kwitóltsik in tomiknámal?

²⁹ Tók'oyattsik enché' k'al na Jesús:

—Tatá'tsik i uk'pinék t'ajat ta k'wajat, abal yab a exláltsik an T'okat Dhuslab nibal nin cháp na Dios.

³⁰ Pos tam ka ejech ti ít an chemélomtsik, yabich ne'ech ti tomkinaltsik nibal ne'ech ti pidhnáb xita' abal ka tomkin, pos ne'ech ka k'wajaytsik jelti nin t'okat abatwálejiltsik na Dios xi k'wajattsik walk'i'. ³¹ Por k'al tin kwenta max u ejel ti ít an chemélomtsik, ¿yabxe' a ajyámaltsik xan ti na Dios tin ulu, tam tin ulu enché'?: ³² “Naná' tin Diosil na Abraham, na Isák ani na Jakob.” Na Dios yab in Diosil i chemélomtsik, in Diosil xi k'wajattsik ejat.

³³ Tam ti an atiklábtsik in ach'a' jeché', labantsik t'ajat xan tin ach'a' u ok'tsix na Jesús.

An tak'ixtaláb xi más uluts
(Mr. 12:28-34)

³⁴ Tam ti an fariseotsik in cho'óbna' abal na Jesús tók'nék in lujtalk'i ani an saduseotsik yab in ela' xan ti ka tók'on, junkun an fariseotsik ³⁵ ani jún ti éb xin wilál nin tak'ixtal na Dios, in le'na' kin taktamiy. Jaxtám tin konoy enché':

³⁶ —Ok'tsix, ¿jowa' já' an tak'ixtaláb xi más uluts xi k'wajat dhutsadh bin tak'ixtal na Dios xin jilám dhutsadh na Moisés?

³⁷ Tók'oyat enché' k'al na Jesús:

—“Ka k'ak'na' an Ok'óxláb na Diosil k'al ejtal na itsích, k'al ejtal na ejattal ani k'al ejtal na chalab.”

³⁸ Jeché' ja'ich an tak'ixtaláb xi más uluts ani xi más ultaláb. ³⁹ Nin chabtal, in junwal jeye jelti xin jidhtal: “Ka k'anidha' xi k'e'ettsik jelt xan ta k'anidhál tabá'.” ⁴⁰ Jeché' cháb an tak'ixtaláb ja'ich nin tujtal ejtal nin tak'ixtal na Dios xin jilám dhutsadh na Moisés ani xin jilám dhutsadh an t'ítsixtsik.

¿K'al jita' k'ál tu chakámláb an Kristo?

(Mr. 12:35-37; Lk. 20:41-44)

⁴¹ Lejat an fariseotsik bél ta' ti k'wajat junini',
⁴² konyattsik enché' k'al na Jesús:

—¿Jant'éy a chalpayaltsik k'al tin kwenta an Kristo? ¿K'al jita' k'ál tu chakámláb?

Tók'oyat enché':

—K'al an pulek tak'ix Dabid.

⁴³ Utsantsik tám enché' k'al na Jesús:

—¿Jant'ók'i pé tám na Dabid, ti ijtsiyat k'al an T'okat Ejattaláb kin bijiy tin Ajátik? Abal na Dabid in ulu enché':

⁴⁴ An Ok'óxláb in utsa' enché' nu Ajátik:

“Ki buxkan tu eját,
asta ke Naná' tu átantsi ejtal xi ti at'ál.”

⁴⁵ Pos max an pulek tak'ix Dabid in bijiy tin Ajátik an Kristo, ¿jant'ók'i pé tám ta ulaltsik ke an Kristo u chakámláb k'al na Dabid?

⁴⁶ Ani k'al ni jun xita' ti ejtowat ka tók'oyat ani asta tam ti tám, jik'eytsik ani ni jun xita' más konoxin xata'.

23

Na Jesús in kawyal an fariseotsik ani an ok'tsixtsik xin wilál an tak'ixtaláb

(Mr. 12:38-40; Lk. 11:37-54; 20:45-47)

¹ Utsan tám enché' an atiklábtsik ani an exóbaltsik k'al na Jesús:

²—An fariseotsik ani an ok'tsixtsik xin wilál nin tak'ixtal na Dios xin jilám dhutsadh na Moisés, in ko'oltsik i awiltaláb abal kin wila' nin tak'ixtal na Dios xin jilám dhutsadh na Moisés. ³ Jaxtám, ka exbantsitsik ani ka t'aja' ejtal xowa' kin ulut-sik; por yab ka wéwna' xowa' in t'ajáltsik, pos jajá'tsik in ok'tsixnál jun xata' ani k'e'et xowa' in t'ajál. ⁴ Pos in ok'tsixnáltsik xata' xi t'ojláb t'ajat ani in utsál an atiklábtsik kin t'aja'; por jajá'tsik yab in t'ajál nibal ela' wé', jelt tam jun xita' in t'ajál jun i kitáláb altsik ani in kitáyal xi k'e'ettsik, por jajá'tsik nibal ela' in lé' kin taka'. ⁵ Ejtal xowa' in t'ajáltsik, in t'ajál abal ka chu'tat k'al an atiklábtsik. Pos in kulbetnáltsik kin ch'at'a' bin pík'ib ani bin okób wetsik an T'okat Dhus-lab, dhutsadh ba juntsik peje' i k'udhk'um. In k'wajbáltsik in k'udhk'úmil k'al más nakdha' in dhutse'líl ké xi k'e'et an atiklábtsik. ⁶ Xon tu t'ajnal i k'apúxnich, in kulbetnáltsik ka buxkan xon ti más ultaláb ani ban atátsik xon tu t'ajnal an junkun-taláb, in kulbetnáltsik ka buxkan ban k'wajtaláb xi ultaláb. ⁷ In kulbetnáltsik ka chapnédhá ti bél k'al an atiklábtsik k'al yantam i k'ak'naxtaláb ani ka bijyat ti ok'tsixtsik.

⁸ Por tatá'tsik yab yejat ka le'na' ke an atiklábtsik ti bijiy ta ok'tsix, pos jún tokot i Ok'tsix a ko'oltsik, ja'ich an Kristo. Ani ejtal tatá'tsik a kidhábk'itsik. ⁹ Yab ka bijiy ta táta' ni jun xita' xi teché' ti chabál, pos jún tokot a Táta' a ko'oltsik, xi k'wajat walk'i'. ¹⁰ Nibal yejat ka walka'tsik ki bijyat ta ok'lek, pos jún tokot i ok'lek wa'ach, ja'ich an Kristo. ¹¹ Xita' in

t'ójontsal xi k'e'et, ja'ich xi más ultaláb k'al tatá'tsik.
¹² Pos xita' kin t'ek'a' tinbá', ne'ech ka cha'ká ani xita' kin cha'ka' tinbá', ne'ech ka t'ek'bá.

¹³ ¡Ch'ojontál a chu'bíl ok'tsixtsik ani fariseotsik xi k'ambix! Abal yab a walkál xi k'e'ettsik ka k'wajách tak'nél k'al na Dios. Pos nibal tatá'tsik yab a lé' ki k'wajay tak'nél k'al na Dios ani nibal a walkál xi k'e'ettsik ka k'wajay tak'nél k'al na Dios.

¹⁴ ¡Ch'ojontál a chu'bíl ok'tsixtsik ani fariseotsik xi k'ambix! Abal a k'ántsál tin k'imá' an chemtsidh mímlábsik ani tayíl, abal ki utsan ke i alwa' inikt-sik, a t'ajálsik i nakdha' óláb. Jaxtám ti más púlek an yajtsiktaláb ne'ech ka bach'utsik.

¹⁵ ¡Ch'ojontál a chu'bíl ok'tsixtsik ani fariseotsik xi k'ambix! Tatá'tsik a lonyal i chabál ani i pujal abal ka ok'tsi jun xita' na belomtal ani tam ki beltsinich k'al jun xita', a t'ajálich ke jachan' an inik ka k'ale más ban k'ibeltaláb ké tatá'tsik.

¹⁶ ¡Ch'ojontál a chu'bíl, jok'ol junkiltsik! xa ulaltsik enché': "Max jun xita' kin lej tsubk'a' jun xata' k'al tin bij an pulek atá xon tu k'ak'náb na Dios, yab xata'; por max kin lej tsubk'a' jun xata' k'al tin bij an oro xi k'wajat taja', yejat tám kin t'aja' xowa' in ulu." ¹⁷ ¡I k'wajattsik jelti max i jok'ol ani yab i chalpadh! Pos ¿jowa' más uluts: an oro, o an pulek atá xon tu k'ak'náb na Dios xin t'okwal an oro? ¹⁸ Ani a ulaltsik jeye enché': "Max jun xita' kin lej tsubk'a' jun xata' k'al tin bij xon tu k'wajbáb an pikbaxtaláb, yab xata'; por max kin lej tsubk'a' jun xata' k'al tin bij an pikbaxtaláb xi taja' k'wajat, yejat tám kin t'aja' xowa' in ulu." ¹⁹ ¡I k'wajattsik jelti max i jok'ol ani yab i chalpadh! Pos ¿jowa' más uluts: an pikbaxtaláb, o xon tu k'wajbáb an

pikbaxtaláb xin t'okwal an pikbaxtaláb? ²⁰ Pos xita' in lej tsubk'ál jun xata' k'al tin bij xon tu k'wajbáb an pikbaxtaláb, yab tokotk'i k'wajat in lej tsubk'ál jun xata' k'al tin bij xon tu k'wajbáb an pikbaxtaláb, k'álich jeye xowa' k'wajat taja'. ²¹ Xita' kin lej tsubk'a' jun xata' k'al tin bij an pulek atá xon tu k'ak'náb na Dios, yab tokotk'i k'wajat in lej tsubk'ál jun xata' k'al tin bij an atá xon tu k'ak'náb na Dios, in lej tsubk'álich jeye k'al na Dios xi k'wajat taja'. ²² Aníl jeye, xin lej tsubk'ál jun xata' k'al tin bij an walk'i', in lej tsubk'álich jeye k'al tin bij nin t'okat k'wajtal na Dios ani k'al na Dios jeye, kom taja' u buxkanal.

²³ ¡Ch'ojontál a chu'bíl ok'tsixtsik ani fariseotsik xi k'ambix! Tatá'tsik a pidhál na Dios xowa' in lujyal kin bach'u k'al an menta, an anís ani an komino, por yabtsik a t'ajál ti k'ij an tak'ixtaláb xi más uluts, ke ja'ich an lujattaláb, an yajnantsixtaláb ani ka bela'tsik na Dios. Jeché' ja'ich yejat ka t'aja'tsik, por yab ka jila' ka pidha' xowa' in lujyal na Dios. ²⁴ ¡Tatá'tsik, jok'ol junkiltsik, a t'ajáltsik xowa' xi yab lej uluts, por yab a t'ajáltsik xowa' xi más uluts. In junwal jelti max a dhikálsik an chí'chim abal yab ka k'ut'u, por jelti max a k'ut'waltsik an ko'nél xin bij kameyo!

²⁵ ¡Ch'ojontál a chu'bíl ok'tsixtsik ani fariseotsik xi k'ambix! Tatá'tsik a junwal jelti an baso ani an talab xi eblidhk'i ti t'akadh, abal alk'idh ta itsích tokot a chalpómstik an kwé'lách ani ka t'aja' xowa' yab lujat. ²⁶ Fariseotsik, tatá'tsik a junwal jelti max i jok'ol, ok'ox ka t'aktsi alk'idh na basojil, na talábil ani t'okatich jeye tám ne'ech ka jilk'on xi eblidh.

27 '¡Ch'ojontál a chu'bíl ok'tsixtsik ani fariseotsik xi k'ambix! Pos a junwaltsik jelti an jólimtaláb xi mukudh ani labidh u xalk'anal eblidhk'i, por alk'idh ts'utsat k'al in beklék i chemélomtsik ani k'al xowa'kichk'i i at'axtaláb. 28 Anchan'tsik teye, eblidh, jelti max i lujat iniktsik, por alk'idh ta itsich tokot a chalpómtsik i k'ambixtaláb ani i walastaláb.

29 '¡Ch'ojontál a chu'bíl ok'tsixtsik ani fariseotsik xi k'ambix! Tatá'tsik a lejkintsal xon ti jolidh an t'ílsixtsik ani a dhibyal nin ch'ilábil an lujat iniktsik, 30 ani a ulaltsik enché': "Max teché'ak tu k'wajat tam ti xe'chinék ni weje' pakéliltsik, yabak i tolmiyámal kin chemdha' an t'ílsixtsik." 31 K'al jeché', a ulalichtsik abal a kidhtal xin chemdhámal an t'ílsixtsik. 32 ¡Pos ka ok'óchtsik ka t'aja' xowa' in tujúmal na weje' pakéliltsik!

33 '¡Tatá'tsik a kidhtal jelti an chan! Yab ne'ech ka ejto ka jek'a'tsik abal yab ki k'ale ban k'ibeltaláb. 34 Jaxtám, Naná' ne'ech tu abtsi ti t'ílsixtsik, ti chalpadhtsik ani ti ok'tsixtsik. Por tatá'tsik ne'ech ka chemdha', taltsik ne'ech ka pajk'iytsik ba peltsidh te', taltsik ne'ech ka cha'awtsik ban atá xon tu t'ajnal an junkuntaláb ani ne'ech ka kajna'tsik bitsow ti bitsow. 35 Jaxtám, tatá'tsik i walbidh k'al nin chemtal ejtal an lujat iniktsik xi chemdhats, asta tam ti chemdhá na Abel an lujat inik asta na Sakarías nin chakámil na Berekías, xi tatá'tsik a chemdha' tamch'ejélidh ban pulek atá xon tu k'ak'náb na Dios k'al xon tu k'wajbáb an pikbaxtaláb. 36 Tsubax tu utsáltsik, ke ejtal jeché' an walastaláb ne'ech kin kitna' an atíklábsik xi jeché' i k'ij.

*Na Jesús in uk'intsi an atiklábtsik xi Jerusalén
(Lk. 13:34-35)*

³⁷ ¡Atiklábtsik xi k'wajíl Jerusalén, xa chemdhál an t'íltsixtsik ani a t'ujbayal nin abatwálejiltsik na Dios xi abtsinal! ¡Yánílich t'ajat u le'námal tu junkutsik, jelt xan ti jun i pák'wlam kwita' in junkuwal nin ts'itsik t'ám tin ál in suts'úts', por yab a le'na! ³⁸ Pos ka ach'a'tsik, an atá xon ta k'ak'nálsik na Dios, ne'ech ka jilk'on walbadh; ³⁹ pos tu utsálsik ke yabich ne'ech ki witsiy ti kin chu'utsik asta kin bajaw an k'ij tam tatá'tsik ne'ech ka ulu enché': "Lábt'ajadh ti k'wajat xi tál tin bij an Ok'óxláb."

24

*Na Jesús in ulu abal ne'ech ka pakwat an pulek
atá xon tu k'ak'náb na Dios
(Mr. 13:1-2; Lk. 21:5-6)*

¹ Kale na Jesús ban pulek atá xon tu k'ak'náb na Dios ani tam ti ne'chich, utukná k'al nin exóbaliltsik ani tujey ti óltsinal xan ti kubadh an pulek atá xon tu k'ak'náb na Dios. ² Por tók'oyattsik enché' k'al na Jesús:

—Xo' a chu'taltsik ejtal jeché', por tsubax tu utsálsik ke yab ne'ech ka jilk'on ni jun i t'ujub t'í'báx. Ejtal ne'ech ka julpá.

*An exólsik xi ne'ech ka wa'chin tam ne'chich ka
ulich an pakwenib
(Mr. 13:3-23; Lk. 21:7-24; 17:22-24)*

³ K'aletsik tám ban ch'én Olibos ani tam ti na Jesús taja' ti buxúl, k'ale ti usnal chinatk'i enché' k'al nin exóbaliltsik:

—Ti ku utsa', ¿jowk'i ne'ech ka támun jeché'?
¿Jant'om exól ne'ech ki chu'u tam i tálich ani tam
u k'unelich an pakwenib?

⁴Tók'oyattsik tám enché' k'al na Jesús:

—Ka kó'oytsik i kwenta abal yab ti ki
k'ambiytsik ni jun xita'. ⁵ Pos yán ne'ech ka tsích
ti k'ambixtsik ani ne'ech kin ulu ke jajá'ich nu
Kristo ani yán ne'ech kin k'ambiy. ⁶ Ne'ech ka
ach'a'tsik ke exom i péjéxtaláb ani ke ítich juní
ne'ech ka tujeý, por yab ki jik'eytsik. Pos anchan'
ko'ol ka támun, por yabél ja'ich an pakwenib. ⁷ Pos
jun i kidhtaláb ne'ech ti péjéx k'al k'e'et i kidhtaláb
ani jun i bitsow ne'ech ti péjéx k'al k'e'et i bitsow;
ne'ech ka wa'chin i k'a'ínab, i yaw'láchtsik ani
ne'ech ka léwék'in an chabál putálk'i. ⁸ Por ejtal
jeché' ja'ich nin tujtal an yajtsiktaláb xi ne'ech
ka támun. Jelti an ch'uk'uxtaláb xin ach'ál jun i
mímláb tam ne'chich kin wa'chiy i chakam.

⁹ Ne'ech tám ki pidhnátsik abal ki at'ax t'ajtsin,
ne'ech ki chemdhátsik ani ne'ech ki at'antsik k'al
ejtal an atiklábtsik k'al Naná'k'i tu kwenta. ¹⁰ Tam
jachan' i k'ij, yán ne'ech kin jila'tsik ti belom,
ne'ech ka chákúxintsik ani ne'ech ka pídnáxintsik
jún ani jún ban awiltaláb. ¹¹ Ne'ech ka wa'chin
yán i k'ambix t'íltsixtsik, xi ne'ech kin ulu ke k'al a
Dios ti abadh ti t'íltsix ani yán i atiklábtsik ne'ech
kin k'ambiy. ¹² Ani k'al tin kwenta abal ne'ech
t'ajat ka wa'chin xowa' yab alwa', yán ne'ech kin
jila'tsik ti k'ánídháx. ¹³ Por xita' kin kuxuy ejtal
jeché', ne'ech ka lo'wat. ¹⁴ Ani jeché' an alwa' t'ilab
k'al tin kwenta xan tu tak'ix na Dios, ne'ech ka
t'ilan putálk'i an k'ay'lá abal ka exlá k'al ejtalk'i

an kidhtalábsik; ani tám ne'ech ka ulchich an pakwenib.

¹⁵ 'Xita' kin ajay jeché', kin exbay: Tam ka chu'utsik an k'ak'adh at'axtaláb xin t'ilámal an t'ílsix Daniel k'wajatich xon tu k'ak'náb na Dios, ¹⁶ tám, xi k'wajattsik ban chabál xi Judea, ki k'aletsik ta chink'onál ban ch'énlom. ¹⁷ Xi k'wajattsik tin éb nin k'imá', yab ka pa'aytsik abal ka ochich kin ik'i' jun xata' altá; ¹⁸ ani xi k'wajattsik bin ale, yab ka witsiy abal kin ik'i' nin wát. ¹⁹ ;Ch'ojontál in chu'bíl an mímlábsik xi ka elan kó'odh jachan' i k'ij o u tsutsúdhom! ²⁰ Ka kontsalsik na Dios abal yab ka támun jeché' tam chamay nibal tam in k'ítsájl i koyóxnich; ²¹ pos jachan' i k'ij, ne'ech ka wa'chin jun i k'ak'adh yajtsiktaláb xi yab jayk'i wa'chinék asta ti tujenek an k'ay'lá, nibal más ne'ech ka wa'chin jayk'i anchan'. ²² Max na Dios yab kin wé'médha' jachan' an pulek yajtsiktaláb, yab xita' ne'ech ka lo'ey; por k'al tin kwenta in k'ánél xi Jajá' in takwyámal, ne'ech kin wé'médha' jachan' an k'ij.

²³ "Tam jachan' i k'ij, max jun xita' ti ki utsa'tsik enché': "Ka tela', jé' k'wajat an Kristo", o "ka tela', nú' k'wajat", yab ka beltsi. ²⁴ Pos ne'ech ka wa'chin i k'ambixtsik xi ne'ech kin ulu ke jajá'ich nu Kristo, o ke jajá'ich xi abadh ti t'ílsix k'al a Dios. Ne'ech kin t'aja' i pakdha' exól ani i pakdha' labandhaxtaláb abal kin k'ambiy an atiklábtsik ani ne'ech kin le'na' kin k'ambiytsik max kin ejto asta xi takudhichtsik k'al na Dios. ²⁵ Exomichtsik tu utsál ejtal xowa' ne'ech ka támun. ²⁶ Jaxtám, max ki utsantsik enché': "Ka tela'tsik, nú' k'wajat ban chabál xon ti yab k'wajtsidh", yab ki k'aletsik ka

chu'u; o max ki utsantsik: “Ka tela'tsik, jé' k'wajat altá”, yab ka bela'tsik. ²⁷ Pos anchan' jelt xan tu lamk'il an léy asta xon tu kalel na k'ítsá ani asta xon tu ochel, anchan' neye ti ne'ech kin tsích Naná', xin abadh abal kin wenk'on neye tin inik. ²⁸ Xon ti k'wajat an chemélom, taja' ne'ech ka junkun an t'ottsik.

Xan ti ne'ech kin tsích Naná', xin abadh abal kin wenk'on neye tin inik

(Mr. 13:24-37; Lk. 21:25-33; 17:26-30, 34-36)

²⁹ Támk'i tam ka wat'éch jeché' an yajtsiktaláb, na k'ítsá ne'ech ka jik'wchín, na ích' yab ne'ech ka tajk'an, na óttsik ne'ech ka kwajlan ani asta an pakdha' chápláb xi k'wajat walk'i' ne'ech ka yoywat. ³⁰ Ne'ech tám ka xalk'an walk'i' nu exólil Naná', xin abadh abal kin wenk'on neye tin inik. Ejtal an kidhtalábsik xi yab u belom xi k'wajattsik ban k'ay'lá, ne'ech ka uk'intsik tam tin chu'utsik Naná', xin abadh abal kin wenk'on neye tin inik, in tál ban tokow xi walk'i' k'al ejtal nu cháp ani nu labidh t'okát. ³¹ Ne'ech ku aba' nu t'okat abatwálejtsik abal k'al jun i chapik jutsuxtaláb i korneta kin junku xu takwyámalsik putálk'i, asta jun pak'e' jun pak'e' an k'ay'lá.

³² 'Ka exbaytsik xowa' ok'tsixtaláb in pidhnál an junbaxtaláb k'al tin kwenta in akan an igo: Tam dhálamich nin k'we'élsik ani exom ti kalel nin xekél, a cho'óbichtsik abal exomich ti k'unel an k'ak'al k'ij. ³³ Anchan' jeye, tam ka chu'utsik ejtal jeché', ka cho'óbna'tsik abal Naná', xin abadh abal kin wenk'on neye tin inik, k'unatich i k'ij ne'ech kin tsích. ³⁴ Tsubax tu utsálsik, ke ejtal jeché' ne'ech ka támun tam yabél chemnek na kidhtaltsik

xi jeché' i k'ij. ³⁵ An chabál ani an walk'i' ne'ech ka taley, por ejtal xowa' u ulu, anchan' ne'ech ka támun.

³⁶ 'Por k'al tin kwenta xowk'i jun bél ti ne'ech kin tsích, yab xita' in cho'ób, nibal an t'okat abatwáletsik xi k'wajat walk'i', nibal nin Chakámil na Dios. Tokot in cho'ób na Dios an Táta'láb.

³⁷ 'Anchan' xan ti támun tam ti xe'chin na Noé, anchan' jeye ti ne'ech ka támun tam kin tsích Naná', xin abadh abal kin wenk'on neye tin inik.

³⁸ Jachan' i k'ij, tam ti yabél tujenek an chapik ábal k'ij, an atiklábtsik in óntsal ti k'apul ani ti uch'al, ti tomkinaltsik ani ti pidhnax tin chakámiltsik abal ka tomkin, asta tam tin bajaw xowk'i na Noé ti ochichich ban tan atá; ³⁹ ani yab in exbaytsik asta tam ti ulchich an chapik áb ani chemechtsik ejtal.

Anchan' jeye ti ne'ech ka támun tam kin tsích juní Naná', xin abadh abal kin wenk'on neye tin inik.

⁴⁰ Tam jachan' i k'ij, cháb i iniktsik xi k'wajat ti t'ojnal junax bin ale, jún ne'ech ka júná ani jún ne'ech ka jilan. ⁴¹ Cháb i mímlábtsik xi k'wajat ti che'el junax, jún ne'ech ka júná ani jún ne'ech ka jilan.

⁴² 'Yabtsik pé ki k'wajay uk'pipidh kom yab a cho'óbsik xowk'i ti ne'ech kin tsích juní. ⁴³ Por ka cho'óbna'tsik jeché', ke max jun i dhabal atá in cho'ób xowk'i jun bél ti ne'ech ka ulich an kwé', yab ne'ech ka wayich ani yab ne'ech kin walka' ka ochich an kwé' tin k'imá' abal ka kwé'yat.

⁴⁴ Jaxtám, yab ki k'wajaytsik teye uk'pipidh, pos tam yabtsik a t'ílóm, ne'ech kin tsích Naná', xin abadh abal kin wenk'on neye tin inik.

*An t'ójontsix xi alwa' ani an t'ójontsix xi yab alwa'
(Lk. 12:41-48)*

⁴⁵ 'Jitam já' an alwa' t'ójontsix xin t'ajál xowa' ka utsan, xu jilnal k'al nin ajátik punk'udh abal kin k'apundha' xan ti yejat ejtal xi k'wajat bin k'imá' an ajátikláb? ⁴⁶ K'ijidh abal an t'ójontsix xi ka elan k'al nin ajátik tam ka witsiy, in t'ajál xowa' jilnék kin t'aja'. ⁴⁷ Tsubax tu utsálsik, ke ne'ech ka k'wajbá k'al nin ajátik abal kin beletna' ejtal xowa' in ko'ol an ajátikláb. ⁴⁸ Por max jachan' an t'ójontsix ja'ich jun i at'ax inik ani kin chalpay ke nin ajátik yab ne'ech ka witsiy jik'at, ⁴⁹ ka tujeý kin at'ax t'ajtsitsik xi k'e'et nin at t'ojnaltsik, ka k'wajách ti k'apul ani ti uch'al k'al an uch'álsik, ⁵⁰ tam ka witsiy nin ajátik tam yab xata' in t'ílóm, nibal in cho'ób max ne'ech ka witsích, ⁵¹ ne'ech ka pidhan jun i yajtsiktaláb púlek k'al nin ajátik ani ne'ech ka k'wajbá abal kin tamu jelt xan ti ne'ech kin tamu an k'ambixtsik. Taja' ne'ech ti uk'nal ani ti rech'ech'él nin kamab.

25

An junbaxtaláb k'al tin kwenta xi láju an tsidhantsik

¹ 'Xan tu tak'ix na Dios, in junwal jelti láju i tsidhantsik xin téyna' i tajbaxtalábtsik xu joltsinál ti gás ani k'aletsik kin bach'u an tomkinél inik. ² Bó' xi jajá'tsik chalpadh t'ajat ani xi bó' yaba'. ³ Xi yabtsik chalpadh, tam tin júna' nin tajbaxtalábiltsik, yab in júna'tsik i gás abal kin baltsi ti ít tam kin tala'; ⁴ por xi chalpadhtsik, in júnámaltsik i boteya ts'utsat k'al i gás, yab tokotk'i xi baltsidh nin tajbaxtalábiltsik. ⁵ Kom an tomkinél

inik owéch ani yab u ulel, tujeý ti onk'al wayal ejtal an tsidhantsik ani tayíl wayichtsik. ⁶ Tam ti ch'ejel akalich xóna', ach'atmé in kawidh káwintal jun xita' xin ulu kawidh enché': "¡Ná'ich tál an tomkinél inik, ki kaletsik ka bach'u!" ⁷ Ejtal jachan' an tsidhantsik ch'akay abal kin t'ojojoy nin tajbaxtalábilsik. ⁸ Utsan tám enché' an tsidhantsik xi chalpadh k'al xi yabtsik chalpadh: "ti ku pidha' weye wé' an ti gás abal exomich ti tepel ni tajbaxtalábil." ⁹ Por tók'on enché' an tsidhantsik xi chalpadh: "Yaba', xib yab tám ne'ech ka kidhey abal wawá' nibal abal tatá'tsik. Más alwa' ki k'ale ka ch'a'aytsik xon tu nujnal ani ka ch'a'ay abal tatá'tsik." ¹⁰ Por lejat xi bó' an tsidhantsik k'alnek ti ch'a'um an ti gás, ulich an tomkinél inik. An tsidhantsik xi ta' ti k'wajat t'ojodhtsik, ochichtsik ja' junax k'al an tomkinél inik ban tomkixtaláb ani tayíl mapyat an wi'leb. ¹¹ Tayíl ulich xi bó' an tsidhantsik ani in ulutsik enché': "¡Ajátik, ajátik, ti ku japtsi!" ¹² Por tók'oyattsik enché': "Tsubax tu utsálsik ke yab tu exlál."

¹³ Utsantsik tám enché' k'al na Jesús:

—Yabtsik pé ki k'wajay i uk'pipidh, pos yabtsik a cho'ób xowk'i jun bél ti ne'ech kin tsích Naná', xin abadh abal kin wenk'on neye tin inik.

An junbaxtaláb k'al xi óx an t'ójontsixtsik

¹⁴ Xan tu tak'ix na Dios in junwal jelti jun i inik, xi tam ti ne'chich ka k'aléch píl bitsow, in kaniy nin t'ojnálilsik ani in pidha'tsik ti tumín kin t'ójondha'.

¹⁵ Jún ti éb in pidha' bo' mil i pat'ál tumín, jún chab mil ani xi jún in pidha' mil i pat'ál tumín; pidhan juntsik ti éb xantik'i ti chu'tat ne'ech kin

ejto kin t'ójondha' ani tayíl, k'ale tám ów ti belal. ¹⁶ An t'ójontsix xin bach'u bo' mil i pat'ál tumín, in t'aja' i álimtaláb k'al an tumín ani in áta' anílk'i in yaníl. ¹⁷ An t'ójontsix xi jiltsin chab mil, anílk'i jeye tin t'aja' ani in áta' jeye chab mil más. ¹⁸ Por xi pidhan tokot mil k'al nin ajátik, k'ale kin cholk'a' i chabál ani in ta'pa' taja' an tumín.

¹⁹ 'Más tayíl, witsiy nin ajátik jachan' an t'ójontsixtsik ani tujeý kin t'aja' i kwenta k'al jajá'tsik. ²⁰ Ulich ok'ox xin bach'úmal bo' mil i pat'ál tumín, in pidha' nin ajátik bél bo' mil ani in utsa' enché': "Ajátik, bo' mil i pat'ál tumín tin pidha' ani jé' k'wajat bo' mil más xu áta' k'ál." ²¹ Utsan enché' k'al nin ajátik: "Alwa' t'ajat, tatá' i alwa' t'ójontsix ani i lujat; kom a t'ójondha' alwa' xowa' wé' tu pidha', ne'ech tu pidha' más. Ki ochich ani ki kulbé k'al naná'." ²² Tayíl ulich jeye an t'ójontsix xin bach'úm chab mil i pat'ál tumín ani in ulu enché': "Ajátik, tin pidha' chab mil i pat'ál tumín ani jé' k'wajat chab mil más xu áta' k'ál." ²³ Utsan enché' k'al nin ajátik: "Alwa' t'ajat, tatá' i alwa' t'ójontsix ani i lujat; kom a t'ójondha' alwa' xowa' wé' tu pidha', ne'ech tu pidha' más. Ki ochich ani ki kulbé k'al naná'." ²⁴ Por tam ti ulich an t'ójontsix xin bach'úmal mil i pat'ál tumín, in utsa' enché' nin ajátik: "Ajátik, naná' u cho'ób abal tatá' kidhat t'ajat a konyal, ke i k'ójol xon ti yab i ómámadh ani a junkuwal nin walíl an t'ayabláb xon ti yab a buk'úmal i iyaláb. ²⁵ Jaxtám tu jik'na', in k'ale ani u jolij na tumínal al chabál. Por jé' k'wajat xi tin pidhámal." ²⁶ Tók'oyat enché' k'al nin ajátik: "At'ax t'ojnal ani óbe, max a cho'óbich abal

in k'ójol xon ti yab in ómámadh ani u junkuwal nin walíl an t'ayabláb xon ti yab u buk'úmal i iyaláb, ²⁷ ¿jant'ók'i ti yab a k'wajba' nu tumínal xon tu t'ójondháb abal tam kin witsiy, ku bach'u nu tumínal k'álich xowa' in átámal?" ²⁸ Utsan tám enché' k'al an ajátikláb xi ta' ti k'wajattsik: "Ka k'ántsi xin ko'ol mil an pat'ál tumín ani ka pidha' xin ko'ol láju i mil. ²⁹ Pos xita' xin ko'ol, ne'ech ka pidhan ani ne'ech kin k'ó'oy más yán; por xi yab in ko'ol, ne'ech ka k'ántsin asta xowa' in chalpayal in ko'ol. ³⁰ Ani jeché' an t'ójontsix xi yab xata' ti alwa', ka káldha' eléb ban jik'waxtaláb, xon ti ne'ech ti uk'nal ani ti rech'ech'él nin kamab."

Xan ti ne'ech ti lújundháb an atiklábtsik

³¹ Tam Naná', xin abadh abal kin wenk'on neye tin inik kin tsích k'al ejtal nu labidh t'okát ani k'al ejtal nu t'okat abatwálejiltsik, tám ne'ech kin buxkan bu labidh t'okat k'wajtalábil abal tin tak'ix. ³² Ejtal an atiklábtsik ne'ech ka junkun tu tamét ani tám ne'ech ku takuytsik, jelt xan ti an belkol borrego in k'wajbál píl an borregotsik ani píl jeye an chibotsik. ³³ Ne'ech kin k'wajba' an borregotsik tin eját ani an chibotsik tin k'watab. ³⁴ An Pulek Tak'ix ne'ech tám kin utsa' enché' xi k'wajattsik tin eját: "Jala'ichtsik, xi lábt'ajadhichtsik k'al nu Táta' ani ka bach'úchtsik xon ti ne'ech ta tak'ix, xi bijtsidhich ne'ech ka tak'iy asta tam ti tujeyk'i an k'ay'lá. ³⁵ Pos in k'a'ay ani tin k'apundha'tsik; in tsikey ani tin pidha'tsik ti ja'; in xe'chin jelti píl inik ani tin koydha'tsik. ³⁶ U yéntsi u k'udhk'úmil ani tin pidha'tsik; in yaw'lách ani tin álna'tsik; in wik'an ani i k'aletsik ti kin álna'." ³⁷ Xi lujattsik ne'ech

tám kin ulutsik enché': "Ajátik, ¿jowk'i ta k'a'inek ani tu k'apundhámal? O ¿jowk'i ta tsikenek ani tu pidhámal ti ja'? ³⁸ ¿Jowk'i ta xe'chinék jelti píl inik ani tu koydhámal? O ¿a yéntsámal a k'udhk'úmil ani tu pidhámal? ³⁹ ¿Jowk'i ta yaw'lámadh o i wik'nék ani u k'alnek tu álna'?" ⁴⁰ Ani ne'ech ka tók'oyattsik enché' k'al an Pulek Tak'ix: "Tsubax tu utsálsik, ke ejtal xowa' a t'ajtsi jún nu at kidhábsik, maske yab lej ultaláb, Naná' tin t'ajtsámalsik."

⁴¹ 'An Pulek Tak'ix ne'ech jeye tám kin utsa' enché' xi k'wajattsik tin k'watab: "Ki wixk'intsik teché' k'al Naná', atiklábtsik xi at'ax; ki k'aléchtsik ban k'amal xi yab jayk'i u tepel xi k'wajat t'ojodh abal an lej at'ax ani abal nin t'ójontsixeltsik. ⁴² Pos in k'a'ay ani yab tin k'apundha'tsik; in tsikey ani yabtsik tin pidha' ti ja'; ⁴³ in xe'chin jelti píl inik ani yabtsik tin koydha'. U yéntsi u k'udhk'úmil ani yabtsik tin pidha'; in yaw'lách ani in wik'an ani yabtsik i k'ale tin álna'." ⁴⁴ Ne'ech tám kin ulutsik jeye enché': "Ajátik, ¿jowk'i ta xe'chinék ta k'a'íl, ta tsikél, jelti píl inik, a yéntsal a k'udhk'úmil, ta ya'ul, o ta wik'nél ani yab tu tolmiyámal?" ⁴⁵ Ani ne'ech ka tók'oyattsik enché' k'al an Pulek Tak'ix: "Tsubax tu utsálsik, ke ejtal xowa' yab a t'ajtsi ni jun xita', maske ja'ich xi yab lej ultaláb, yab jeye tin t'ajtsámalsik Naná'." ⁴⁶ Jeché'tsik ne'ech ban yajtsiktaláb ani xi lujattsik ne'ech kin bach'u an xe'chintaláb xi yab in ko'ol in ok'ontal.

26

U chalpayáb xan ti ka uwan abal ka yak'wan na

*Jesús**(Mr. 14:1-2; Lk. 22:1-2; Jn. 11:45-53)*

¹ Tam ti na Jesús in ok'oy kin ulu ejtal jeché', in utsal' enché' nin exóbaliltsik:

² —Jelt xan ta cho'óbichsik, té' cháb a k'ítsá ne'ech kin bajúch in ajíb an paskwa; ani Naná', xin abadh abal kin wenk'on neye tin inik, ne'ech kin pidhná abal kin chemdhá pajk'idh ban peltsidh te'.

³ Jachan' i k'ij, an ok'lek pále'tsik, an ok'tsixtsik xin wilál nin tak'ixtal na Dios xin jilám dhutsadh na Moisés ani nin ok'lékil an judiotsik, junkuntsik bin elébil nin k'imá' na Kayfás, nin ok'lékil an pále'tsik. ⁴ Taja', in t'aja'tsik i káw abal kin chalpay xan ti kin uwa' kin yak'wa' na Jesús k'al i k'ambixtaláb ani kin chemdha'. ⁵ Por in ulaltsik enché':

—Yab ki yak'wa' tam exom an ajib abal yab ka k'wajaysik ti péjéx an atikláb.

*Jun i mímláb in joltsi ti niwiytaláb bin ók' na Jesús
(Mr. 14:3-9; Jn. 12:1-8)*

⁶ Na Jesús k'wajat Betania, bin k'imá' na Simón xin kó'yámal an k'wajat at'ax t'ít'; ⁷ ani utukná k'al jun i mímláb xin tsi'dhál jun i frasko xi t'ajadh k'al i alabastro ts'utsat k'al i niwiytaláb xi kajbidh. Tam ti na Jesús k'wajat ban mesa, joltsin an ti niwiytaláb bin ók' k'al an mímláb. ⁸ Tam ti an exóbaltsik in chu'u jeché', chakuytsik ani in ulu enché':

—¿Jant'ók'i ti odhná jeché' an niwiytaláb? ⁹ Ka nujwatwi'ik kajbidh jeché' an niwiytaláb abal ka pidhan an ti tumín an ch'ojontálsik.

¹⁰ Ach'antsik k'al na Jesús ani utsantsik enché':

—¿Jant'ók'i ta it'ixbédhátsik jeché' an mímláb? Jeché' xowa' tin t'ajtsi, alwa' t'ajat. ¹¹ Pos an ch'ojontátsik ech'ek'i ne'ech ka k'wajay k'al tatá'tsik, por Naná' yab ech'ek'i ne'ech kin k'wajay k'al tatá'tsik. ¹² Xowa' in t'aja' jeché' an mímláb, tam tin joltsi an ti niwiytaláb bu t'u'úl, ja'ich abal ti kin t'ojojontsi an tu t'u'úl abal ka k'wajách t'ojojodh tam ka jolyat. ¹³ Tsubax tu utsá'tsik, ke xón'tikichk'i ka t'ílan jeché' an alwa' t'ilab ba putá'lk'i an k'ay'lá, ne'ech jeye ka t'ílan xowa' in t'aja' jeché' an mímláb abal ka chalpayat.

Na Judas in ulu abal ne'ech kin chinat pidhna' na Jesús

(Mr. 14:10-11; Lk. 22:3-6)

¹⁴ Jún ti éb xi lajucháb an exóbaltsik, xu bijyáb ta Judas Iskariote, k'ale ti káw k'al an ok'lek pále'tsik ¹⁵ ani in utsa'tsik enché':

—¿Jáy i pat'ál tumín ne'ech ti kin pidha'tsik max tu pidha'tsik an ta Jesús?

Útsan tám k'al an ok'lek pále'tsik abal ne'ech ka pidhan jun inik láju i pat'ál tumín xi t'ajadh k'al i plata. ¹⁶ Ani asta tam ti tám, na Judas in tuju kin aliy xan ti kin pidhna' na Jesús.

An t'okat k'apúxnich xin jila' ka t'ajnal an Ajátikláb

(Mr. 14:12-25; Lk. 22:7-23; Jn. 13:21-30; 1 Ko. 11:23-26)

¹⁷ Tin jidhtal k'ítsájil an ajib tam u k'apnal an pan xi yab jilbédhats k'al an jilbédhaxtaláb k'oye, an exóbaltsik utey ba na Jesús ani in konoytsik enché':

—¿Jón' ta lé' ki t'ojojoy an k'apné' abal ka k'apu an wiyadh borrego tin kwenta an paskwa?

18 Tók'oyattsik enché' k'al na Jesús:

—Ki k'aletsik ban bitsow bin k'imá' jun i inik ani ka utsa'tsik enché': “An Ok'tsix in ulu enché': Exomich in bajwal an ora xowk'i ne'ech kin chemdhá ani ba na k'imá' ne'ech ku k'apu an k'apné' k'al tin kwenta an paskwa junax k'al nu exóbaliltsik.”

19 An exóbaltsik in t'aja' xan ti utsantsik k'al na Jesús ani in t'ojoytsik an k'apné' abal tin kwenta an paskwa.

20 Tam ti jik'wchin, na Jesús buxkan ti k'apul ban mesa junax k'al xi lajucháb nin exóbaliltsik; 21 ani lejat k'wajat ti k'apulstik, in ulu enché':

—Tsubax tu utsá'lsik, ke jún ti éb xi tatá'tsik ne'ech ti kin pidhna' ban atiklábtsik xi tin at'ál.

22 T'e'pintsik tám t'ajat ani tujej ti konoxtsik juntsik ti juntsik enché':

—Ajátik, ¿awxe' naná'?

23 Tók'on na Jesús ani in ulu enché':

—Xita' xi k'wajat ti k'apul junax k'al Naná' ban talab, ja'ich xi ne'ech ti kin pidhna'. 24 Naná', xin abadh abal kin wenk'on neye tin inik, ne'ech ku wat'na' ejtal xowa' in ulal an T'okat Dhuslab k'al Naná' tu kwenta; por ¿ch'ojontál in chu'bíl an inik xi ti kin pidhna'! Másakwi'ik alwa' abal jajá' max yabak wa'chinék ti chakam.

25 Káwin tám na Judas, xi k'ál ti ne'ech ka pidhná ani in ulu enché':

—Ok'tsix, ¿naná'xe'?

Tók'oyat enché' k'al na Jesús:

—Tatá'.

26 Lejat k'wajattsik ti k'apul, na Jesús in téyna' an pan ani in pidha' ti jalbintsixtaláb na Dios. In

peja' tám an pan, in pidha' nin exóbaliltsik ani in ulu enché':

—Ka bach'utsik ani ka k'apu, jeché' ja'ich nu t'u'úl.

²⁷ Tayíl in téyna' jun i lejab baltsidh k'al i yajtsik uxnél, in pidha' ti jalbintsixtaláb na Dios, in pidha' nin exóbaliltsik ani in utsa'tsik enché':

—Ka uch'a'tsik ejtal ta éb jeché' an yajtsik uxnél,
²⁸ pos jeché', ja'ich nu xich'ál xi ne'ech kin jalbíl na' an ít lejkintaláb. Ja'ich xi ne'ech ku wak'la' tam kin chemdhá abal yán xita' tin alwa'bíl ani abal ka pakwlantsatich tin walastalábiltsik. ²⁹ Pos tu utsátsik ke yabich ne'ech kin witsiy ku uxtsi tin ja'líl an uba asta kin bajaw xowk'i ne'ech ku uch'a' k'al tatá'tsik an ít yajtsik uxnél xon tu tak'ix nu Táta'.

Utsan na Pedro abal ne'ech kin ulu ke yab in exlál na Jesús

(Mr. 14:26-31; Lk. 22:31-34; Jn. 13:36-38)

³⁰ Tam ti ok'onich ti ajattsik, k'aletsik ban ch'én xu bijyáb Olibos. ³¹ Utsantsik tám enché' k'al na Jesús:

—Ejtal tatá'tsik ne'ech ti kin jila'tsik jeché' i akal; pos an T'okat Dhuslab in ulal enché': “Ne'ech ku chemdha' an belkol borregotsik ani ne'ech ka buk'ey an borregotsik.” ³² Por tam kin ezech ti ít, ne'ech kin okxin kin k'ale Galilea ani tatá'tsik tayíl.

³³ Tók'oyat tám enché' k'al na Pedro:

—Maske ejtal ti ki jila', naná' yaba'.

³⁴ Utsan tám enché' k'al na Jesús:

—Tsubax tu utsál ke jeché' i akal, tam yabél dhájnék an pek'el, óxíl ne'ech ka ulu ke yab tin exlál.

³⁵ Por utsan enché' k'al na Pedro:
 —Maske kin utsan ke ne'ech kin chemdhá junax
 k'al Tatá', yab ne'ech ku ulu ke yab tu exlál.
 Ani ejtal an exóbaltsik anílk'i tin ulu.

*Na Jesús k'ale ti ól ban chakam alevelá xín bij
 Jetsemaní*

(Mr. 14:32-42; Lk. 22:39-46)

³⁶ Ulich tám na Jesús k'al nin exóbaliltsik ba jun i
 kubtaláb xín bij Jetsemaní ani in utsa'tsik enché':
 —Ki buxkantsik teché', lejat Naná' in ne'ech nú'
 tin ól.

³⁷ In júna' na Pedro ani chablam nin chakámiltsik
 na Sebedeo ani tujeý kin ach'a' jun i pulek
 t'e'pintaláb tin itsích. ³⁸ Utsantsik tám enché' k'al
 na Jesús:

—U ach'ál tu ejattal jun i pulek t'e'pintaláb xi
 ne'ech ku chémay. Ki jilk'ontsik teché' ani yab ki
 wayichtsik.

³⁹ K'ale tám na Jesús lej wé' tú' ani', tudhlan kutúl
 asta chabál, ólan ani in utsa' enché' na Dios:

—Táta', max Tatá' a lé' ka chu'u yab ku wat'na'
 jeché' an yajtsiktaláb, ne'ech ka ejto ti kin
 wixk'intsi; por yab ka t'ájan xan ti Naná' u lé',
 ka t'ájan xan ti Tatá' a lé'. ⁴⁰ Witsiy tám xon ti
 k'wajat nin exóbaliltsik ani u wayaltsik tin ela'. In
 utsa' tám enché' na Pedro:

—¿Yabtsik a ejto ka kuxuy ki k'wajay ejat k'al
 Naná' ela' jun i ora? ⁴¹ Yabtsik ki wayich ani ki ólan
 abal yab ki átátsik k'al an lej at'ax. Tsubax k'e'jle ke
 na ejattal in lé' ka ólan, por na t'u'úl yab likat.

⁴² K'ale juní tin chabtal, ólan ani in ulu enché':

—Táta', max ko'ol ku wat'na' jeché' an yajtsik-
 taláb, ka t'ájan xan ti Tatá' a lé'.

⁴³ Witsiy tám tin chabtal xon ti k'wajat nin exóbaliltsik ani u wayaltsik juní tin ela', kom u mút'nalichtsik t'ajat nin wal k'al an akal. ⁴⁴ In jila'tsik tám, k'ale juní ti ól tin oxtal ani anílk'i juní ti ólan. ⁴⁵ Witsiy tám tin oxtal xon ti k'wajat nin exóbaliltsik ani in utsa'tsik enché':

—Xo' awilich ka óntsitsik ta wayal ani ta koyol. In bajúch an ora xowk'i Naná', xin abadh abal kin wenk'on neye tin inik, ne'ech kin pidhná ban wal-ablomtsik. ⁴⁶ Ki ch'akáchtsik ani wanách; nú'ich tál xi ne'ech ti kin pidhna' abal kin chemdhá.

Yak'wan na Jesús

(Mr. 14:43-50; Lk. 22:47-53; Jn. 18:2-11)

⁴⁷ Bél k'wajat ti káw na Jesús tam ti ulich na Judas, xi ja'ich jún ti éb xi lajucháb an exóbaltsik. K'al jajá', ta' ti tál yán i atiklábsik teykodh k'al i machétsik ani i te'. Abnéktsik k'al nin ok'lékiltsik an pále'tsik ani k'al in ok'lékil an judíotsik. ⁴⁸ Na Judas, xi ne'ech an ti pidhnax, in utsámalichtsik xowa' exól ne'ech kin t'aja', enché' tin utsámaltsik:

—Xi ku ch'uch'bay, ja'ich ka yak'wa'tsik.

⁴⁹ Utey tám ba na Jesús ani in utsa' enché':

—¡Janta uwats, Ok'tsix!

Ani in ch'uch'bay. ⁵⁰ Tók'oyat enché' k'al na Jesús:

—Ja'úb, ¿jant'ók'i ta tsi'nek?

Uteytsik tám, in yak'wa' na Jesús ani in júna' ti wik'nél.

⁵¹ Por jún ti éb xi ta' ti k'wajat k'al na Jesús, in jixóna' nin machétil ani in patíntsi tin xuchun jun in t'ojnáilil an ok'lek pále'tsik. ⁵² Utsan tám enché' k'al na Jesús:

—Ka ta'pa' an machét. Pos ejtal xu péjéxtsik k'al i machét, k'al i machét jeye ti ne'ech ka chemdhá. ⁵³ ¿Yab a cho'ób ke Naná' ne'ech ku ejto ku kontsi nu Táta' ani Jajá' ne'ech ti kin abtsi xo'k'i lajucháb i pakdha' kwene' i t'okat abatwáletsik abal ti kin lo'lo? ⁵⁴ Por max ku t'aja' anchan', ¿jan ti ne'ech ka támun xowa' k'wajat dhutsadh ban T'okat Dhuslab, ke anchan' yejat ka támun?

⁵⁵ Támk'i jachan', utsan enché' an atiklábtsik k'al na Jesús:

—¿Jant'ók'i ta tsi'neksik k'al i machét ani k'al i te' abal ti kin yak'wa', jelti max ne'ech ka yak'wa'tsik jun in kwé'? Tsudhey ka tsudhey in buxkanék k'al tatá'tsik tin ok'tsix ban pulek atá xon tu k'ak'náb na Dios ani yab jayk'i tin yak'wámaltsik. ⁵⁶ Por ejtal jeché' exom ti támnal abal ka t'ájan xan tin dhutsámal an t'ílsixtsik ban T'okat Dhuslab.

Támk'i jachan', ejtal an exóbaltsik in jiloloy kwetém na Jesús ani k'aletsik ti chink'onal.

Na Jesús tin tamét an Junkulom Awiltaláb

(Mr. 14:53-65; Lk. 22:54-55, 63-71; Jn. 18:12-14, 19-24)

⁵⁷ Xin t'aja'tsik ti yák'wal, in júna' na Jesús ba na Kaifás, nin ok'lékil an pále'tsik. Taja', junkunék an ok'tsixtsik xin wilál an tak'ixtaláb ani nin ok'lékil an judíotsik. ⁵⁸ Por na Pedro ów wéwnaxin asta bin elébil nin ok'lékiltsik an pále'tsik. Ochich taja' ani buxkan k'al an belkoltsik abal in lé' kin chu'u xan ti ne'ech ka k'ale ti ok'nal jeché'.

⁵⁹ Nin ok'lékiltsik an pále'tsik, nin ok'lékil an judíotsik ani ejtal an Junkulom Awiltaláb, in ayalt-sik xan ti kin uwa' kin ani' walbiy na Jesús abal kin ejtotsik kin ulu ka chemdhá. ⁶⁰ Por yab in

ela'tsik xan ti kin ani' walbiy, maske yán i k'ambix ólnaxtsik ulich. Por tayíl ulich cháb i k'ambix ólnaxtsik, ⁶¹ xin ulutsik enché':

—Jeché' an inik in ulúm enché': “Ne'ech ku ejto ku paku jeché' an pulek atá xon tu k'ak'náb na Dios ani ku kuba' ti ít ti óx a k'ítsá.”

⁶² Ch'akay tám an ok'lek pále' ani in konoy enché' na Jesús:

—¿Jant'éy a ulal k'al jeché' tin kwenta? ¿Jant'éy in éy xi jeché' i k'wajat ta usnal?

⁶³ Por na Jesús yab tók'on. Utsan tám enché' k'al an ok'lek pále'tsik:

—K'al tin bij na Dios xi ejat, tu kontsal abal ti ku utsa' max tatá'ich lejtal ni Kristo xi Chakámláb k'al na Dios.

⁶⁴ Utsantsik tám enché' k'al na Jesús:

—Naná'. Ani tu utsálsik jeye, ke asta xo' ne'ech tin chu'utsik Naná', xin abadh abal kin wenk'on neye tin inik, buxúl tin eját na Dios xi ejtal in ejtawal kin t'aja'. Ani ne'ech jeye ti kin chu'utsik tam in tál ban tokow xi walk'i'.

⁶⁵ Kom chakuy t'ajat an ok'lek pále'tsik, in mich'óna' nin xekét xin k'wajbím ani in ulu enché':

—Jeché' an inik in odhbijyalich na Dios k'al xowa' in ulal; yabich más i yéntsál ni jun i ólnax. Tatá'tsik a ach'a' xan tin odhbijiy na Dios k'al xowa' in ulu, ⁶⁶ ¿jant'éy xo' a chalpayaltsik?

Jajá'tsik tók'on enché':

—Walbidh ti k'wajat ani yejat ka chemdhá.

⁶⁷ Tubkayat tám bin wal ani cha'wat. Taltsik in pik'iy bin wal ⁶⁸ ani in utsálsik enché':

—Kom Tatá' i Kristo, ¡ti ku utsa' xita' ti cha'aw!

*Na Pedro in ulu ke yab in exlál na Jesús
(Mr. 14:66-72; Lk. 22:56-62; Jn. 18:15-18, 25-27)*

⁶⁹ Tam ti jachan', lejat na Pedro buxúl bin elébil an atá, utukná k'al jun i mímláb xu t'ójontsix taja' ani utsan k'al enché':

—Tatá' junax teye ta xe'ech k'al na Jesús, xi Galilea u k'wajíl.

⁷⁰ Por na Pedro in ulu ke yab ani' tin tamét ejtal xi ta' ti k'wajattsik, enché' tin ulu:

—Yab u cho'ób xant'éy a t'ilál.

⁷¹ Tam ti na Pedro ne'chich ban wi'leb, chu'tat juní k'al k'e'et i mímláb ani an mímláb, in utsa' enché' xi tá'tsik ti k'wajat:

—Jeché' an inik junax jeye ti xe'ech k'al na Jesús, xi Nasaret u k'wajíl.

⁷² Por in ulu juní na Pedro ke yab ani', in lej tsubax ulu enché':

—Yab u exlál jachan' an inik.

⁷³ Más tayíl, utukná na Pedro k'al xi tá'tsik ti k'wajat ani utsan enché':

—Tsubax lejtal, tatá' a kidhtal teye nin exóbaliltsik na Jesús, pos anílk'i teye i káw jelti jajá'tsik.

⁷⁴ Tujey tám na Pedro kin lej tsubax ulu enché':

—Yab u exlál jachan' an inik.

Ani támk'i jachan', dhájan jun i pek'el. ⁷⁵ In chalpána' tám na Pedro xant'éy ti usnék k'al na Jesús: “Tam yabél dhájnék an pek'el, óxílich a ulúmal ke yab tin exlál.” Na Pedro kale eléb ani uk'in t'ajat k'al i t'e'pintaláb.

27

Na Jesús pidhná ba na Pilato

(Mr. 15:1; Lk. 23:1-2; Jn. 18:28-32)

¹ Tam ti tsudhey, ejtal nin ok'lékiltsik an pále'tsik ani nin ok'lékil an judíotsik, in t'aja' i káw xan ti kin uwa'tsik abal kin chemdha' na Jesús. ² In júna'tsik wik'adh na Jesús ani in pidhna' ba na Ponsio Pilato, xi ja'ich an pulek awitaláb.

Xan ti chemech na Judas

³ Tam ti na Judas xin t'aja' ti pidhnax an ta Jesús abal ka chemdhá, in chu'u abal walbiyatich na Jesús, in ach'a' abal yab alwa' xowa' in t'aja', in jalk'uy nin chalab ani k'ale kin witsbantsi xi jun inik láju an tumín an ok'lek pále'tsik ani nin ok'lékil an judíotsik. ⁴ In utsa'tsik enché':

—Naná' u wala' abal u pidhna' ka chemdhá jun i inik xi yab walbidh.

Por tók'oyat enché' k'al jajá'tsik:

—Wawá' yab i kwenta xant'éy a t'aja'. Tatá'ich teye.

⁵ In pet'na' tám na Judas an tumín ban pulek atá xon tu k'ak'náb na Dios, k'ale ani in pala' tinbá'.

⁶ Nin ok'lékil an pále'tsik in pena' an tumín ani in ulutsik enché':

—Yab alwa' ki baliy jeché' an tumín xon tu ta'páb an pikbantsixtaláb, kom in jalbíl in chemtal jun i inik.

⁷ In t'aja'tsik tám i káw abal kin ch'a'ay k'al jachan' an tumín jun i chabál xu bijyáb tin Chabálil i t'ojom pats, xon ti ka jolyat an píl iniktsik.

⁸ Jaxtám ti bijyat jachan' an chabál asta xo', tin “Chabálil i Xich'.” ⁹ Ani anchan', támunich xan tin

ulúmal enché' an t'ílsix Jeremías: In bach'utsik xi jun inik láju an pat'ál tumín xi t'ajadh k'al i plata, nin jalbíl an inik xi an israelitatsik in k'wajbantsi, ¹⁰ ani k'al tin ch'a'aytsik an chabál xu bijyáb tin Chabálil i t'ojom pats, jelt xan tin utsan k'al an Ok'óxláb.

*Tam ti na Jesús k'wajat tin tamét na Pilato
(Mr. 15:2-5; Lk. 23:3-5; Jn. 18:33-38)*

¹¹ Na Jesús júná tin tamét an pulek awiltaláb ani konyat enché' k'al an pulek awiltaláb:

—¿Tatá'xe' nin Pulek Tak'íxal an judíotsik?

Tók'oyat enché' k'al na Jesús:

—Naná'.

¹² Ani tam ti nin ok'lékiltsik an pále'tsik ani nin ok'lékil an judíotsik k'wajat in walbiyal na Jesús, Jajá' yab u tók'nal. ¹³ Utsan tám enché' k'al na Pilato:

—¿Yabxe' a ach'ál ejtal xowa' exom ta usnal?

¹⁴ Por na Jesús yab k'uchun, jaxtám ti labandhájich tokot an pulek awiltaláb ani yabich in cho'ób xant'éy kin chalpay.

*Bijtsin na Jesús abal ne'ech ka chemdhá
(Mr. 15:6-20; Lk. 23:13-25; Jn. 18:38-19:16)*

¹⁵ Pos alwa'ich, tam exomich an ajib, an pulek awiltaláb in walkál jun i wik'nél, xi ka kontsin k'al an atiklábtsik. ¹⁶ Tam ti jachan' i k'ij, ta' ti k'wajat jun i wik'nél xi exlómte t'ajat xu bijyáb ta Barrabás; ¹⁷ ani tam ti an atiklábtsik ta' ti k'wajat junkunék, konyattsik enché' k'al na Pilato:

—¿Jita' a lé' ka chu'utsik ku walka': na Barrabás o na Jesús xu bijyáb ti Kristo?

18 Na Pilato in ulu anchan', kom in cho'ób ke na Jesús pidhnats abal u at'nal.

19 Lejat na Pilato buxúl xon tu lújundhom, abná ti usnal enché' k'al nin tomtal: “Yab ka t'ajtsi xata' jachan' an lujat inik, pos ti akal u kó'oy jun i k'ak'adh watsib k'al Jajá' tin kwenta.”

20 Por nin ok'lékiltsik an pále'tsik ani nin ok'lékil an judíotsik, in pidhkáwliy an atiklábtsik abal kin konoy ka walkantsat ta Barrabás ani ka chemdhá na Jesús. 21 Tawnátsik juní k'al an pulek awiltaláb ani konyattsik enché':

—¿Jita' a lé' ka chu'utsik ku walka' xi jeché' cháb? Jajá'tsik tók'on enché':

—Na Barrabás.

22 Konyattsik enché' k'al na Pilato:

—¿Ani jant'éy ku t'ajtsi na Jesús, xu bijyáb ti Kristo?

Ejtal tók'ontsik enché':

—¡Ka chemdhá pajk'idh ban peltsidh te'!

23 Utsantsik tám enché' k'al an pulek awiltaláb:

—Pos, ¿jant'om walastaláb in t'ajám?

Por jajá'tsik in ulu juní kawidh enché':

—¡Ka chemdhá pajk'idh ban peltsidh te'!

24 Tam tin chu'u na Pilato abal yab xata' ne'ech kin exbay, tokot exomich in péjéxlindhál más an atiklábtsik, in abna' ka ik'tsin ti ja', in t'aka' nin k'ubak tin tamét an atiklábtsik ani in ulu enché':

—Naná' yab u lé' kin walbin k'al nin chemtal jeché' an lujat inik, tatá'tsik a cho'ób xant'éy a t'ajál.

25 Ani ejtal an atiklábtsik tók'on enché':

—¡Wawá' ani ni chakámiltsik ku jilk'on u walbidh k'al nin chemtal!

26 Na Pilato in walka' tám na Barrabás, in abna' ka lekbayat na Jesús ani in pidhna'ich tám abal ka chemdhá pajk'idh ban peltsidh te'.

27 Tayíl, nin soldadojiltsik an pulek awiltaláb in júna'tsik na Jesús ban atá xon tu t'ajnal an lújundhaxtaláb, in junku ejtal an soldadotsik ani wiliyat na Jesús k'al jeché' an soldadotsik.

28 K'o'tsin tám tin k'udhk'úmil ani xeketliyat k'al jun i k'udhk'um xi t'unuyich t'ajat k'al in chákni'. 29 K'wajbantsat jeye bin ók' jun i kwetsotsól dhipadh k'idh ani teykoyat ti te' bin eját k'ubak. U tudhéłtsik tám tin tamét na Jesús ani in labídnáłtsik enché':

—¡Ki k'wajay k'ijidh, Pulek Tak'íxal an judíotsik!

30 Tubkayat jeye, u k'ántsinal an ti te' ani u t'oxyáb k'al bin ók'. 31 Tam ti ok'on ti labídnáb, wék'ontsatich tám an ti chak k'udhk'um, k'wajbantsat xi Jajá' in k'udhk'úmil ani júnájich tám abal ka chemdhá pajk'idh ban peltsidh te'.

Pajk'iyat na Jesús ban peltsidh te'

(Mr. 15:21-32; Lk. 23:26-43; Jn. 19:17-27)

32 Tam tu kalelichtsik, elan jun i inik xu k'wajíl Sirene, xu bijyáb ta Simón ani t'ajtsin ti chápláb abal kin kitnantsi an ti peltsidh te' xin ne'dhál na Jesús.

33 Ulichtsik tám ba jun i chabál xu bijyáb Gólgota. Ti tének káw, Gólgota, in lé' kin ulu: “In chabálıl in beklék in ók' i cheméłom inik.” 34 Taja', pidhan na Jesús kin uch'a' i yajtsik uxnél xuk'udh k'al i ts'a'iktaláb; por tam tin leka', na Jesús yab in le'na' kin uch'a'.

³⁵ Tam ti pajk'idhich na Jesús ban peltsidh te', an soldadotsik ubát'in abal kin wélchíxnantsi tin k'udhk'úmil na Jesús. Anchan' ti támun jelt xan tin ulúmal an t'íltsix enché': "Ubát'intsik abal ti kin wélchíxnantsitsik an tu k'udhk'úmil." ³⁶ Buxkantsik tám taja' abal kin beletna'. ³⁷ Ani éb in ók' an peltsidh te', k'wajbá jun i dhuslab xin ulal xant'ók'i tin kwenta ti pajk'idh ban peltsidh te'. An dhuslab in ulal enché': "Jeché' ja'ich na Jesús, nin Pulek Tak'íxal an judíotsik."

³⁸ Pajk'iyat jeye k'al na Jesús cháb i kwé'tsik, jún tin eját ani jún tin k'watab. ³⁹ U odhbijyáb k'al xu wat'eltsik taja', in wíwók'liyaltsik nin ók' ⁴⁰ ani in ulaltsik enché':

—Tatá', xa ulal ke ne'ech ka paku an pulek atá xon tu k'ak'náb na Dios ani ti óx a k'ítsá ne'ech ka kuba' ti ít, ka lo'o xo' tabá'. Max Tatá'ich lejtal ni Chakámláb k'al na Dios, ki pa'ay xo' ban peltsidh te'.

⁴¹ Anchan' jeye tu labídnáb k'al nin ok'lékiltsik an pále'tsik, k'al an ok'tsixtsik xin wilál nin tak'ixtal na Dios xin jilám dhutsadh na Moisés, k'al an fariseotsik, k'al nin ok'lékil an judíotsik ani u útsáxtsik enché':

⁴² —In lo'óm k'e'et, por xo' yab in ejto kin lo'o tinbá'. Max Jajá'ich lejtal nin Pulek Tak'íxal an Israelitatsik, ka pa'ay xo' ban peltsidh te' abal ki bela'ich. ⁴³ Jajá' in belál t'ajat na Dios, pos ka lo'wat xo' k'al na Dios, max tsubax lejtal tu le'náb; kom in ulal ke Jajá' u Chakámláb k'al na Dios.

⁴⁴ An kwé'tsik xi ta' ti k'wajattsik pajk'idh junax k'al Jajá', u odhbijixtsik jeye.

Nin chemtal na Jesús

(*Mr. 15:33-41; Lk. 23:44-49; Jn. 19:28-30*)

⁴⁵ Jik'wchin tám ba putál an chabál, asta ch'ejel k'ítsá ani asta óx i wákal. ⁴⁶ Tam ti wé'ich óx i wákal, na Jesús in ulu kawidh enché':

—Elí, Elí, ¿lama sabaktani? —Ti tének káw, jeché' in lé' kin ulu: Dios tu Ajátik, Dios tu Ajátik, ¿jant'ók'i tin walba'?

⁴⁷ Taltsik xi taja' ti k'wajat, in ach'a' jeché' ani in ulutsik enché':

—Jeché' an inik k'wajat in tawnál an t'ílsix Elías.

⁴⁸ Támk'i jachan', jún ti éb xi ta' ti k'wajattsik, k'ale adhik kin ik'i' jun i kwiniim ani in axdha' ba jiliy jaytsik uxnél. In k'wajba' bin tsúm jun i te' ani in utuntsi na Jesús abal kin juch'u. ⁴⁹ Por utsan enché' k'al xi k'e'ettsik:

—Jila' k'wajat, wana ki chu'u max ka tsích ti lo'wáb k'al an t'ílsix Elías.

⁵⁰ Dhájan tám kawidh na Jesús ani chemchich tám. ⁵¹ Támk'i jachan', an tolow k'udhk'um xi ta' ti palat ban pulek atá xon tu k'ak'náb na Dios, xílan asta t'ek'at ani asta cha'at. An chabál léwék'in, an pakdha' t'ujub pok'chon, ⁵² jak'pin xon ti jolidh an chemélomtsik ani ejdhá yán i chemélomtsik xin belámal na Dios tam ti xe'chinétsik ejat. ⁵³ Jeché'tsik, kale xon ti k'wajattsik jolidh tam ti ejnekich ti ít na Jesús ani ochichtsik ban t'okat bit-sow Jerusalén, xon ti chu'tat k'al yán i atiklábtsik.

⁵⁴ Tam ti an ok'lek soldadotsik ani xi tá' ti k'wajattsik junax k'al jajá' ti belkol an ta Jesús, in chu'utsik léwék'in an chabál ani ejtal xowa' támun, jik'eytsik t'ajat ani in ulutsik enché':

—Tsubax lejtal, jeché' an inik u Chakámláb k'al na Dios.

⁵⁵ Tá' jeye ti k'wajat i mímlábsik ti ów telom, xin juniknámaltsik na Jesús asta Galilea ani in t'ójontsámalsik. ⁵⁶ Jé' k'wajat taltsik nin bij xi tá'tsik ti k'wajat, na María Magdalena; na María nin nána' na Jakobo ani na José; ani nin nána' nin chakámiltsik na Sebedeo.

Jolyat na Jesús

(Mr. 15:42-47; Lk. 23:50-56; Jn. 19:38-42)

⁵⁷ Tam ti exomich ti jik'wchinal, ulich jun i tumínladh inik xu bijyáb ta José, xu k'wajíl ban bitsow xin bij Arimatea, xin wéwnámal jeye na Jesús. ⁵⁸ Jeché' na José k'ale kin chu'u na Pilato ani in kontsi tin t'u'úl na Jesús. Na Pilato in ulu ka pidhan. ⁵⁹ Na José in bach'u nin t'u'úl na Jesús, in boliy k'al jun i alabél k'udhk'um ⁶⁰ ani in k'wajba' ba jun i ít jólimtaláb, xi jajá' in ulúmal ka cholk'antsat ba jun i t'ujub ch'én. Tam tin paxk'iyámich an jólimtaláb k'al jun i yejche' t'ujub, k'aléch tám. ⁶¹ Ani tá'tsik jeye ti k'wajat na María Magdalena ani na jún na María, buxutsik tin tamét an jólimtaláb.

An soldadotsik in beletnál xon ti jolyat na Jesús

⁶² Tam ti jun tsudhelom, xi ja'ich tam wat'enekich xowk'i tu t'ojoyoyáb xowa' u yéntsinal tam in k'ítsájl an koyóxnich, nin ok'lékiiltsik an pále'tsik ani an fariseotsik k'aletsik kin chu'u na Pilato ⁶³ ani in utsa'tsik enché':

—Pay'lomláb, i chalpayámal ke jachan' an k'ambix inik in ulúmal tam ti bél ejat, ke ne'ech ka ejech tin óxláb a k'ítsá. ⁶⁴ Jaxtám, i konyal abal

ka abna' ka beletná jachan' an jólimtaláb asta ka wat'ey xi óx a k'ítsá. Yab telab ka k'ale nin exóbaliltsik akal, kin kwé'eytsik nin t'u'úl na Jesús ani tayíl kin utsa' an atiklábtsik enché': "Ejech ti ít." Max ka támun anchan', jachan' an k'ambixtaláb más tám púlek ké xi ok'ox.

⁶⁵ Utsantsik enché' k'al na Pilato:

—Tá' a ko'ol i soldadotsik. Ki k'aletsik junax ani ka paxk'iytsik alwa' an jólimtaláb jelt xan ta cho'óbsik.

⁶⁶ K'aletsik tám ani in paxk'iytsik alwa' an jólimtaláb. In ts'uts'k'iytsik alwa' nin paxk'íl jachan' an jólimtaláb ani in jila' taja' ti belkol an soldadotsik.

28

Ejech ti ít na Jesús

(*Mr. 16:1-8; Lk. 24:1-12; Jn. 20:1-10*)

¹ Tam ti wat'éch in k'ítsájil an koyóxnich ani exomich ti tsudhél tin jidhta' k'ítsájil an semana, na María Magdalena ani na jún na María, k'aletsik kin álna' xon ti jolidh na Jesús. ² Jun jik'towál ti tujey ti léwék' an chabál. Ja'ich abal jun in t'okat abatwálejil an Ajátikláb pa'inek walk'i' ani in wék'oy an t'ujub xi k'ál ti paxk'idh an jólimtaláb. Tayíl, buxkan ban t'ujub. ³ An t'okat abatwále ch'axixíl t'ajat jelt in tajáx i léy tam u lamk'il ani nin k'udhk'úmil dhakni' t'ajat jelti an chám.

⁴ Tam ti chu'tat an t'okat abatwáletsik k'al an soldadotsik, an soldadotsik wipipilách k'al i jík'ib ani jilk'ontsik jelti max chemnek. ⁵ Utsan tám enché' an mímlábtsik k'al an t'okat abatwále:

—Yab ki jik'eytsik. Naná' u cho'ób abal a ayaltsik na Jesús xi chemdhá pajk'idh ban peltsidh te'.
⁶ Yab wa'ach teché', pos ejnek ti ít, jelt xan tin ulúmal. Jala' ka chu'utsik xon ti k'wajbantsidh an tin t'u'úl. ⁷ Ki k'aletsik jik'at ani ka utsa' enché' nin exóbaliltsik: “Jajá' chemech por ejech ti ít, okxinékich Galilea ani taja' ne'ech ka chu'utsik.” Jeché' ja'ich xowa' ko'ol tu utsa'tsik.

⁸ Kale tám an mímlábsik jik'atk'i ban jólimtaláb, u jik'éltsik por u kulbél; ani k'aletsik jik'at kin óltsi an exóbaltsik. ⁹ Lejat ne'echtsik ti bél abal kin óltsi jeché' an exóbaltsik, na Jesús in xalk'a' tinbá' abal ka chu'tat k'al an mímlábsik ani chapnédhátsik. Uteytsik tám an mímlábsik ba na Jesús, in muluk'nantsi tin akan ani tudhlantsik kutúl asta chabál abal kin k'ak'na'. ¹⁰ Ani utsantsik enché' k'al na Jesús:

—Yab ki jik'eytsik. Ki k'ale ka óltsi an kidháblábsik ke yejat ka k'aletsik Galilea ani taja' ne'ech ti kin chu'utsik.

Xowa' in ulu an soldadotsik

¹¹ Lejat an mímlábsik k'ale kin óltsi an exóbaltsik ejtal jeché', taltsik an soldadotsik xi ta' ti k'wajat ti belkol, k'ale ban bitsow ani in óltsi nin ok'lékiltsik an pále'tsik ejtal xowa' támnék. ¹² Jeché' an ok'leksik, k'ale ti káw k'al nin ok'lékil an judíotsik ani tam tin chalpayámichtsik xant'éy ne'ech kin t'aja', in pidha'tsik tám yán ti tumín an soldadotsik ¹³ ani in utsa'tsik enché':

—Ka ulutsik ke tam ti akal, lejat i k'wajat ta wayaltsik, nin exóbaliltsik na Jesús ulich ani in kwé'eytsik nin t'u'úl na Jesús. ¹⁴ Ani max an pulek awiltaláb kin cho'óbna' abal i wayámadhtsik,

wawá' ne'ech ku káwin k'al jajá' abal yab xata' ki utsantsik.

¹⁵ In bach'u tám an tumín an soldadotsik ani in t'aja' xan ti utsantsik. Ani anchan' tin t'ilál an judíotsik asta xo'.

An punk'untsixtaláb xijltsin an abatwáletsik k'al na Jesús

(Mr. 16:14-18; Lk. 24:36-49; Jn. 20:19-23)

¹⁶ Xi lajújún an exóbaltsik, k'aletsik Galilea ba jun i ch'én xi bijtsidhich k'al na Jesús. ¹⁷ Ani tam ti chu'tat na Jesús k'al an exóbaltsik, k'ak'ná, maske k'al taltsik yab u lej belnal. ¹⁸ Utuknátsik tám k'al na Jesús ani utsantsik enché':

—In pidhan ejtal ti awiltaláb ban walk'i' ani ban chabál. ¹⁹ Jaxtám, ki k'aletsik putálk'i' an k'ay'lá ani ka ok'tsi an atiklábtsik xowa' tu ok'tsámaltsik; ka pujaytsik tin bij an Táta'láb, an Chakámláb ani an T'okat Ejattaláb. ²⁰ Ka ok'tsitsik kin t'aja' ejtal xowa' tu ok'tsámaltsik ka t'aja' ani ka cho'óbna'tsik ke Naná' in k'wajat k'al tatá'tsik malilíl i k'ij, asta kin bajaw an pakwenib. Anchan' ka t'ájan.

Nin tének káwintal an ok'óxláb
New Testament in Huastec Aquiche; hus
(MX:hus:Huastec)

copyright © 2005 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Huastec

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Huasteco, Veracruz [hus], Mexico

Copyright Information

© 2005, Bible League International

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Huastec

© 2005, Bible League International

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-25

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source files
dated 29 Jan 2022

04e7aafc-b4db-5bd1-9ba5-a77443df94ac